
STRATEGIA INTEGRACJI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE LIBIAŻ NA LATA 2014 – 2020

GRUDZIEŃ 2013

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

Człowiek najlepsza inwestycja

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

„Burmistrz Libiąża składa podziękowania dla przedstawicieli instytucji i organizacji zaangażowanych w proces przygotowania projektu niniejszego dokumentu oraz dla Fundacji Biuro Inicjatyw Społecznych za moderowanie prac Grupy Roboczej i wsparcie w przeprowadzeniu konsultacji społecznych”

SPIS TREŚCI

WSTĘP	4
ROZDZIAŁ 1. GENEZA I ETAPY TWORZENIA STRATEGII	5
1.1. Ramy prawne i zgodność strategii z innymi dokumentami.....	8
ROZDZIAŁ 2. DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE LIBIAŻ	10
2.1. Charakterystyka Gminy Libiąż	15
2.1.1. Informacje ogólne	15
2.1.2. Sytuacja demograficzna.....	16
2.1.3. Edukacja i oświata	22
2.1.4. Rynek pracy i bezrobocie.....	24
2.1.5. Niepełnosprawność.....	30
2.1.6. Uzależnienia.....	33
2.1.7. Pomoc społeczna	36
2.1.8. Aktywność społeczna.....	40
2.2. Charakterystyka sytuacji mieszkańców Gminy Libiąż na podstawie badań ilościowych	44
2.2.1. Charakterystyka uczestników badania	44
2.2.2. Sytuacja rodzinna	45
2.2.3. Sytuacja zawodowa	49
2.2.4. Sytuacja materialna	51
2.2.5. Poczucie bezpieczeństwa socjalnego i indywidualne doświadczanie problemów społecznych przez mieszkańców Gminy Libiąż.....	55
2.2.6. Aktywność społeczna i obywatelska mieszkańców gminy Libiąż	62
2.2.7. Najważniejsze problemy społeczne w opinii mieszkańców Gminy Libiąż	67
2.2.8. Ośrodek Pomocy Społecznej w oczach mieszkańców	70
2.3. Charakterystyka sytuacji i problemów mieszkańców Gminy Libiąż na podstawie badań jakościowych	72

2.3.1.	Sytuacja i problemy rodzin w gminie Libiąż	72
2.3.2.	Sytuacja młodzieży	75
2.3.3.	Sytuacja i problemy osób starszych.....	81
2.3.4.	Sytuacja i problemy osób niepełnosprawnych i przewlekle chorych w gminie Libiąż ..	82
2.3.5.	Opieka nad osobami zależnymi	86
2.3.6.	Sytuacja osób bezrobotnych	89
2.3.7.	Aktywność społeczna i obywatelska mieszkańców Gminy Libiąż.....	93
2.4.	Główne wnioski i rekomendacje	96
2.5.	Priorytety w zakresie polityki społecznej w gminie Libiąż.....	109
ROZDZIAŁ 3. PLAN STRATEGICZNY		114
3.1.	Misja, cele strategiczne i kierunki działań	114
CEL STRATEGICZNY 1: Zintegrowany system przeciwdziałania zjawisku wykluczenia społecznego zapewniający wsparcie osobom bezrobotnym i ubogim.....		117
CEL STRATEGICZNY 2: Prawidłowo funkcjonująca rodzina świadoma możliwości korzystania z szerokiej oferty wsparcia społecznego i instytucjonalnego.....		123
CEL STRATEGICZNY 3: Zintegrowany system profilaktyki, ograniczania problemów uzależnień i zachowań aspołecznych.....		130
CEL STRATEGICZNY 4: Wysoka jakość życia osób starszych i niepełnosprawnych.....		139
CEL STRATEGICZNY 5: Świadomi, zintegrowani i aktywni obywatele, dbający o dobro wspólne, otwarci na potrzeby innych.....		146
3.2.	Wdrażanie, monitoring i ewaluacja Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Libiąż na lata 2014-2020.....	151
ZAŁĄCZNIKI		153
ZAŁĄCZNIK 1. SKŁAD GRUPY ROBOCZEJ ds. STRATEGII INTEGRACJI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE LIBIAŻ NA LATA 2014-2020		153

WSTĘP

Rozwiązanie istotnych problemów społecznych mieszkańców gminy jest działaniem trudnym i długofalowym. Celowym jest zatem strategiczne podejście do zagadnień ze sfery polityki społecznej, które oparte jest na opracowywaniu, wdrażaniu i kontroli realizacji planów strategicznych. Na poziomie zarządzania lokalnego główną rolę wśród tego typu planów pełni strategia rozwiązywania problemów społecznych. Strategia jest dokumentem, który stanowi podstawę do realizacji kierunków interwencji społecznych, które mają przyczynić się do poprawy warunków życia mieszkańców. Dotyczy to w szczególności tych mieszkańców, którzy są zagrożeni marginalizacją i wykluczeniem społecznym, aby w konsekwencji doprowadzić do ich integracji ze społecznością lokalną.

Strategia jest dokumentem, który uświadamia społeczności lokalnej skalę zjawisk i problemów społecznych oraz wychodzi naprzeciw jej potrzebom, natomiast dla samorządu stanowi kompleksowy i uporządkowany zbiór celów, działań i metod ukierunkowanych na wprowadzenie skutecznych rozwiązań w obszarze problemów społecznych.

W Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Libiąż na lata 2014 – 2020 zapisano działania, które są kontynuacją działań strategicznych z lat poprzednich, jak również nowe działania wynikające z aktualnej diagnozy potrzeb i problemów społecznych.

Niniejszy dokument zawiera genezę i etapy tworzenia strategii, ramy prawne i zgodność strategii z innymi dokumentami, diagnozę problemów społecznych oraz plan strategiczny. Najbardziej obszerną część dokumentu stanowi diagnoza sytuacji społecznej, która została skonstruowana na podstawie określenia stanu aktualnych problemów społecznych występujących w gminie Libiąż. Z diagnozy wynikają najważniejsze obszary problemów społecznych, które zostały ujęte w cele operacyjne oraz kierunki działań. Najważniejsze kwestie społeczne zidentyfikowano za pomocą narzędzia, jakim była analiza mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń lokalnej polityki społecznej (SWOT). Ponadto strategia zawiera misję oraz cele i kierunki działań, które stanowią podstawę rozwiązywania najważniejszych problemów społecznych oraz służą podnoszeniu jakości poziomu życia mieszkańców gminy. Pokazując przejrzystość struktury strategii, a tym samym ułatwiając korzystanie z dokumentu, cele, kierunki, realizatorzy poszczególnych działań, czas ich realizacji oraz wskaźniki ich wykonania, zostały zaprezentowane w formie tabelarycznej. Dokument zawiera również zapiski dotyczące sposobu monitoringu realizacji działań.

ROZDZIAŁ 1. GENEZA I ETAPY TWORZENIA STRATEGII

Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych stanowi długofalowy plan działań na rzecz rozwiązywania problemów społecznych danego środowiska. Konieczność tworzenia i realizacji Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych reguluje ustawa pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r, (t.j Dz.U. z 2013 r. poz. 182). Zgodnie z art. 17 ust.1 pkt 1i art. 19 pkt 1, w powiązaniu z art. 16 b. ww. ustawy, do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy „opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”.

Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Libiąż na lata 2014-2020 jest dokumentem koordynującym działania różnych podmiotów działających w sferze społecznej, dlatego też została opracowana w oparciu o zasady modelu partycypacyjnego. Zgodnie z tym modelem w powstawanie dokumentu strategicznego zaangażowane były trzy strony: urzędnicza, ekspercka i społeczna. Podejście urzędnicze, czyli dostęp do wiedzy o czynnikach rozwoju gminy, eksperckie, czyli możliwość wykorzystania profesjonalnych narzędzi i obiektywnego, zewnętrznego spojrzenia. Jednak kluczowe znaczenie ma podejście społeczne związane z zaangażowaniem mieszkańców w proces powstawania strategii. Stosowanie rozwiązań, takich jak partycypacyjny model budowy strategii wiąże się z rozwojem społeczeństwa obywatelskiego. Ma to wpływ na zwiększenie gotowości obywateli do angażowania się w sprawy swojej miejscowości.

Zaangażowanie społeczeństwa w proces budowy strategii odbywa się w ramach podejścia partycypacyjnego w trakcie całego procesu i przy wykorzystaniu wielu narzędzi. Chodzi tu m.in. o badania i konsultacje społeczne.

Proces tworzenia strategii składał się z kilku etapów, które przedstawia rysunek 1.

RYSUNEK 1. STRATEGIA INTEGRACJI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE LIBIĄŻ – ETAPY TWORZENIA.

W procesie tworzenia Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Libiąż na lata 2014 – 2020 uczestniczyli przedstawiciele samorządu lokalnego, środowisk pomocy społecznej, rynku pracy, oświaty, ochrony zdrowia, policji, przedstawiciele organizacji pozarządowych, mieszkańcy gminy oraz eksperci.

Pierwszy etap procesu tworzenia strategii polegał na przeprowadzeniu badań diagnozujących problemy społeczne w gminie Libiąż. Badania składały się z dwóch etapów:

I etap: Analiza danych zastanych

II etap: Badania ilościowe i jakościowe z przedstawicielami instytucji i organizacji działających na rzecz rozwiązywania problemów społecznych w gminie Libiąż, jak również z mieszkańcami gminy. Głównym celem badań była charakterystyka i poznanie skali problemów społecznych dotyczących mieszkańców gminy Libiąż.

Na podstawie wyników badań sformułowano diagnozę rzeczywistych potrzeb społeczności lokalnej gminy Libiąż. Diagnoza została skonstruowana na podstawie określenia stanu aktualnych problemów społecznych, ich prognozy na najbliższe lata, przedłożonych materiałów statystycznych i urzędowych będących w dyspozycji Ośrodka Pomocy Społecznej, jak również instytucji i organizacji z nim współpracujących.

Następnie, w celu opracowania założeń, celów i kierunków działań na rzecz rozwiązywania problemów społecznych w gminie, powołana została Grupa Robocza ds. Strategii, której skład osobowy został przedstawiony w załączniku do niniejszego dokumentu strategicznego. W ramach spotkań warsztatowych Grupy Roboczej ds. Strategii wyodrębniono najważniejsze problemy społeczne dotyczące mieszkańców gminy, dokonano analizy SWOT – czyli identyfikacji mocnych i słabych stron, szans i zagrożeń lokalnej polityki społecznej pod kątem rozwiązywania wskazanych problemów. Na kolejnych spotkaniach Grupy Roboczej sformułowano cele i kierunki interwencji oraz zaplanowano działania służące rozwiązywaniu zidentyfikowanych problemów społecznych.

Podczas opracowywania Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Libiąż na lata 2014-2020 przyjęto założenie, że jej formułowanie i wdrażanie jest procesem społecznym. Istotnym elementem było więc włączenie lokalnej społeczności w proces tworzenia dokumentu. W tym celu, na różnych etapach tworzenia strategii, mieszkańcy gminy byli zapraszani do wzięcia udziału w konsultacjach społecznych i wyrażania swojej opinii o założeniach projektu i proponowanych działaniach.

Pierwszy etap konsultacji stanowił piknik promocyjno-informacyjny pt. „Targowisko pomysłów”. Podczas pikniku mieszkańcy mieli możliwość wyrażenia swoich opinii nt. planowanych działań służących poprawie sytuacji osób starszych, mogli zaproponować własne pomysły na działania i wydarzenia dla rodzin, jakie powinny być podejmowane/organizowane oraz wypowiedzieć się na temat różnych form aktywności mieszkańców, które należałoby wspierać. Szacuje się, iż w konsultacjach wzięło udział 170 mieszkańców gminy Libiąż.

Drugim etapem konsultacji było zorganizowanie w grudniu br. 4 spotkań konsultacyjnych skierowanych do mieszkańców, podczas których prezentowano cele, kierunki interwencji i działania zawarte w strategii. W trakcie warsztatów mieszkańcy mieli możliwość wyrażenia swoich opinii o proponowanych działaniach oraz zgłoszenia uwag do projektu strategii. We wszystkich spotkaniach wzięło udział w sumie 60 mieszkańców gminy Libiąż.

Ostatnim etapem konsultacji społecznych było przesłanie projektu dokumentu podmiotom zaangażowanym w działania społeczne oraz zamieszczenie projektu strategii na stronie internetowej gminy Libiąż.

Wszystkie uwagi otrzymane od mieszkańców zostały rozpatrzone i, jeśli uznano ich zasadność, wprowadzone do strategii.

1.1. RAMY PRAWNE I ZGODNOŚĆ STRATEGII Z INNYMI DOKUMENTAMI

Na strukturę i realizację Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych oprócz ustawy o pomocy społecznej mają także wpływ inne akty prawne. Należą do nich w szczególności:

- ⇒ **ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym** (tj. Dz. U. 2001 r. Nr 142, poz. 1591 ze zmianami).
- ⇒ **ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi** (tj. Dz. U. z 2013 r. Nr 0, poz. 1563),
- ⇒ **ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych** (tj. Dz. U. z 2012r. Nr 0, poz. 1548),
- ⇒ **ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów** (tj. Dz. U. z 2009 r. Nr 1, poz.7 ze zmianami),
- ⇒ **ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii** (Dz. U. z 2011 r. Nr 117, poz. 678 ze zmianami),
- ⇒ **ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy** (tj. Dz. U. z 2012 r. Nr 0, poz. 589),
- ⇒ **ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym** (Dz. U. 2011 r. Nr 205, poz. 1211 ze zmianami),
- ⇒ **ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych** (dz. U. z 2012 r. Nr 0, poz. 986),
- ⇒ **ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych** (Dz. U. z 2006 Nr 208, poz. 1535 ze zmianami),
- ⇒ **ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie** (tj. Dz. U. z 2011 r. Nr 209, poz. 1244 ze zmianami).
- ⇒ **ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego** (tj. Dz. U. z 2011 r. Nr 6, poz.19),
- ⇒ **ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej** (tj. Dz. U. z 2013 r. poz. 866),
- ⇒ **ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie** (tj. Dz. U. z 2010 r. Nr 125 poz. 842).

Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych jest spójna z dokumentami strategicznymi i programowymi, które funkcjonują na poziomie ogólnopolskim, wojewódzkim, powiatowym i gminnym.

Dokumenty te wpływają na politykę społeczną i decydują o kształcie przedsięwzięć realizowanych w jej poszczególnych obszarach.

Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Libiąż na lata 2014 – 2020 wpisuje się w realizację następujących dokumentów wyższego rzędu:

1. Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020. Nowy wymiar Aktywnej integracji – w obszarach:

- ⇒ „zapewnienie rodzinom z dziećmi dostępu do wysokiej jakości usług społecznych, który zwiększy szansę na aktywizację rodziców”
- ⇒ „rozwój systemu aktywnej integracji, działającego na rzecz aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym i zawodowym osób, rodzin i środowisk zagrożonych wykluczeniem oraz umożliwiającego godzenie ról społecznych, zawodowych i rodzinnych oraz udział w społeczności lokalnej”
- ⇒ „zapewnienie osobom starszym, niepełnosprawnym, zależnym objęcia przyjaznymi formami opieki oraz formami aktywnego spędzania czasu oraz aktywnego włączania się osób starszych w życie publiczne i zawodowe”

2. Program strategiczny „Włączenie społeczne” (strategia wojewódzka) – w zakresie celów strategicznych:

- ⇒ „Wzmocnienie profilaktyki na rzecz prawidłowego funkcjonowania rodziny”
- ⇒ „Zwiększenie udziału osób z niepełnosprawnością w życiu społecznym, zawodowym i publicznym”
- ⇒ „Dobra Opieka dla Małopolan – podnoszenie jakości i dostępności opieki nad osobami starszymi”
- ⇒ „Wspieranie aktywności osób starszych oraz przeciwdziałanie stereotypom”
- ⇒ „Aktywizacja społeczno-zawodowa osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym”

3. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Chrzanowskim – w zakresie celów strategicznych:

- ⇒ „Zabezpieczenie wysokiej jakości usług pomocy społecznej w powiecie”
- ⇒ „Zmniejszenie liczby osób uzależnionych i zagrożeń związanych z uzależnieniami w powiecie”
- ⇒ „Wspieranie procesu integracji społecznej osób niepełnosprawnych na terenie powiatu Chrzanowskiego”
- ⇒ „Stworzenie skutecznego systemu opieki i współdziałania z osobami starszymi”
- ⇒ „Promocja zatrudnienia i aktywizacja rynku pracy w powiecie”

4. Strategia Rozwoju Gminy Libiąż na lata 2005 – 2015 – w zakresie celów operacyjnych:

- ⇒ „Wspieranie zainteresowań i aspiracji społecznych młodych obywateli gminy Libiąż”
- ⇒ „Organizacja imprez kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych dla mieszkańców gminy”
- ⇒ „Pobudzanie aktywności społecznej mieszkańców gminy Libiąż”
- ⇒ „Wzrost poziomu bezpieczeństwa socjalnego obywateli oraz porządku publicznego w gminie”

ROZDZIAŁ 2. DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE LIBIĄŻ

Niniejsza część *Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Libiąż na lata 2014-2020* dotycząca diagnozy problemów społecznych powstała w oparciu o raport z badań zaprojektowanych i przeprowadzonych przez Fundację Biuro Inicjatyw Społecznych, ze wsparciem Ośrodka Pomocy Społecznej w Libiążu, w ramach projektu „*Doskonalenie mechanizmów konsultacji społecznych w Gminie Libiąż*” oraz pracę warsztatową Grupy Roboczej ds. Strategii.

OPIS BADANIA

Badania diagnozujące problemy społeczne w gminie Libiąż przeprowadzone zostały w okresie od lipca do września 2013 r. przez Fundację Biuro Inicjatyw Społecznych. Problematyka badania oraz główne obszary badawcze zostały wyłonione w nawiązaniu do deficytów i potrzeb informacyjnych wskazywanych przez Ośrodek Pomocy Społecznej w kontekście tworzenia „*Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Libiąż na lata 2014-2020*”.

ANALIZA DANYCH ZASTANYCH

W pierwszym etapie procesu badawczego dokonana została charakterystyka gminy w oparciu o dostępne dane zastane pochodzące ze sprawozdań z działalności Ośrodka Pomocy Społecznej za lata 2006-2012, Głównego Urzędu Statystycznego, Powiatowego Urzędu Pracy w Chrzanowie, oraz Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Chrzanowie.

W drugim etapie przeprowadzono badania ilościowe i jakościowe, które miały dostarczyć bardziej szczegółowych danych, dotyczących jakości życia w Libiążu, sytuacji życiowej, problemów i potrzeb mieszkańców.

ANKIETOWE BADANIA TELEFONICZNE (CATI)

W ramach badań ilościowych przeprowadzono ankietę telefoniczną (CATI) na próbie 371 mieszkańców gminy Libiąż¹.

Technika CATI (Computer-Assisted Telephone Interview) polega na przeprowadzeniu indywidualnego wywiadu telefonicznego ze wspomaganiami komputerowymi z osobami, które zostały wylosowane do udziału w badaniu. Odpowiednio przeszkoleni ankieterzy kontaktują się telefonicznie z respondentami, aby przeprowadzić z nimi wywiad na podstawie standaryzowanego kwestionariusza. Odpowiedzi respondentów są na bieżąco wprowadzane do komputera. Dzięki zastosowaniu w tym procesie odpowiedniego oprogramowania komputerowego przebieg wywiadu, kolejność zadawanych pytań, spójność logiczna odpowiedzi jest na bieżąco poddawana kontroli.

W celu przeprowadzenia ankiet z pełnoletnimi mieszkańcami gminy Libiąż zastosowano dobór losowo-kwotowy. Punktem wyjścia była stworzona na potrzeby badania macierz uwzględniająca ważne dla badania charakterystyki populacji: płeć oraz 3 kategorie wiekowe. Tabelę stworzono na podstawie danych zgromadzonych przez Główny Urząd Statystyczny w 2012 roku. Liczbę osób każdej płci i kategorii wiekowej, która powinna zostać wybrana do próby, wyznaczono w taki sposób, aby udział „kategorii” respondentów o danych charakterystykach był proporcjonalny do udziału osób o tych cechach w całej populacji mieszkańców gminy. Ankieterzy, znając te charakterystyki, uruchamiali program komputerowy losujący numery telefonów z operatu numerów stacjonarnych, a następnie pytali osobę, z którą uzyskali połączenie, o wiek, kwalifikując ją do jednej z wyznaczonych kwot. Po wyczerpaniu operatu numerów telefonów stacjonarnych i niezapełnieniu kwot odpowiednią liczbą respondentów, zakupiono dodatkowy operat telefonów komórkowych, co pozwoliło na całościową realizację zaplanowanej liczby ankiet.

TABELA 1. STRUKTURA PRÓBY W BADANIU ILOŚCIOWYM MIESZKAŃCÓW GMINY LIBIĄŻ

GRUPY WIEKOWE	LICZBA MIESZKAŃCÓW	PROCENT KATEGORII W OGÓLE MIESZKAŃCÓW	LICZBA ANKIET
Mężczyźni: 18-34 lata	3 062	16%	60
Mężczyźni: 35-54 lata	3 294	18%	65
Mężczyźni: powyżej 54 lat	2 796	15%	55
Kobiety: 18-34 lata	2 920	16%	58
Kobiety: 35-54 lata	3 160	17%	62
Kobiety: powyżej 54 lat	3 568	19%	70
Ogółem	18 800	100%	370

¹ W projekcie badań zakładano 370 ankiet, jednak ze względu na telefoniczną realizację badań i równoczesne prowadzenie rozmów przez kilku ankieterów finalnie w badaniu wzięło udział 371 respondentów.

Dzięki zastosowanemu w badaniu doborowi próby o charakterze losowo-kwotowym możliwe jest scharakteryzowanie istotnych trendów w przekroju wszystkich mieszkańców gminy oraz odzwierciedlenie problemów i potrzeb kobiet i mężczyzn, ludzi młodych (18–34 lata), w średnim wieku (35–54 lata) i starszych (55 lat i więcej). Ponadto, kwotowanie stanowi skuteczny sposób radzenia sobie z problemem większej dostępności osób starszych w badaniach telefonicznych i niedoreprezentacji młodszych grup respondentów (starsze osoby częściej są dostępne pod telefonem stacjonarnym oraz chętniej zgadzają się na udział w badaniach). W przypadku prostego losowania numerów nie jesteśmy w stanie w taki sposób kontrolować struktury próby. Jednocześnie, należy mieć na uwadze wady tego sposobu doboru próby do badania. Nie jest to dobór w pełni losowy, przez co niemożliwe jest dokładne oszacowanie błędu statystycznego czyli możliwych odchyleń od uzyskanych wyników (przy takiej wielkości próby byłoby to min. 5%). Wnioskowanie o szczegółowych cechach mieszkańców powiatu nie byłoby na podstawie tak dobranej próby poprawne. Jednak, ze względu na zastosowanie licznej próby i kilku cech klasyfikujących, w badaniu zapewniony został wystarczający stopień reprezentatywności². Dodatkowo, jak pokazuje doświadczenie badawcze, wykorzystanie próby kwotowej często przynosi rezultaty zbliżone do tych, uzyskiwanych przy zastosowaniu losowego doboru próby³.

Kwestionariusz ankiety wywiadu telefonicznego ułożono w odniesieniu do szczegółowych pytań badawczych (Załącznik 1). We wstępie zachęcająco rozmówców do wzięcia udziału w badaniu oraz przedstawiano kontekst badania związany z projektem „*Doskonalenie mechanizmów konsultacji społecznych w Gminie Libiąż*”. Ze względu na standaryzację procesu badawczego, pytania zadawane były w tej samej kolejności każdemu z respondentów, z zachowaniem spójności logicznej. Większość pytań miała formę zamkniętą (kafeteria odpowiedzi), z możliwością udzielenia odpowiedzi własnymi słowami.

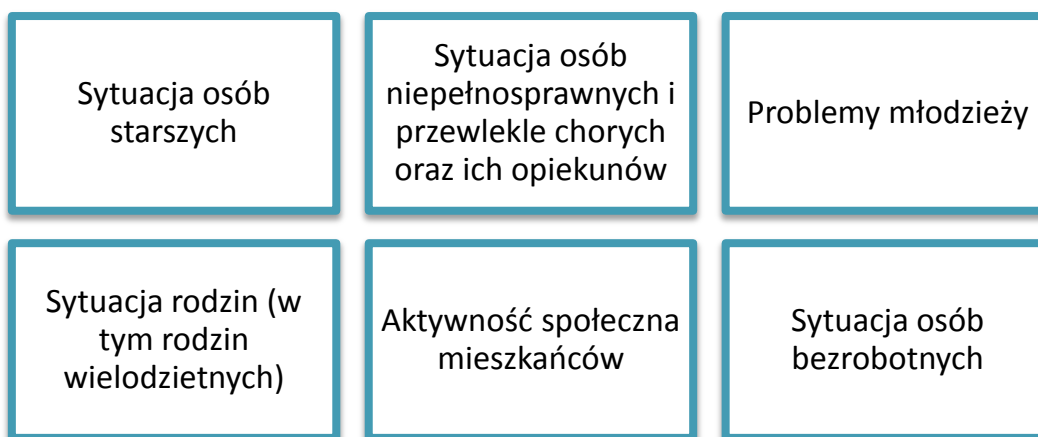
BADANIA JAKOŚCIOWE

W odpowiedzi na potrzeby informacyjne Ośrodka Pomocy Społecznej w badaniach jakościowych skupiono się na kilku najbardziej istotnych obszarach, które przedstawiono na rysunku 2.

² Babbie, E., *Badania społeczne w praktyce*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2006.

³ Eksperymenty polegające na równoległej realizacji tego samego badania w tej samej zbiorowości na próbie kwotowej i losowej oraz porównywanie wyników z danymi zewnętrznymi pokazują, że uzyskiwane wyniki badań są często podobne. Źródło: Maison, D., Noga-Bogomilski, A. [red.], *Badania marketingowe. Od teorii do praktyki*, Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne, Gdańsk 2007.

RYSUNEK 2. GŁÓWNE OBSZARY TEMATYCZNE W BADANIACH JAKOŚCIOWYCH

Aby uzyskane informacje były jak najbardziej rzetelne, sytuację każdej ze wskazanych grup starano się poznać i scharakteryzować na podstawie opinii i poglądów zarówno mieszkańców należących do danej zbiorowości, jak i przedstawicieli instytucji podejmujących działania na rzecz opisywanych grup. Dla przykładu, problem bezrobocia i jego wpływ na życie mieszkańców gminy Libiąż stał się przedmiotem rozmów zarówno z niepracującymi mieszkańcami, jak i reprezentantami instytucji zaangażowanymi w przeciwdziałanie i zwalczanie bezrobocia. Taka konstrukcja badań pozwoliła na weryfikowanie i uzupełnianie informacji uzyskiwanych od każdej z grup.

Finalnie przeprowadzono 6 zogniskowanych wywiadów grupowych z mieszkańcami reprezentującymi różne grupy, które mogą być szczególnie narażone na występowanie problemów społecznych (średnio 6-9 uczestników) oraz 4 wywiady o charakterze eksperckim z reprezentantami instytucji podejmujących działania na rzecz rozwiązywania problemów lokalnych i poprawy warunków życia mieszkańców gminy Libiąż (średnio 5-6 uczestników).

Zogniskowane wywiady grupowe to technika jakościowa mająca na celu ujawnienie poglądów i postaw oraz konfrontację różnorodnych opinii osób badanych względem określonego tematu. Dyskusja w grupie 6-8 respondentów prowadzona jest przez moderatora według scenariusza zawierającego najważniejsze punkty związane z danym zagadnieniem, które muszą zostać poruszone podczas wywiadu. Dobór respondentów do badań ma charakter celowy i wynika ze specyfiki problemu badawczego.

Szczegółowe zestawienie informacji o przeprowadzonych wywiadach grupowych zawiera tabela 2.

TABELA 2. ZESTAWIENIE INFORMACJI O PRZEPROWADZONYCH ZOGNISKOWANYCH WYWIADACH GRUPOWYCH

L.P.	TERMIN	GRUPA	LICZBA UCZESTNIKÓW
1.	1 sierpnia 2013r.	Mieszkańcy: osoby starsze	8
2.	5 sierpnia 2013r.	Mieszkańcy: osoby bezrobotne	8
3.	5 sierpnia 2013r.	Mieszkańcy: rodziny wielodzietne	8
4.	6 sierpnia 2013r.	Mieszkańcy: rodziny	9
5.	6 sierpnia 2013r.	Mieszkańcy: liderzy lokalni	6
6.	13 sierpnia 2013r.	Mieszkańcy: młodzież (15-18 lat)	9
7.	2 sierpnia 2013r.	Przedstawiciele instytucji/NGO pracujących z młodzieżą/ na rzecz młodzieży	5
8.	2 sierpnia 2013r.	Przedstawiciele instytucji/NGO pracujących na rzecz osób niepełnosprawnych/przewlekłe chorych	6
9.	13 sierpnia 2013r.	Przedstawiciele instytucji/NGO pracujących na rzecz osób bezrobotnych	5
10.	13 sierpnia 2013r.	Przedstawiciele instytucji/NGO pracujących na rzecz wspierania rodzin	5
OGÓŁEM			69

W celu poznania **sytuacji opiekunów osób zależnych** przeprowadzono badania eksploracyjne o charakterze jakościowym: **10 wywiadów pogłębionych** z mieszkańcami Libiąża, którzy opiekują się osobami niepełnosprawnymi, chorymi lub starszymi. Kontakt do respondentów zapewnił Ośrodek Pomocy Społecznej.

2.1. CHARAKTERYSTYKA GMINY LIBIĄŻ

2.1.1. INFORMACJE OGÓLNE

Gmina Libiąż położona jest w zachodniej części województwa małopolskiego, w powiecie chrzanowskim.

RYSUNEK 3. POWIAT CHRZANOWSKI

Siedzibą gminy jest miasto Libiąż, a w jej skład wchodzi jeszcze 2 sołectwa: Żarki i Gromiec. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, liczba ludności faktycznie zamieszkującej na terenie gminy Libiąż w grudniu 2012 roku wynosiła 22 802 osób. Mieszkańcy miasta stanowią 76%, a pozostała część zamieszkuje sołectwa – Żarki i Gromiec. Powierzchnia gminy wynosi 57,2 km². Gęstość zaludnienia osiąga wartość 398,7 osób/km², co znacznie przewyższa średnią dla Małopolski: 220,9 mieszkańców/km².

2.1.2. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA

W gminie Libiąż w 2012 roku zamieszkiwało 11 680 kobiet i 11 135 mężczyzn. W mieście zauważalna jest większa różnica między liczbą kobiet (52%), a mężczyzn (48%) niż na wsi (50% kobiet i 50% mężczyzn). Współczynnik feminizacji w gminie wynosił 105, co oznacza, że w 2012 roku na 100 mężczyzn przypadało średnio 105 kobiet. Wynik ten jest nieznacznie niższy niż w województwie małopolskim w tym samym roku (106 kobiet na 100 mężczyzn).

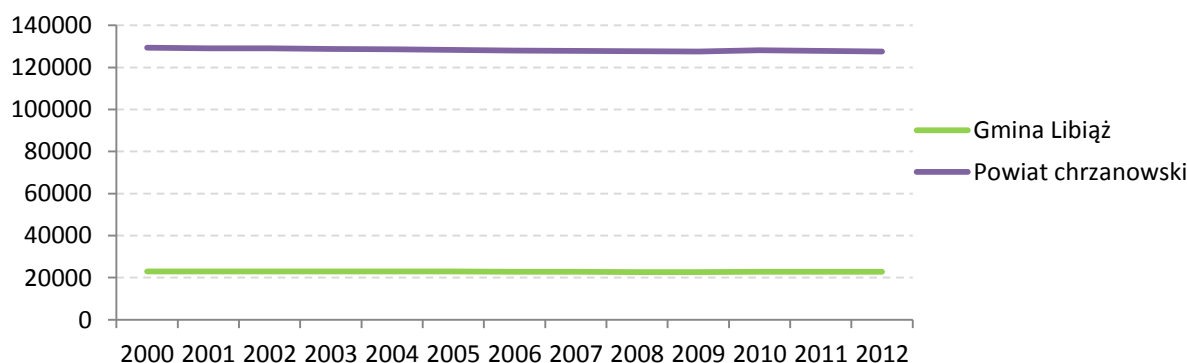
TABELA 3. LUDNOŚĆ WEDŁUG FAKTYCZNEGO MIEJSCA ZAMIESZKANIA (STAN NA 31 XII 2012 ROKU)

	Kobiety	Mężczyźni	Kobiety	Mężczyźni
	Wartość bezwzględna (os.)		Udział procentowy (%)	
Gmina Libiąż	11680	11135	51,2	48,8
Miasto	8876	8498	51,6	48,4
Wieś	2791	2637	49,99	50,01
Małopolska	1 727 089	1 626 988	51,5	48,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Liczba mieszkańców gminy Libiąż od roku 2002 nie ulega znaczącym zmianom. Stosunkowo najwyższą liczbę mieszkańców w gminie zanotowano w 2002 roku (23 004 osób), najmniejszą zaś w 2008 (22 665 osób). W powiecie chrzanowskim zauważalny jest niewielki spadek liczby mieszkańców. Najwięcej osób zamieszkiwało powiat w 2000 roku – 129 394, a najmniej w 2012 roku – 127 644 osób.

WYKRES 1. LICZBA MIESZKAŃCÓW W LATACH 2000-2011 W GMINIE LIBIĄŻ I POWIECIE CHRZANOWSKIM

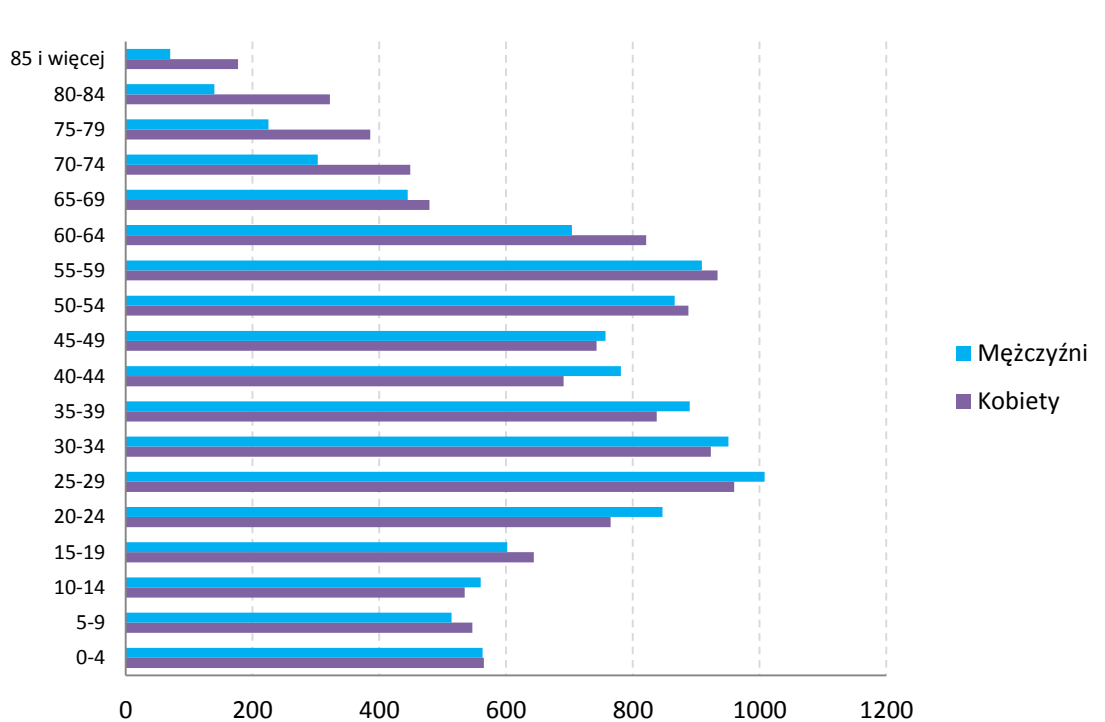

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Aby dokładniej zobrazować sytuację demograficzną gminy Libiąż, stosowne jest przedstawienie liczby ludności w podziale na płeć w poszczególnych kategoriach wiekowych (wykres 2). W gminie Libiąż od grupy wiekowej 20-24 do 45-49 więcej jest mężczyzn niż kobiet. W kolejnych, starszych grupach wiekowych, tendencja jest odwrotna – występuje nadwyżka liczby kobiet. Charakterystyczne jest

zjawisko feminizacji wśród osób starszych: kobiety stanowiły 64% osób w wieku powyżej 70 roku życia.

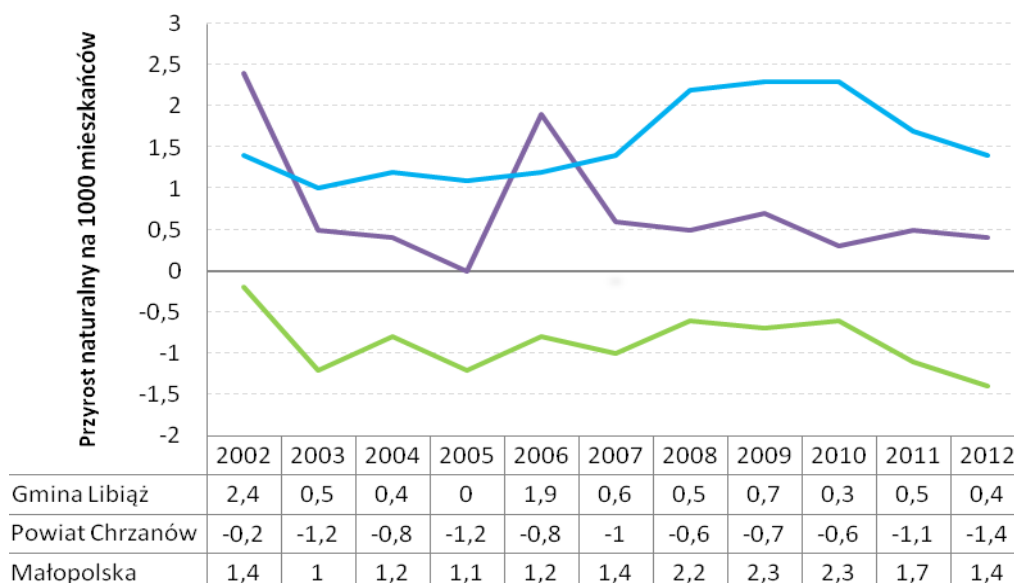
WYKRES 2. PIRAMIDA LUDNOŚCI GMINY LIBIĄŻ W 2012 ROKU

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Różnicę między liczbą urodzeń żywych, a liczbą zgonów w danym okresie w przeliczeniu na 1000 mieszkańców, określa **wskaźnik przyrostu naturalnego**. Wartość dodatnia będzie oznaczać liczbę urodzeń przewyższającą liczbę zgonów, ujemna – odwrotnie. W gminie Libiąż utrzymuje się dodatni przyrost naturalny, jednakże widać różnice w jego wartościach w poszczególnych latach (wykres 3). Najwyższy przyrost naturalny odnotowano w 2006 roku, co było spowodowane tym, iż na 1000 mieszkańców urodzeń było - 9,7 a zgonów - 7,8. Najniższy przyrost naturalny na 1000 mieszkańców był w 2005 roku- 0. Gmina jest w lepszej sytuacji biorąc pod uwagę przyrost naturalny na 1000 mieszkańców niż powiat chrzanowski, w którym przyrost jest ujemny.

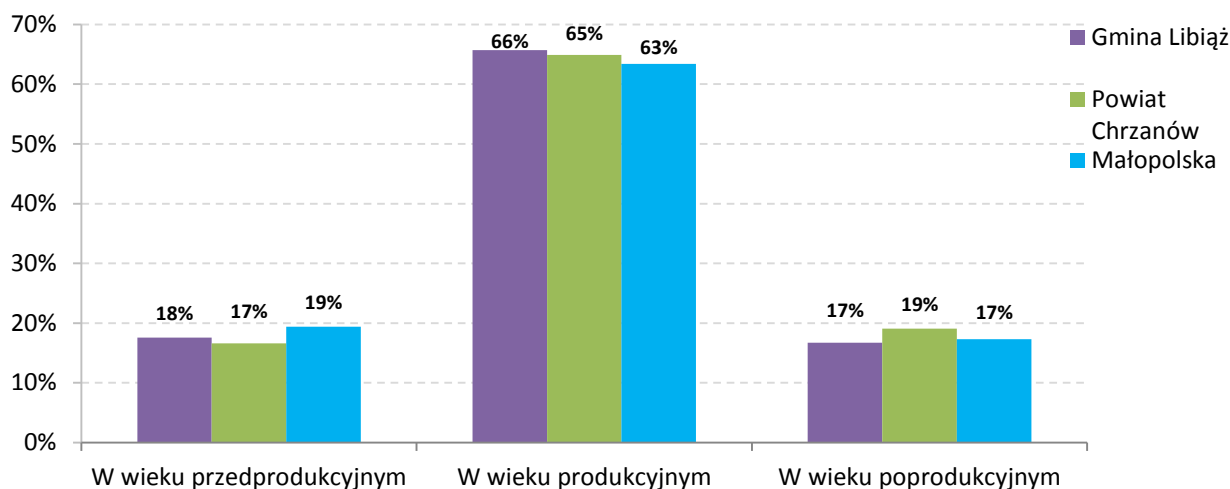
WYKRES 3. PRZYRÓST NATURALNY W LATACH 2002-2012 W GMINIE LIBIĄŻ, POWIECIE CHRZANÓW

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Badając **aktywność ekonomiczną mieszkańców** gminy Libiąż należy wziąć pod uwagę trzy wskaźniki: liczbę osób w wieku przedprodukcyjnym (0-17 lat), produkcyjnym (kobiety w wieku 18-59 lat i mężczyźni w wieku 18-64 lata) oraz poprodukcyjnym (kobiety w wieku 60 lat i więcej oraz mężczyźni w wieku 65 lat i więcej). W 2012 roku w gminie Libiąż w wieku przedprodukcyjnym było 3 284 osoby (17,6%), w wieku produkcyjnym – 15 701 (65,7%), a poprodukcyjnym – 3 817 (16,7%). Struktura ludności gminy Libiąż pod kątem aktywności ekonomicznej jest nieco korzystniejsza niż sytuacja w powiecie chrzanowskim, co zostało przedstawione na wykresie 4.

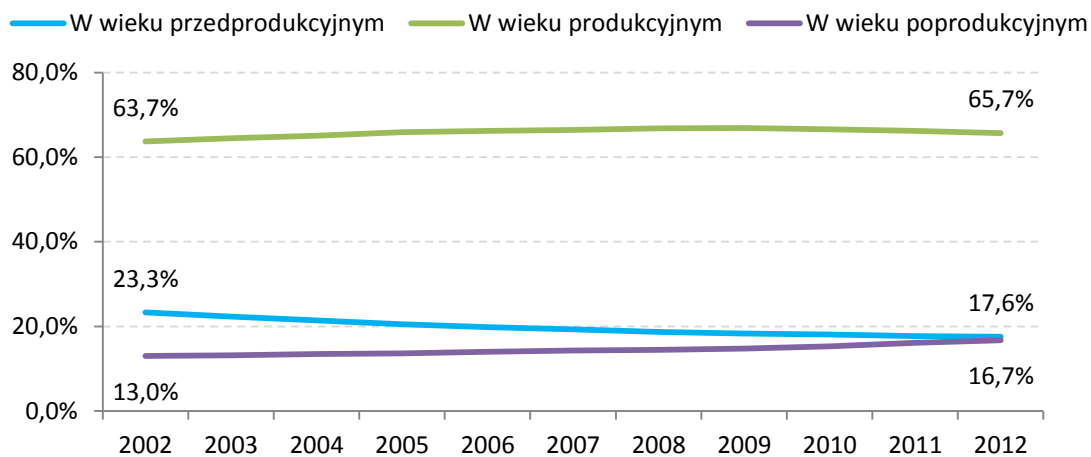
WYKRES 4. LUDNOŚĆ GMINY LIBIĄŻ, POWIATU CHRZANOWSKIEGO I WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO WEDŁUG AKTYWNOŚCI EKONOMICZNEJ W 2012 ROKU

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Analizując aktywność ekonomiczną mieszkańców gminy Libiąż na przestrzeni ostatniej dekady (lata 2002–2012) widać wyraźnie dwa trendy: spadek liczby osób w wieku przedprodukcyjnym oraz wzrost liczby mieszkańców w wieku poprodukcyjnym. Od 2009 roku maleje liczba osób w wieku produkcyjnym. Szczegółowe dane przedstawia wykres 5.

WYKRES 5. LUDNOŚĆ GMINY LIBIĄŻ WEDŁUG AKTYWNOŚCI EKONOMICZNEJ OD 2002 DO 2012 ROKU

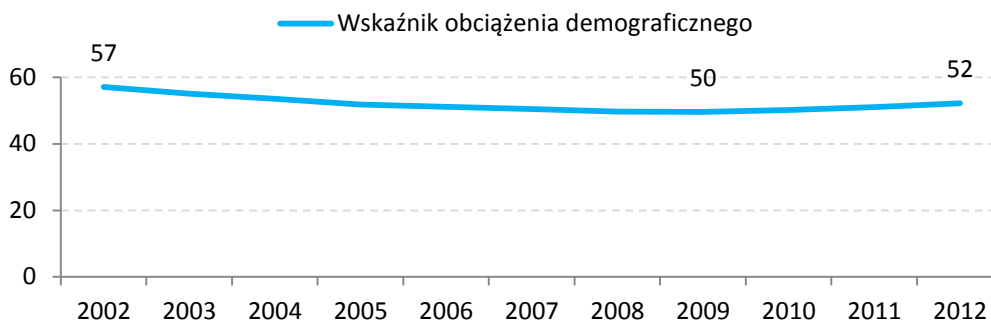

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Współczynnik obciążenia demograficznego jest miarą pokazującą relację pomiędzy liczbą osób w wieku nieprodukcyjnym (przedział do 17 roku życia włącznie, jak również przedział od 60 lat i więcej w przypadku kobiet oraz 65 lat i więcej w przypadku mężczyzn) przypadającą na 100 osób w wieku produkcyjnym (18-59 lat dla kobiet i 18-64 dla mężczyzn). Na 100 osób w wieku

produkcyjnym w 2012 roku przypadało 52 osób w wieku nieprodukcyjnym, podczas gdy w 2002 roku było ich 57.

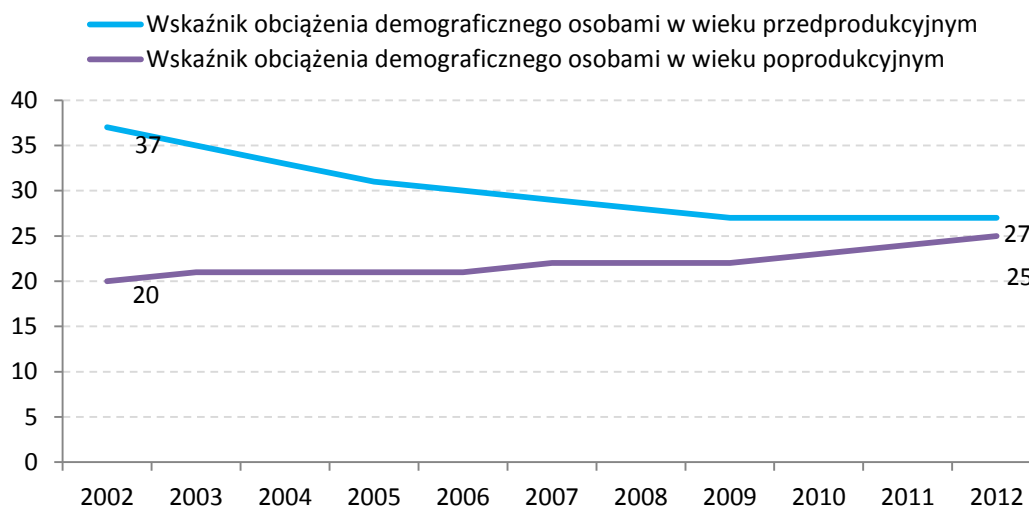
WYKRES 6. WSKAŹNIK OBCIĄŻENIA DEMOGRAFICZNEGO OSOBAMI W WIEKU NIEPRODUKCYJNYM W GMINIE LIBIĄŻ OD 2002 ROKU DO 2012 ROKU

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Znaczące zmiany można zaobserwować analizując wskaźniki cząstkowe. Niekorzystne zmiany dotyczą grupy wieku przedprodukcyjnego. W 2012 roku na każde 100 osób w wieku produkcyjnym przypada 27 osób w wieku przedprodukcyjnym oraz 25 w wieku poprodukcyjnym, podczas gdy w 2002 roku było to odpowiednio 37 osób w wieku przedprodukcyjnym i 20 w wieku poprodukcyjnym. **Sytuacja ta obrazuje proces starzenia się społeczeństwa na poziomie lokalnym.**

WYKRES 7. WSKAŹNIK OBCIĄŻENIA DEMOGRAFICZNEGO OSOBAMI W WIEKU PRZEDPRODUKCYJNYM I POPRODUKCYJNYM PRZYPADAJĄCYCH NA 100 OSÓB W WIEKU PRODUKCYJNYM W LATACH 2002-2012

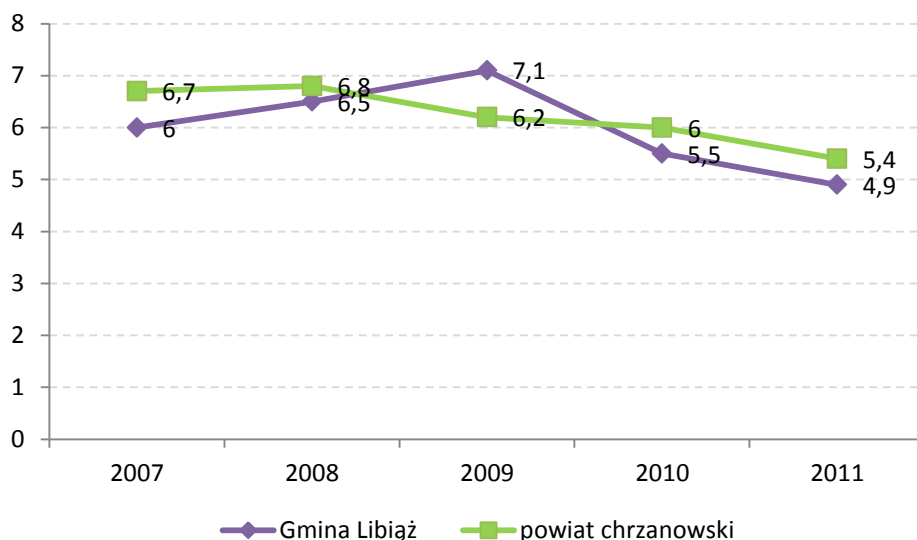

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

W 2011 roku na terenie gminy zawarto 111 małżeństw, co w przeliczeniu na 1000 mieszkańców wynosi 4,9 małżeństw. Analizując wartości wskaźnika na przestrzeni ostatnich 5 lat można zauważyć

trend wzrostowy w latach 2007-2009 oraz spadkowy po 2009 roku. W powiecie chrzanowskim od 2007 roku mamy do czynienia z obniżaniem się wartości wskaźnika liczby zawartych małżeństw.

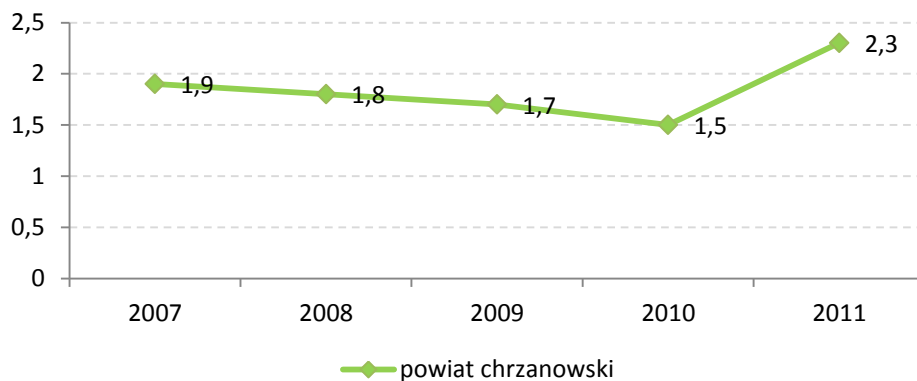
WYKRES 8. WSKAŹNIK LICZBY MAŁŻEŃSTW NA 1000 MIESZKAŃCÓW W LATACH 2007-2011

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Główny Urząd Statystyczny nie udostępnia danych o liczbie rozwodów na terenie gminy, a jedynie powiatu chrzanowskiego. Na tej podstawie policzono wskaźnik liczby rozwodów na 1000 mieszkańców powiatu (wykres 9).

WYKRES 9. WSKAŹNIK LICZBY ROZWODÓW NA 1000 MIESZKAŃCÓW W LATACH 2007-2011

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Liczba udzielonych rozwodów w przeliczeniu na 1000 mieszkańców powiatu wynosiła w 2011 roku 2,3, co jest dużym skokiem w porównaniu do roku poprzedniego (1,5 rozwodów na 1000

mieszkańców). Ze względu na brak danych z roku 2012 trudno powiedzieć, czy jest to jednorazowe odchylenie czy też początek trendu wzrostowego.

2.1.3. EDUKACJA I OŚWIATA

Na terenie gminy Libiąż działa sieć placówek edukacyjnych kształcących dzieci i młodzież na poziomie przedszkolnym, podstawowym, gimnazjalnym oraz ponadgimnazjalnym.

Samorząd gminny prowadzi pięć przedszkoli: 3 w Libiążu oraz po 1 w Żarkach i Gromcu przy Zespołach Szkół. Łącznie uczy się w nich 703 dzieci w wieku od 3 do 6 roku życia. Biorąc po uwagę miejsce zamieszkania, odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym jest wyższy w Libiążu (76%) niż w sołectwach – Żarkach i Gromcu (65,5%).

Na terenie gminy działa 6 szkół podstawowych, 4 gimnazja oraz 2 szkoły ponad podstawowe. Współczynnik skolaryzacji brutto⁴ w gminie Libiąż wynosi:

- dla poziomu szkół podstawowych **98,7** (średnia w województwie 98,4)
- dla poziomu szkół gimnazjalnych **88,7** (średnia w województwie 97,6)

Wskaźnik ten wypada niekorzystnie w odniesieniu do edukacji na poziomie gimnazjalnym i wynosi zaledwie 88,7.

W porównaniu do danych z poziomu wojewódzkiego uwagę zwraca stosunkowo niski udział w ogólnej liczbie mieszkańców uczniów liceów (5/1000 w porównaniu z 12/1000 i 16/1000 odpowiednio w powiecie i województwie).

Na terenie gminy brak jest żłobków – opiekę nad dziećmi w wieku poniżej 3 lat mogą sprawować prywatne kluby.

Na rysunku 4 zestawione zostały podmioty – organizacje i instytucje publiczne podejmujące na terenie gminy Libiąż działania wychowawcze, edukacyjne i kulturalne na rzecz dzieci, młodzieży oraz mieszkańców gminy.

⁴ Współczynnik skolaryzacji brutto jest to relacja liczby osób uczących się (stan na początku roku szkolnego) na danym poziomie kształcenia (niezależnie od wieku) do liczby ludności (stan w dniu 31 XII) w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania.

ZASOBY W OBSZARZE OŚWIATY I EDUKACJI

SZKOŁY I PRZEDSZKOLA

- organizowanie czasu wolnego uczniom,
- konkursy profilaktyczne, warsztaty profilaktyczne, zajęcia specjalistycznych dla uczniów,
- grupy socjoterapeutyczne dla dzieci z rodzin patologicznych,
- warsztaty i szkolenia dla rodziców, poradnictwo wychowawcze,
- realizacja programów profilaktycznych

LIBIAŹSKIE CENTRUM KULTURY

- organizacja czasu wolnego – kółka zainteresowań,
- organizacja imprez kulturalnych realizujących program profilaktyki,
- organizacja imprez sportowych, rekreacyjnych, integracyjnych,
- rozwijanie zainteresowań i talentów

MIEJSKA BIBLIOTEKA PUBLICZNA

- realizacja działań profilaktycznych,
- rozwijanie zainteresowań i edukowanie

ŚWIETLICA ŚRODOWISKOWA W LIBIAŻU

- pomoc finansowa i rzeczowa dla rodzin problemowych,
- realizacja programów profilaktycznych,
- organizacja czasu wolnego, rozwijanie zainteresowań,
- zajęcia dydaktyczne

OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ - Punkt Aktywności Obywatelskiej

- Pogotowie lekcyjne
- organizowanie czasu wolnego
- organizowanie imprez

PORADNIA PSYCHOLOGICZNO - PEDAGOGICZNA W CHRZANOWIE - PUNKT W LIBIAŻU

- poradnictwo specjalistyczne

URZĄD MIEJSKI W LIBIAŻU - PEŁNOMOCNIK DS. PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH

- profilaktyka
- wsparcie finansowe rodzin problemowych
- pomoc terapeutyczna

URZĄD MIEJSKI W LIBIAŻU - MIEJSKI ZESPÓŁ ADMINISTRACYJNY

- zasiłki i stypendia szkolne
- "wyprawka szkolna"

harcerstwo)

- organizowanie czasu wolnego
- rozwijanie zainteresowań
- krzewienie aktywności
- edukowanie

2.1.4. RYNEK PRACY I BEZROBOCIE

Jednym z istotnych problemów społecznych występujących w gminie Libiąż jest bezrobocie. Na koniec czerwca 2013r., w Urzędzie Pracy zarejestrowanych, jako bezrobotni, było 1063 mieszkańców gminy Libiąż, w tym 627 (59%) kobiet. Osoby bezrobotne z gminy Libiąż stanowiły 15% wszystkich bezrobotnych w powiecie chrzanowskim. W stosunku do czerwca 2012r. liczba bezrobotnych wzrosła o 13%. Ponad 1/3 bezrobotnych mieszkańców gminy Libiąż stanowiły osoby poniżej 25 lub powyżej 50 roku życia. Niemal połowa wszystkich bezrobotnych z gminy to osoby bez wykształcenia średniego. Znaczącą kategorię tworzą osoby długotrwale bezrobotne, które w gminie Libiąż stanowią 40% wszystkich zarejestrowanych bezrobotnych.

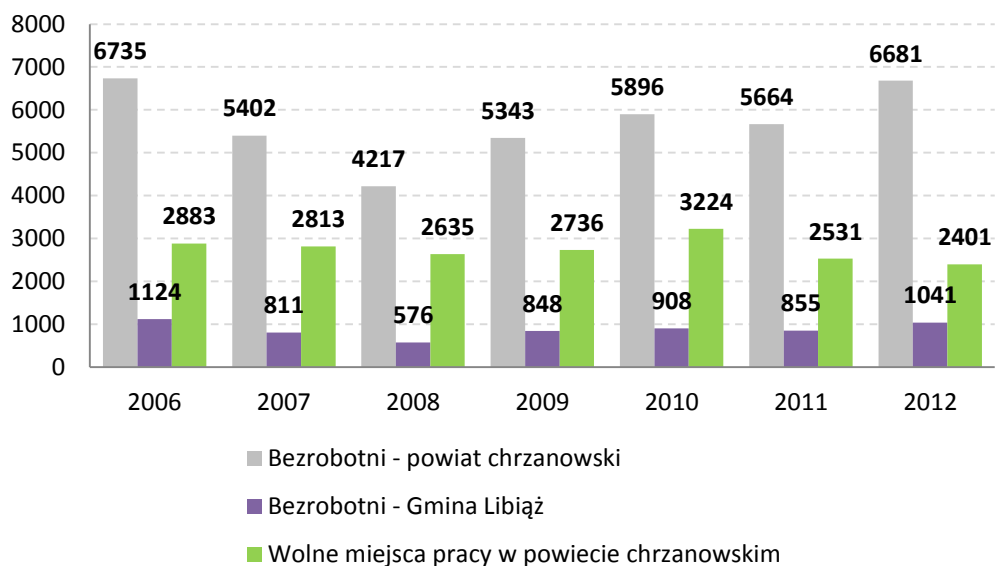
TABELA 4. WYBRANE KATEGORIE BEZROBOTNYCH W CZERWCU 2013R.

	Bezrobotni ogółem		w tym:									
			kobiety		osoby długotrwale bezrobotne		osoby do 25 roku życia		osoby powyżej 50 roku życia		osoby bez wykształcenia średniego	
Powiat chrzanowski	6955		3621		3058		1291		1457		3481	
Gmina Libiąż	ogółem	%	ogółem	%	ogółem	%	ogółem	%	ogółem	%	ogółem	%
	1063	100	627	59	424	40	255	24	153	14	519	49

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Chrzanowie

Pod koniec sierpnia 2013r., na terenie gminy Libiąż działało 1765 podmiotów gospodarki narodowej, w tym 228 spółek, 3 spółdzielnie i 1401 osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą. W połowie 2013r., w całym powiecie chrzanowskim istniało 1287 wolnych miejsc pracy, zgłoszonych do Powiatowego Urzędu Pracy, co stanowi mniej niż 20% zapotrzebowania. Wykres 10 obrazuje dynamikę bezrobocia w gminie Libiąż na tle powiatu chrzanowskiego oraz dostępność miejsc pracy w powiecie w latach 2006 – 2012. Od 2010r. można zaobserwować znaczący spadek liczby miejsc pracy, związany z pogorszeniem sytuacji lub upadkiem lokalnych zakładów pracy.

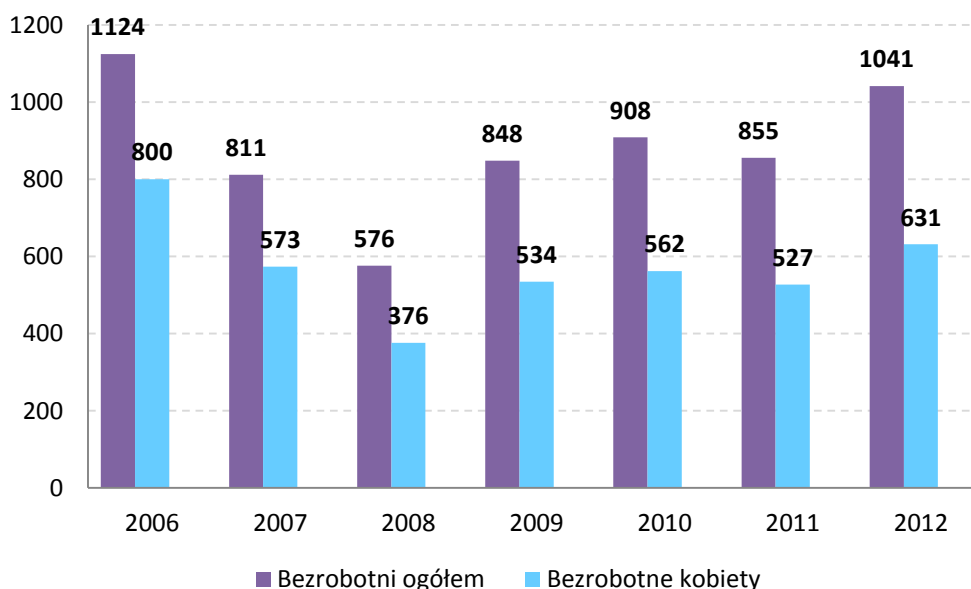
WYKRES 10. DYNAMIKA BEZROBOCIA W GMINIE LIBIĄŻ NA TLE POWIATU CHRZANOWSKIEGO

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Chrzanowie

Istotnym aspektem problemu bezrobocia w gminie Libiąż jest wysoki udział kobiet w grupie osób bezrobotnych. Co prawda, na przestrzeni ostatnich 6 lat odsetek kobiet bezrobotnych zmniejszył się o blisko 10%, jednak od 2009r. utrzymuje się na wysokim poziomie 61% (2012r.) - 63% (2009r.)

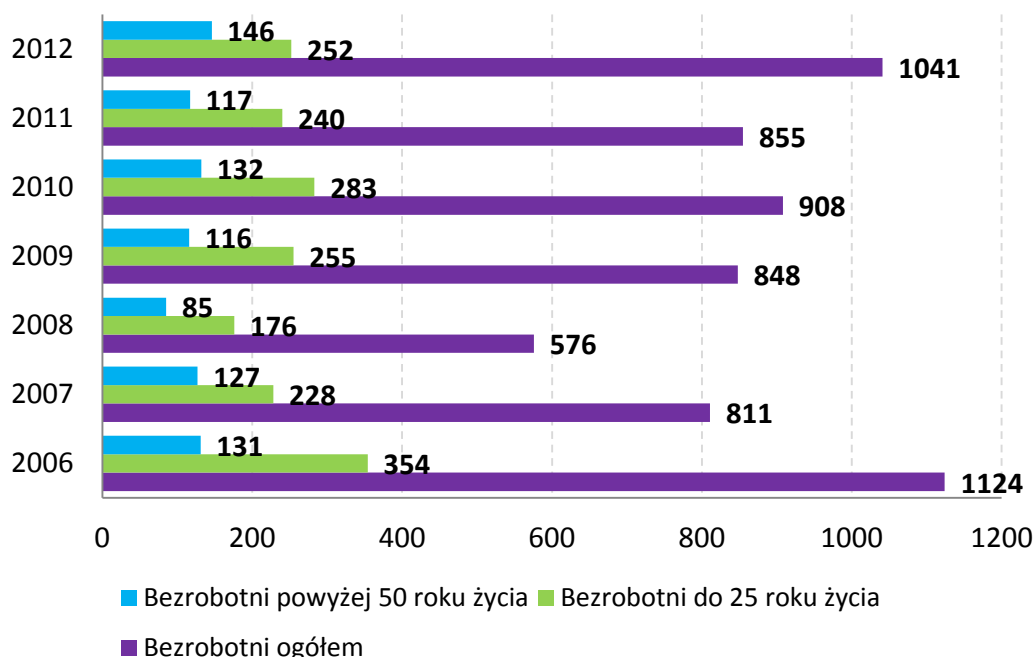
WYKRES 11. BEZROBOTNE KOBIECY NA TLE WSZYSTKICH OSÓB BEZROBOTNYCH Z GMINY LIBIĄŻ W LATACH 2006 - 2012

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Chrzanowie

Biorąc pod uwagę wiek osób bezrobotnych, znaczący odsetek osób znajdujących się poza rynkiem pracy stanowią młodzi mieszkańcy gminy Libiąż – poniżej 25 roku życia. W latach 2006 – 2011 osoby te stanowiły 28% (2007r., 2011r.) - 31% (2006r., 2008r., 2010r.) wszystkich bezrobotnych. W roku 2012r. ich udział w grupie bezrobotnych spadł do 24%. Bezrobotni w szczególnej sytuacji, to także osoby starsze – powyżej 50 roku życia. Odsetek tych osób w grupie bezrobotnych oscyluje w latach 2006 – 2012 w przedziale od 12% (2006r.) do 16% (2007r.).

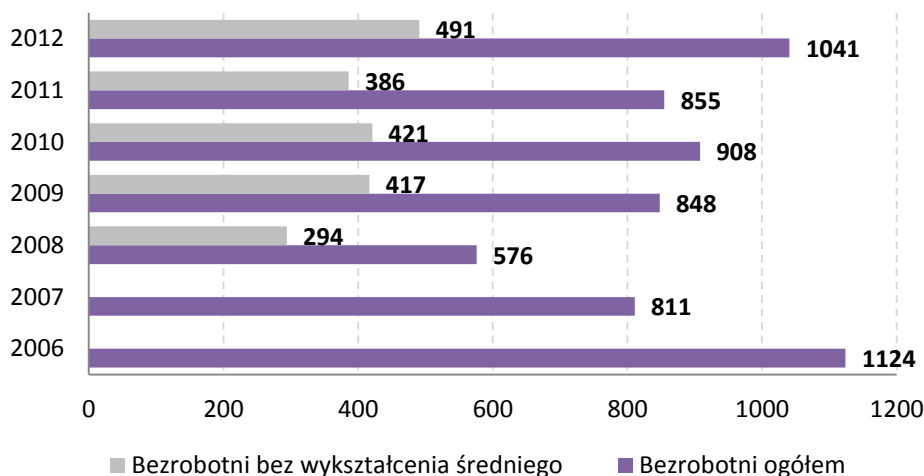
WYKRES 12. OSOBY BEZROBOTNE PONIŻEJ 25 I POWYŻEJ 50 ROKU ŻYCIA NA TLE WSZYSTKICH BEZROBOTNYCH Z GMINY LIBIAŻ W LATACH 2006 - 2012

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Chrzanowie

Czynnikiem sprzyjającym bezrobociu jest niskie wykształcenie osób bezrobotnych. Na przestrzeni lat 2008 – 2012 odsetek osób, które nie posiadały średniego wykształcenia, wśród ogółu bezrobotnych w gminie Libiąż wahał się od 45% (2011r.) do 51% (2008r.). Za lata 2006-2007 brak danych dotyczących wykształcenia osób bezrobotnych.

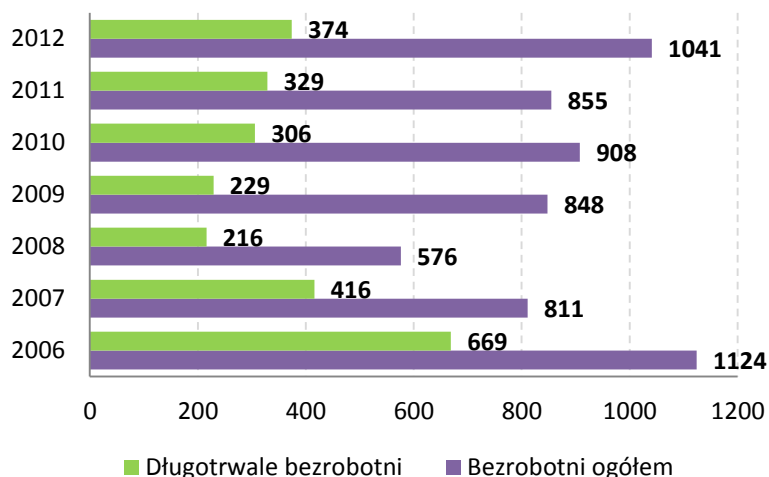
WYKRES 13. BEZROBOTNI BEZ WYKSZTAŁCENIA ŚREDNIEGO NA TLE UDZIAŁ OSÓB BEZROBOTNYCH Z GMINY LIBIĄŻ W LATACH 2008 - 2012

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Chrzanowie

Poważnym czynnikiem wpływającym na aktywizację osób bezrobotnych jest długość okresu pozostawania bez pracy. Im jest on dłuższy, tym trudniej powrócić na rynek pracy. Największe problemy dotyczą osób długotrwale bezrobotnych, których rodziny zagrożone są ryzykiem dziedziczenia bezrobocia. Długotrwałe bezrobocie w gminie Libiąż największe rozmiary przybierało w roku 2006, kiedy to ponad połowa zarejestrowanych bezrobotnych pozostawała bez pracy powyżej 2 lat. Po 2006 roku, liczba osób długotrwale bezrobotnych zaczęła zdecydowanie spadać do poziomu 27% (229 osób) w 2009r. Na przestrzeni ostatnich 3 lat odsetek osób długotrwale bezrobotnych ponownie wzrasta oscylując w przedziale 34% (2010r.) - 38% (2011r.).

WYKRES 14. DŁUGOTRWALE BEZROBOTNI MIESZKAŃCY GMINY LIBIĄŻ NA TLE WSZYSTKICH OSÓB BEZROBOTNYCH Z GMINY LIBIĄŻ W LATACH 2006 - 2012

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Chrzanowie

Aktywizacją społeczną osób bezrobotnych i łagodzeniem skutków bezrobocia zajmuje się w gminie Libiąż Ośrodek Pomocy Społecznej, przy którym funkcjonuje Klub Integracji Społecznej. Działania na rzecz osób bezrobotnych realizują też organizacje pozarządowe z gminy Libiąż. Osoby bezrobotne mogą także otrzymać wsparcie w powiecie czy to w Powiatowym Urzędzie Pracy w Chrzanowie, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie czy w Agencji Rozwoju Małopolski Zachodniej. Młodzi mieszkańcy gminy Libiąż poszukujący pracy mogą skorzystać z Młodzieżowego Centrum Kariery działającego przy OHP w Trzebini.

ZASOBY W OBSZARZE AKTYWIZACJI ZAWODOWEJ

KLUB INTEGRACJI SPOŁECZNEJ - OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ W LIBIĄŻU

- reintegracja społeczna i zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym,
- warsztaty terapeutyczne dla osób bezrobotnych,
- poradnictwo indywidualne,
- projekty systemowe dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym,
- Trener Zatrudnienia Wspieranego,
- szkolenia zawodowe, prace społeczno-użyteczne,
- wolontariat

MŁODZIEŻOWE CENTRUM KARIERY - OHP

- aktywizacja zawodowa młodzieży,
- pomoc w wyborze kariery zawodowej,
- zawodowe,
- przyuczenie do zawodu,

POWIATOWY URZĄD PRACY W CHRZANOWIE

- pośrednictwo pracy,
- Klub Pracy,
- szkolenia, staże, doradztwo zawodowe,
- środki finansowe na założenie działalności gospodarczej,
- projekty unijne dla osób bezrobotnych,

STOWARZYSZENIE RODZINA KOLPINGA W LIBIĄŻU

- szkolenia zawodowe (projekty unijne),
- poradnictwo prawne – prawo pracy

FUNDACJA IM. BRATA ALBERTA - WARSZTATY TERAPII ZAJĘCIOWEJ W LIBIĄŻU

- doradztwo zawodowe dla osób niepełnosprawnych,
- przyuczenie do życia zawodowego

POWIATOWE CENTRUM POMOCY RODZINIE W CHRZANOWIE

- poradnictwo zawodowe dla osób niepełnosprawnych

AGENCJA ROZWOJU MAŁOPOLSKI ZACHODNIEJ

- doradztwo w zakresie założenia własnej działalności gospodarczej.

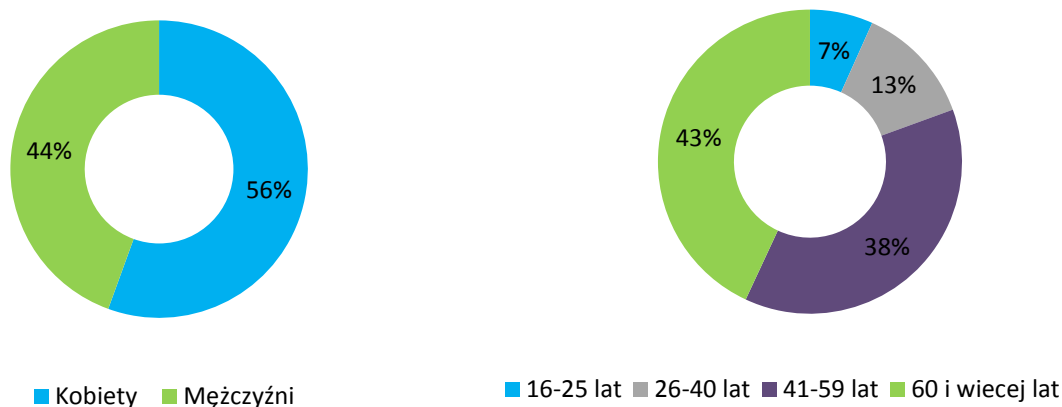
2.1.5. NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ

Według danych Narodowego Spisu Powszechnego z roku 2002 wśród ogólnej liczby mieszkańców gminy Libiąż 15% stanowiły osoby niepełnosprawne, w sumie 3 424 osób w wieku powyżej 15 r.ż. Większość niepełnosprawnych stanowiły kobiety – 53%. Najnowsze dane dotyczące liczby osób niepełnosprawnych w Polsce pochodzą z Narodowego Spisu Powszechnego z roku 2011, jednak w chwili obecnej dostępne są one jedynie w zagregowanej formie na poziomie kraju. Według wstępnych wyników Spisu z 2011 roku liczba osób niepełnosprawnych w Polsce wynosi około 4,7 mln, przy czym wartości te są w opinii autorów badania niedoszacowane. Odsetek osób niepełnosprawnych w Polsce stanowił 12,2% populacji kraju wobec 14,3% w 2002 r. Wśród osób niepełnosprawnych mężczyźni stanowią 46% wobec 54% kobiet.

Z informacji uzyskanych z Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności działającego przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Chrzanowie wynika, iż w okresie od stycznia 2007 roku do kwietnia 2012 roku 432 mieszkańców gminy otrzymało prawomocne orzeczenie o niepełnosprawności⁵. Poniżej przedstawiono podstawowe charakterystyki tej grupy mieszkańców.

Wśród osób, które w rozpatrywanym okresie zostały uznane za niepełnosprawne prawnie, przeważają osoby w starsze – w wieku od 41 do 59 lat (38%) oraz powyżej 60 roku życia (43%). Niepełnosprawni w najmłodszej grupie wiekowej (16-25 lat) stanowili zaledwie 7% osób, które otrzymały orzeczenie o niepełnosprawności. Podobnie do informacji ze Spisu Powszechnego 2002, większość wśród osób niepełnosprawnych stanowiły kobiety (56%).

WYKRES 15. OSOBY ZALICZONE DO STOPNIA NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI PRAWOMOCNYM ORZECZENIEM LUB WYROKIEM SĄDU W PODZIALE NA KATEGORIE WIEKOWE I PŁEĆ

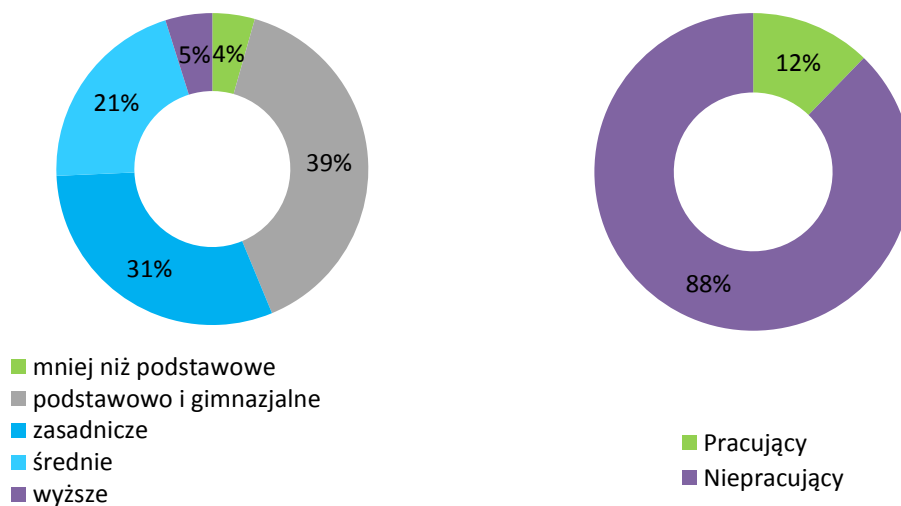

N=432

⁵ Tzw. osoby niepełnosprawne prawnie, czyli posiadające odpowiednie, aktualne orzeczenie wydane przez organ do tego uprawniony.

Wśród osób otrzymujących orzeczenie o niepełnosprawności przeważały osoby z wykształceniem niższym – podstawowym i gimnazjalnym (39%) oraz zawodowym (31%). Wyższe wykształcenie miało jedynie 5% osób. Biorąc pod uwagę sytuację zawodową osób niepełnosprawnych prawnie – zdecydowana większość nie pracuje (88%).

WYKRES 16. OSOBY ZALICZONE DO STOPNIA NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI PRAWOMOCNYM ORZECZENIEM LUB WYROKIEM SĄDU WEDŁUG ZATRUDNIENIA

N=432

Na rysunku 6 zestawione zostały podmioty – organizacje i instytucje publiczne – podejmujące na terenie gminy Libiąż działania na rzecz osób niepełnosprawnych.

RYSUNEK 6.

ZASOBY W OBSZARZE POMOCY OSOBOM NIEPEŁNOSPRAWNYM

OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ W LIBIĄŻU

- reintegracja społeczna i zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym,
- poradnictwo indywidualne,
- projekty systemowe dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym,
- Trener Zatrudnienia Wspieranego
- punkty konsultacyjne dla os. niepełnosprawnych

POWIATOWE CENTRUM POMOCY RODZINIE W CHRZANOWIE

- poradnictwo zawodowe dla osób niepełnosprawnych

ZESPÓŁ SZKOLNO - GIMNAZJALNY Z ODDZIAŁAMI INTEGRACYJNYMI

- szkoła podstawowa oraz gimnazjum z oddziałami integracyjnymi

FUNDACJA IM. BRATA ALBERTA - WARSZTATY TERAPII ZAJĘCIOWEJ W LIBIĄŻU

- doradztwo zawodowe dla osób niepełnosprawnych,
- przyuczenie do życia zawodowego

STOWARZYSZENIE OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH „NADZIEJA”

- tworzenie warunków poprzez udostępnienie odpowiednich pomieszczeń oraz sprzętu i urządzeń do systematycznej rehabilitacji i aktywności fizycznej osób niepełnosprawnych

WSPÓLNOTA „WIARA I ŚWIATŁO”

Inne

DOMY POMOCY SPOŁECZNEJ - Chranów, Jaworzno, Płaza

- Centrum Usług Socjalnych w Chranowie
- Zakład opiekuńczo-leczniczy w Chranowie

2.1.6. UZALEŻNIENIA

W 2011r. do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Libiążu wpłynęło 96 wniosków o wszczęcie postępowania w sprawie o nadużywanie alkoholu. Komisja rozpatrzyła 394 sprawy o leczenie oraz 96 wniosków o wydanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych. Do końca III kwartału 2012r. do Komisji wpłynęło 106 wniosków o wszczęcie postępowania w sprawie o nadużywanie alkoholu. Komisja rozpatrzyła ogółem 361 spraw o leczenie oraz 97 wniosków o zezwolenie na sprzedaż alkoholu. Według danych GKRPA, w 2012r. na terenie gminy Libiąż działało 86 punktów prowadzących sprzedaż napojów alkoholowych. 1 punkt sprzedaży przypadł na 232 mieszkańców gminy. Ośrodek Pomocy Społecznej w Libiążu w 2011 i 2012r. udzielił pomocy z tytułu alkoholizmu odpowiednio 41 i 45 osobom.

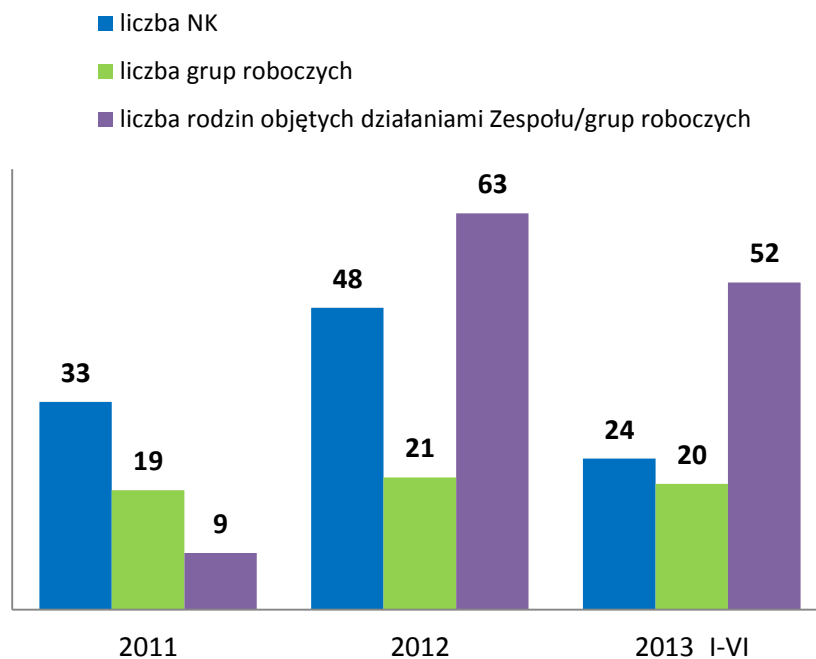
Realna liczba mieszkańców z problemem alkoholowym jest dużo większa. Według szacunków Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych problem uzależnienie od alkoholu dotyczy w przybliżeniu ok. 2% populacji, dzieci wychowujące się w rodzinach alkoholików stanowią ok. 4% populacji, zaś osoby pijące szkodliwie to 5-7% populacji. Zgodnie z tymi szacunkami, problem uzależnienia od alkoholu pod koniec 2012r. dotyczył ok. 440 mieszkańców gminy Libiąż, a osób pijących szkodliwie było minimum 1100.

TABELA 5. POPULACJE OSÓB, U KTÓRYCH WYSTĘPUJĄ RÓŻNE KATEGORIE PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH
(DANE SZACUNKOWE)

		W Polsce 38,6 mln	W mieście 100 tys. mieszk.	W mieście 25 tys. mieszk.	W gminie 10 tys. mieszk.
Liczba osób uzależnionych od alkoholu	ok. 2% populacji	ok. 800 tys.	ok. 2000 osób	ok. 500 osób	ok. 200 osób
Dorośli żyjący w otoczeniu alkoholika (współmałżonkowie, rodzice)	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4000 osób	ok. 1000 osób	ok. 400 osób
Dzieci wychowujące się w rodzinach alkoholików	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4000 osób	ok. 1000 osób	ok. 400 osób
Osoby pijące szkodliwie	5-7% populacji	2-2,5 mln	5000-7000 osób	1250-1750 osób	ok. 500-700 osób

Źródło: PARPA

Według statystyk instytucji działających w gminie Libiąż problem przemocy w rodzinie dotyczył w 2012 roku 63 rodzin, a w połowie 2013 roku 52 rodzin z gminy Libiąż. W 2012r. wypełniono 48 Niebieskich Kart (formularzy wszczynających procedurę interwencji w sytuacji przemocy w rodzinie), a w pierwszym półroczu 2013 roku 24 formularze Niebieskiej Karty. Począwszy od 2011r., corocznie ok. 20 grup roboczych pracowało nad rozwiązaniem problemu przemocy w konkretnych rodzinach.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej

Ośrodek Pomocy Społecznej, w 2011 i 2012 roku udzielił pomocy z tytułu występowania przemocy w rodzinie odpowiednio 24 i 16 osobom. Statystyki te nie obrazują jednak pełnej skali zjawiska. Warto wziąć pod uwagę fakt, że zjawisko przemocy w rodzinie jest problemem wrażliwym społecznie – osoby doznające przemocy nadal często ukrywają problem, a jego wykrywalność jest niejednokrotnie utrudniona.

Szersze dane nt. problematyki uzależnień i innych zachowań aspołecznych znajdują się w raporcie pn. „Diagnoza lokalnych zagrożeń społecznych – Libiąż 2009”. W celu uzyskania aktualnych danych, w gminie zaplanowano przeprowadzenie podobnego badania pod koniec br. W związku z tym, problematyka uzależnień nie była głęboko eksplorowana w badaniach prowadzonych dla potrzeb tworzenia Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych.

W celu profilaktyki i przeciwdziałania uzależnieniom, w gminie Libiąż tworzone są programy służące przeciwdziałaniu alkoholizmowi, narkomanii oraz przemocy w rodzinie. W realizację tych programów zaangażowane jest szereg instytucji i organizacji z terenu gminy i powiatu.

ZASOBY W OBSZARZE PROFILAKTYKI I PRZECIWDZIAŁANIA UZALEŻNIENIOM ORAZ ZACHOWANIOM ASPOŁECZNYM

URZĄD MIASTA - SPECJALISTA DS. PROFILAKTYKI I PRZECIWDZIAŁANIA
UZALEŻNIENIOM

GMINNA KOMISJA DS. ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH

PUNKT INFORMACYJNO-KONSULTACYJNY DLA OSÓB Z PROBLEMEM UZALEŻNIEŃ I
ICH RODZIN

PORADNIA LECZENIA UZALEŻNIEŃ

ŚWIETLICA ŚRODOWISKOWA W LIBIĄŻU

OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ W LIBIĄŻU - PUNKT KONSULTACYJNO-
INFORMACYJNY DLA OSÓB I RODZIN Z PROBLEMEM PRZEMOCY

LIBIĄSKIE CENTRUM KULTURY

MIEJSKA BIBLIOTEKA PUBLICZNA

PLACÓWKI OŚWIATOWO-WYCHOWAWCZE, SZKOŁY

POLICJA

ORGANIZACJE POZARZĄDOWE, W TYM: STOWARZYSZENIA I KLUBY
TRZEŹWOŚCIOWE, KLUBY SPORTOWE, KOŚCIOŁY I ZWIĄZKI WYZNANIOWE

POWIATOWY OŚRODEK INTERWENCJI KRYZYSOWEJ

PROKURATURA, SĄD REJONOWY - KURATORZY SĄDOWI

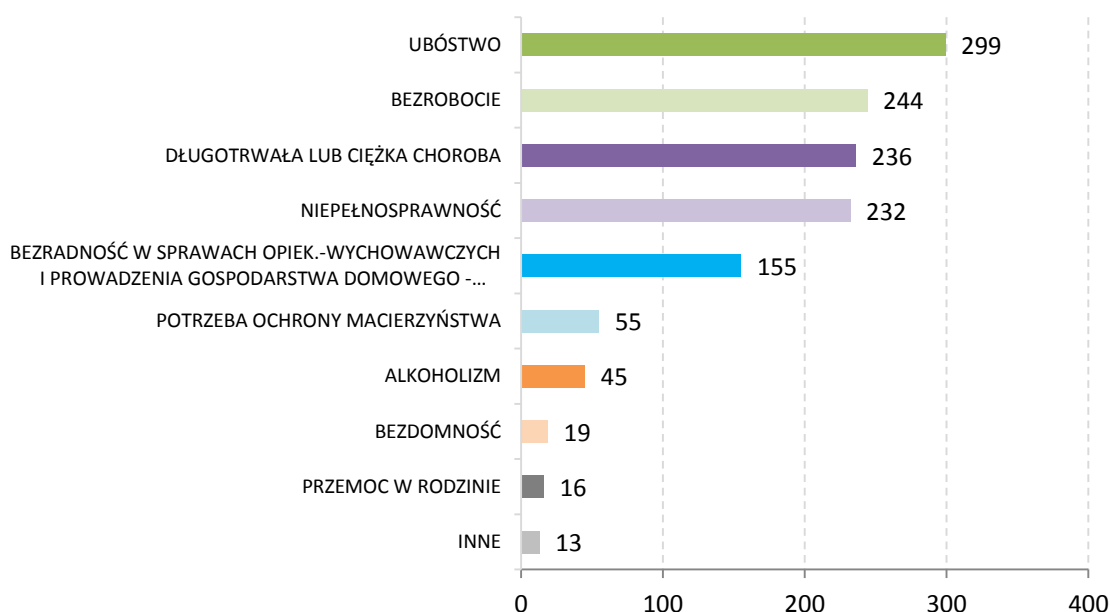
2.1.7. POMOC SPOŁECZNA

Zgodnie z ustawą z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej, pomoc społeczna ma na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie samodzielnie pokonać, wspiera osoby i rodziny w procesie zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w godnych warunkach, dążąc jednocześnie do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem. Pomoc społeczna obejmuje w szczególności:

- ⇒ przyznawanie i wypłacanie świadczeń;
- ⇒ pracę socjalną;
- ⇒ prowadzenie i rozwój infrastruktury socjalnej;
- ⇒ analizę i ocenę problemów wymagających świadczeń z pomocy społecznej;
- ⇒ realizację zadań wynikających z rozeznaczonych potrzeb społecznych;
- ⇒ rozwijanie nowych form pomocy społecznej i samopomocy.

W 2012r. Ośrodek Pomocy Społecznej w Libiążu przyznawał pomoc rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej głównie z powodu ubóstwa, bezrobocia, długotrwałej lub ciężkiej choroby oraz z tytułu niepełnosprawności. Wśród innych problemów społecznych, z którymi borykały się rodziny z gminy Libiąż znajdowały się: bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, potrzeba ochrony macierzyństwa, alkoholizm, bezdomność, oraz przemoc w rodzinie. Pomocy udzielano też z innych powodów: narkomanii, zdarzenia losowego oraz w związku z przystosowaniem do życia po zwolnieniu z zakładu karnego.

WYKRES 18. LICZBA RODZIN Z GMINY LIBIĄŻ WG POWODÓW PRYZNANIA POMOCY W 2012R.

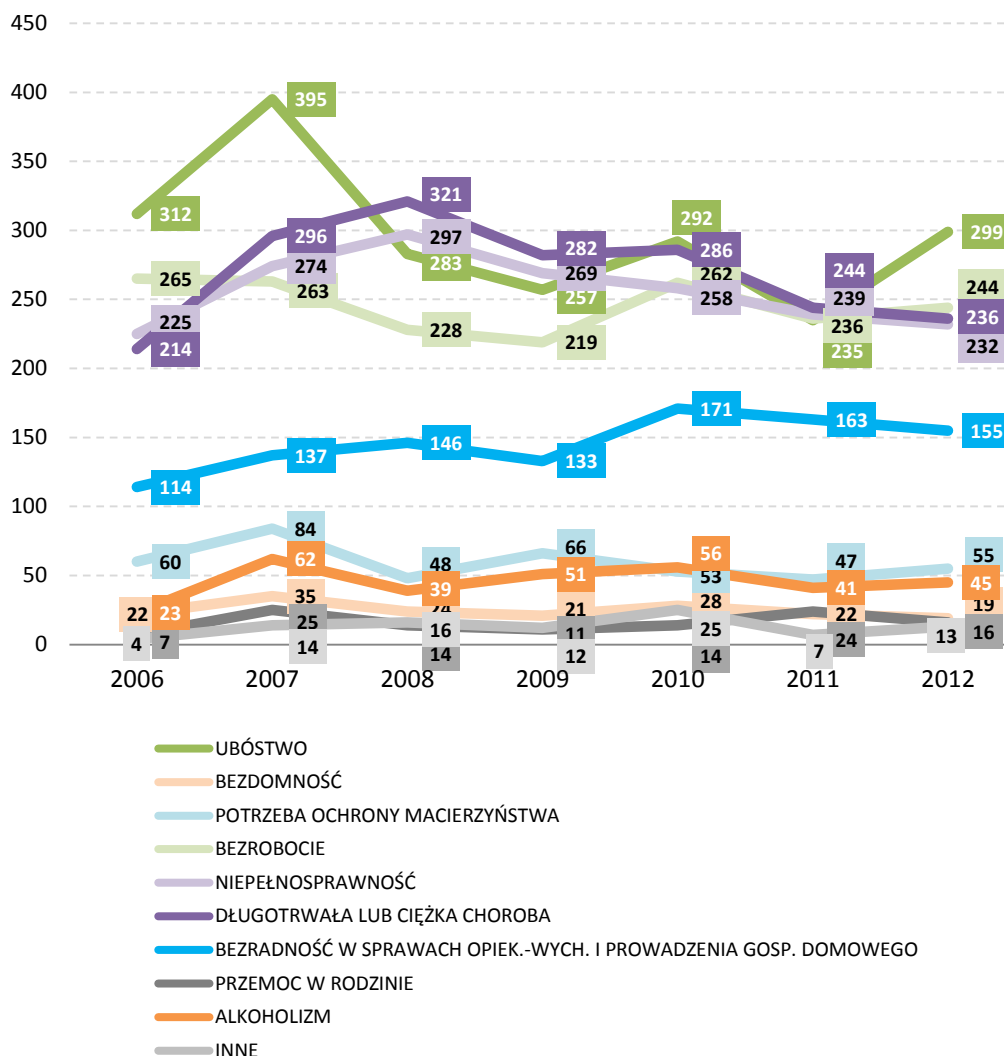

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej

Ubóstwo, bezrobocie, długotrwała lub ciężka choroba oraz niepełnosprawność także w poprzednich latach należały do najczęstszych powodów, z tytułu których w gminie Libiąż przyznawane były świadczenia pomocy społecznej. Pomocą z tytułu ubóstwa najwięcej rodzin objęto w 2007 roku – 395, najmniej w 2011 roku – 235. Nieco mniejsze wahania odnotowano jeśli chodzi o liczbę rodzin, którym przyznano pomoc z powodu długotrwałej choroby (najwięcej – 321 rodzin w 2008r., najmniej – 214 rodzin w 2006r.), bezrobocia (najwięcej – 265 rodzin w 2006r., najmniej – 219 rodzin w 2009r.) oraz niepełnosprawności (najwięcej – 297 rodzin w 2008r., najmniej – 225 rodzin w 2006r.). Stosunkowo niewielką dynamikę wykazywał problem bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego. Liczba rodzin objętych wsparciem z tego powodu oscylowała pomiędzy 114 w 2006r. a 171 w 2010r. Prowadzone w gminie statystyki, dotyczące pomocy udzielanej rodzinom w kryzysie, wskazują, iż mniej dotkliwe dla mieszkańców były problemy związane z potrzebą ochrony macierzyństwa, alkoholizmem, przemocą, bezdomnością oraz inne np. narkomania. Liczba rodzin, którym przyznawano pomoc z tytułu każdego z tych problemów, nie przekroczyła 100, w żadnym roku w okresie 2006 – 2012. Warto jednak zwrócić uwagę, że są to większości problemy, ze względu na swoją specyfikę, rzadko zgłaszane przez osoby, które ich doświadczają i często trudne do zdiagnozowania. Patrząc globalnie na dynamikę problemów społecznych w gminie, mierzoną liczbą rodzin, którym udzielano pomocy ze względu na poszczególne problemy, można zauważyć pewne prawidłowości. W 2007 i 2010r. obserwuje się przyrost liczby rodzin, które otrzymały pomoc z tytułu większości wskazanych problemów. Spadek liczby rodzin

objętych pomocą, w przypadku większości omawianych problemów, odnotowano natomiast w 2008, 2009 i 2011r.

WYKRES 19. LICZBA RODZIN Z GMINY LIBIAŻ WG POWODÓW PRYZNANIA POMOCY W LATACH 2006 - 2012

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej

Rozwiązywaniem problemów społecznych w gminie Libiąż zajmuje się szeregi instytucji i organizacji. Zadania z zakresu pomocy społecznej realizują zarówno instytucje publiczne – jednostki samorządu terytorialnego, jak i organizacje pozarządowe oraz grupy nieformalne. Pomocy społecznej udzielają zarówno podmioty z terenu gminy jak i powiatu.

RYSUNEK 8.

ZASOBY W OBSZARZE POMOCY SPOŁECZNEJ

OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ

FUNDACJA IM. BRATA ALBERTA

STOWARZYSZENIE RODZINA KOLPINGA W LIBIAŻU

STOWARZYSZENIE OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH "NADZIEJA"

TOWARZYSTWO PRZYJACIÓŁ LIBIAŻA

PLACÓWKI SŁUŻBY ZDROWIA

Inne

ZWIĄZKI ZAWODOWE W ZAKŁADACH PRACY

POWIATOWE CENTRUM POMOCY RODZINIE W CHRZANOWIE

POWIATOWY OŚRODEK INTERWENCJI KRYZYSOWEJ W CHRZANOWIE

POWIATOWY OŚRODEK WSPARCIA DZIECKA I RODZINY W CHRZANOWIE

CENTRUM USŁUG SOCJALNYCH W CHRZANOWIE

DOMY POMOCY SPOŁECZNEJ

Inne

GRUPY NIEFORMALNE NR. KLUB 50+, ZESPOŁY CHARYTATYWNE PRZY PARAFII

2.1.8. AKTYWNOŚĆ SPOŁECZNA

W gminie Libiąż nie były dotychczas prowadzone żadne badania diagnozujące aktywności społeczną i obywatelską mieszkańców. Na poziomie gminy brakuje danych zastanych w szerszym zakresie obrazujących uczestnictwo mieszkańców w życiu społecznym. Wg danych Urzędu Miasta, w gminie Libiąż działają 44 organizacje pozarządowe. Obok organizacji w gminie funkcjonuje również Punkt Aktywności Obywatelskiej oraz Libiąskie Centrum Kultury, które animują aktywność lokalną mieszkańców.

RYSUNEK 9.

ZASOBY W OBSZARZE AKTYWNOŚCI SPOŁECZNEJ

PUNKT AKTYWNOŚCI OBYWATELSKIEJ ORAZ CENTRUM AKTYWNOCI LOKALNEJ PRZY
OŚRODKU POMOCY SPOŁECZNEJ

LIBIĄSKIE CENTRUM KLULTURY

FUNDACJA IM. BRATA ALBERTA WARSZTAT TERAPII ZAJĘCIOWEJ W LIBIĄŻU

FUNDACJA OCHRONY ZDROWIA "JANINA" W LIBIĄŻU

GÓRNICZY KLUB SPORTOWY "JANINA"

KATOLICKIE STOWARZYSZENIE MŁODZIEŻY PRZY PARAFII ŚW. BARBARY

KATOLICKIE STOWARZYSZENIE WYCHOWAWCÓW ODDZIAŁ W LIBIĄŻU

KLUB HONOROWYCH DAWCÓW KRWI PCK PRZY ZG JANINA

KOŁA GOSPODYŃ WIEJSKICH: "GROMNICZNIKI", "LIBIĄŻANKI", "MACIEŻANKI"

KOŁO PSZCZELARZY

ZASOBY W OBSZARZE AKTYWNOŚCI SPOŁECZNEJ

KOŁA WĘDKARSKIE

LIBIAŹSKIE STOWARZYSZENIE NA RZEC TRZEŹWOŚCI I WOLNOŚCI OD UZALEŻNIEŃ
"PRZEMIENIENIE"

LIGA KOBIEC POLSKICH

LIGA OCHRONY PRZYRODY - KOŁA

LUDOWY KLUB SPORTOWY „NADWIŚLANIN” GROMIEC

LUDOWY KLUB SPORTOWY ŻARKI

MIĘDZYSZKOLNY UCZNIOWSKI KLUB SPORTOWY „ŻAK” LIBIAŻ

OCHOTNICZA STRAŻ POŻARNA: GROMIEC, LIBIAŻ, MOCZYDŁO, ŻARKI

ODZIAŁ PARAFIALNY AKCJI KATOLICKIEJ PRZY PARAFII ŚW. BARBARY

POLSKI ZWIĄZEK EMERYTÓW, RENCISTÓW I INWALIDÓW - KOŁO NR 6

POLSKI ZWIĄZEK FILATELISTYCZNY, KOŁO NR 88

POLSKI ZWIĄZEK HODOWCÓW GOŁĘBI POCZTOWYCH, ODDZIAŁ LIBIAŻ

POLSKIE STOWARZYSZENIE DIABETYKÓW

ZASOBY W OBSZARZE AKTYWNOŚCI SPOŁECZNEJ

ngo

STOWARZYSZENIE EMERYTÓW I RENCISTÓW: "PRZYJAŹŃ", "ZGODA"

STOWARZYSZENIE OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH „NADZIEJA”

ngo

STOWARZYSZENIE PRZYJACIÓŁ "NIE BĄDŹ SAM" W ŻARKACH

ngo

STOWARZYSZENIE RODZIN KATOLICKICH PRZY PARAFII ŚW. BARBARY

SZKOŁA PIŁKARSKA GÓRNIK LIBIĄŻ

SZKÓŁKA JEŹDZIECKA KONNA „TĘCZA”

ngo

TOWARZYSTWO PRZYJACIÓŁ LIBIĄŻA

ngo

TOWARZYSTWO PRZYJAŹNI POLSKO-FRANCUSKIEJ

ngo

TOWARZYSTWO WSPIERANIA SPORTU „SOKRATES”

ZESPÓŁ CHARYTATYWNY PRZY PARAFII ŚW. BARBARY

ZGROMADZENIE SIÓSTR SŁUŻEBNICZEK NMP NP - SŁUŻEBNICZKI STAROWIEJSKIE -
DOM DZIECKA IM. EDMUNDA BOJANOWSKIEGO

ngo

ZWIĄZKI KOMBATANTÓW

ZWIĄZEK HARCERSTWA POLSKIEGO - KOMENDA HUFCA IM. JAROSŁAWA
DĄBROWSKIEGO W LIBIĄŻU

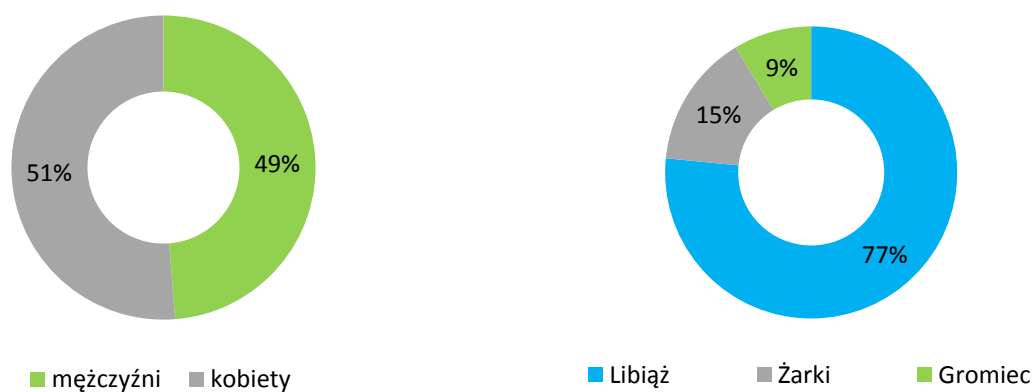
2.2. CHARAKTERYSTYKA SYTUACJI MIESZKAŃCÓW GMINY LIBIĄŻ NA PODSTAWIE BADAŃ ILOŚCIOWYCH

W niniejszym rozdziale zaprezentowano wyniki badania ilościowego przeprowadzonego na próbie 371 dorosłych mieszkańców gminy Libiąż.

2.2.1. CHARAKTERYSTYKA UCZESTNIKÓW BADANIA

W telefonicznym badaniu opinii na temat problemów społecznych w gminie Libiąż wzięło udział 371 mieszkańców gminy. Wśród nich: 181 stanowili mężczyźni, a 190 kobiety. Większość to mieszkańcy miasta Libiąż (284 respondentów, 77%), 55 mieszka w sołectwie Żarki (15%), a 32 ankietowanych zadeklarowało, że zamieszkuje Gromiec (9%).

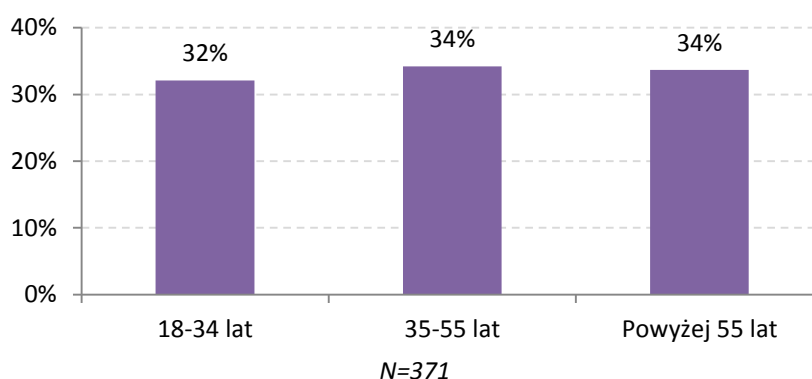
WYKRES 20. UCZESTNICY BADANIA WG PŁCI I MIEJSCA ZAMIESZKANIA

N=371

Poniżej zamieszczono wykresy obrazujące zróżnicowanie respondentów pod względem wieku, które wynika z założonych kwot wiekowych doboru respondentów do badań (patrz *Rozdział III*).

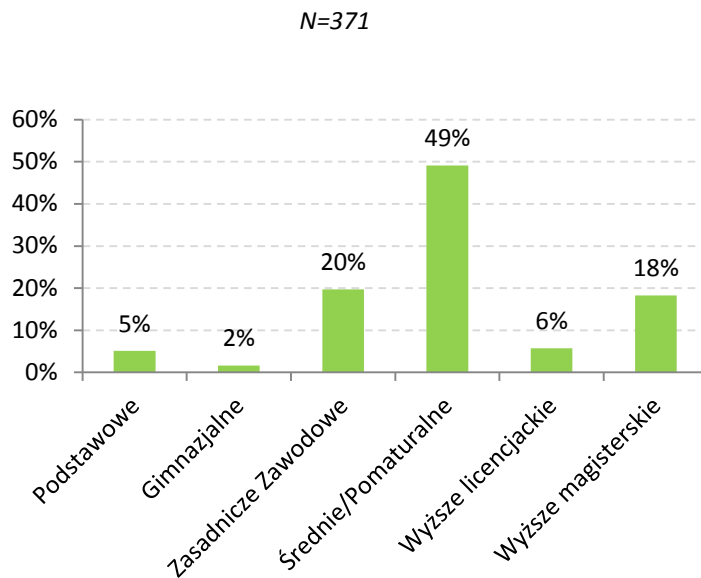
WYKRES 21. WIEK UCZESTNIKÓW BADANIA

N=371

Niepełna połowa respondentów ma wykształcenie średnie, 20% - zasadnicze zawodowe, 5% - podstawowe. Osoby, które ukończyły studia licencjackie i magisterskie stanowią 24% badanych.

WYKRES 22. WYKSZTAŁCENIE UCZESTNIKÓW BADANIA

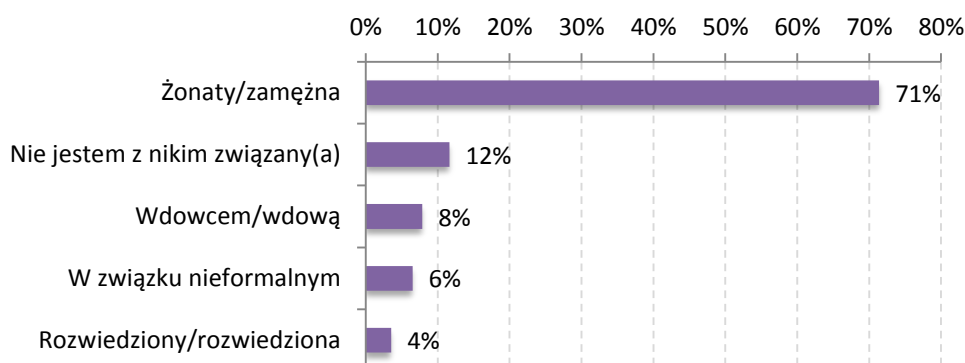
Ze względu na małą liczebność niektórych kategorii, w dalszych analizach posługiwano się podziałem wykształcenia na 3 grupy:

- Niższe (podstawowe, gimnazjalne, zasadnicze zawodowe) – 27% respondentów
- Średnie – 49% respondentów
- Wyższe (licencjackie i magisterskie) – 24% respondentów.

2.2.2. SYTUACJA RODZINNA

Uczestników badania poproszono o opisanie ich sytuacji rodzinnej. Zdecydowana większość badanych (71%) to osoby zamężne, zaledwie 6% pozostaje w związku nieformalnym. Co 5 respondent nie jest z nikim związany, 8% zadeklarowało się jako wdowa/wdowiec, 4% - rozwiedziony/a.

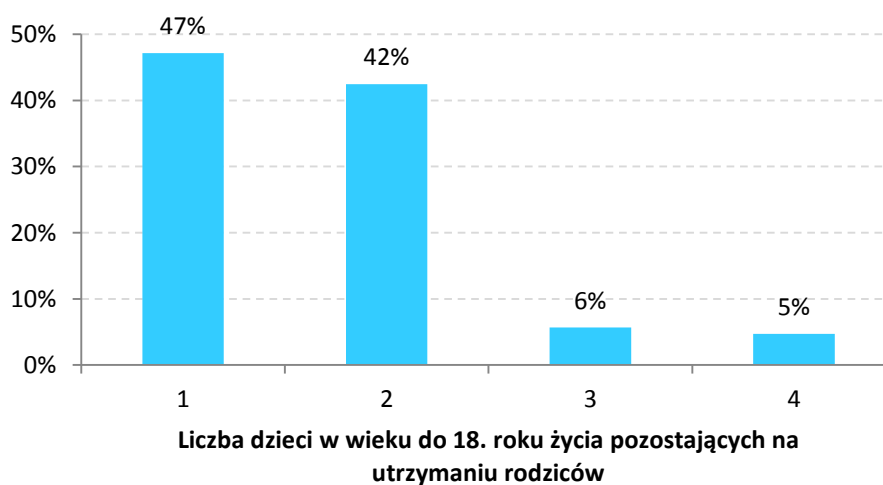
WYKRES 23. SYTUACJA RODZINNA UCZESTNIKÓW BADANIA

Wartości nie sumują się do 100% - każda osoba mogła wybrać więcej niż 1 odpowiedź
N=369

Aby dokładniej przeanalizować sytuację rodzin z dziećmi w ankiecie pytano, czy uczestnicy badania posiadają dzieci w wieku do 18-ego roku życia pozostające na utrzymaniu rodziców. Według deklaracji uczestników sytuacja taka dotyczyła 106 osób, co stanowi 29% respondentów. Najczęściej mieli oni jedno (47%) lub dwoje (42%) dzieci w tym wieku, zdecydowanie rzadszej troje lub czworo (odpowiednio 6% i 5%).

WYKRES 24. ODSETEK RODZIN MAJĄCYCH NA UTRZYMANIU DZIECI DO 18-EGO ROKU ŻYCIA WEDŁUG LICZBY DZIECI

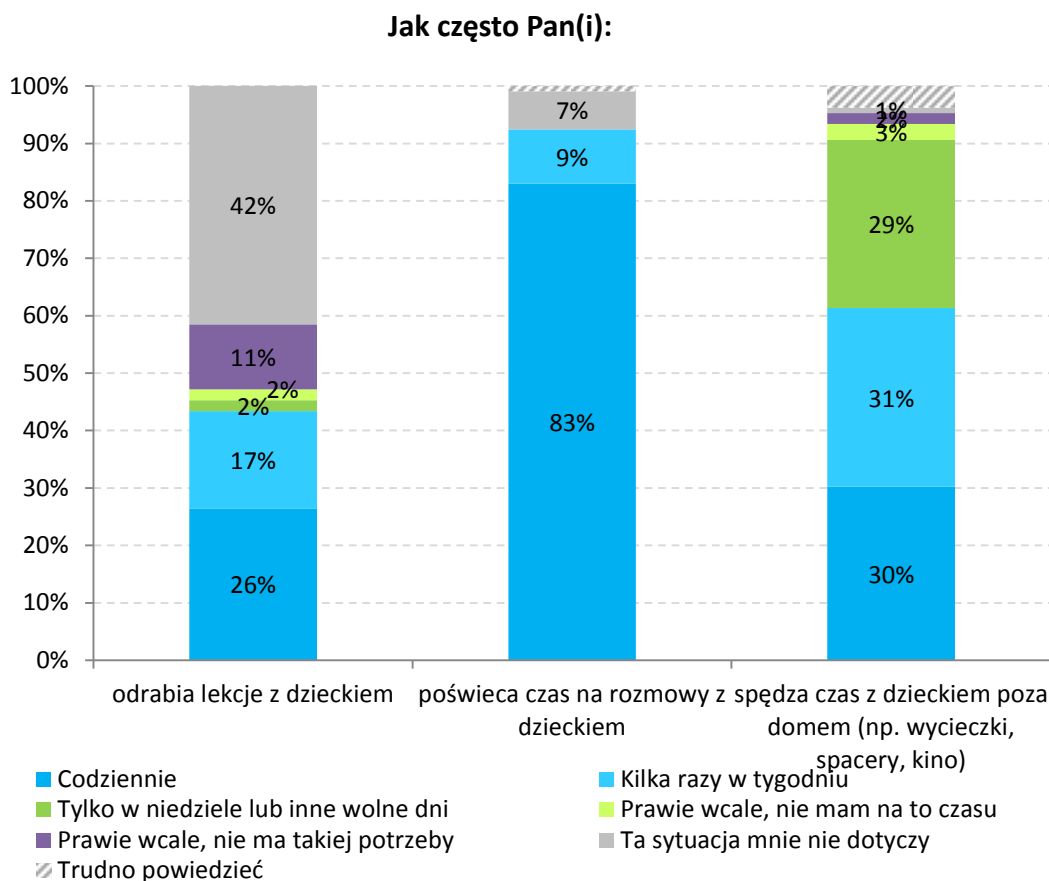

N=106

Najczęściej respondenci wychowują dzieci wspólnie z żoną lub mężem (89%), bardzo rzadko natomiast w związku nieformalnym (3 osoby; 3%) bądź samotnie (8 osób, 8%). Ze względu na małą liczebność kategorii nie można wysnuć wniosków odnośnie charakterystyki osób wychowujących dzieci samotnie lub w konkubinacie.

Kolejnym obszarem analizy był **sposób i częstotliwość spędzania czasu wolnego przez rodziców z dziećmi**. Odpowiedzi respondentów przedstawiono na wykresie 25.

WYKRES 25. CZĘSTOTLIWOŚĆ RÓŻNYCH FORM SPĘDZANIA CZASU WOLNEGO Z DZIEĆMI

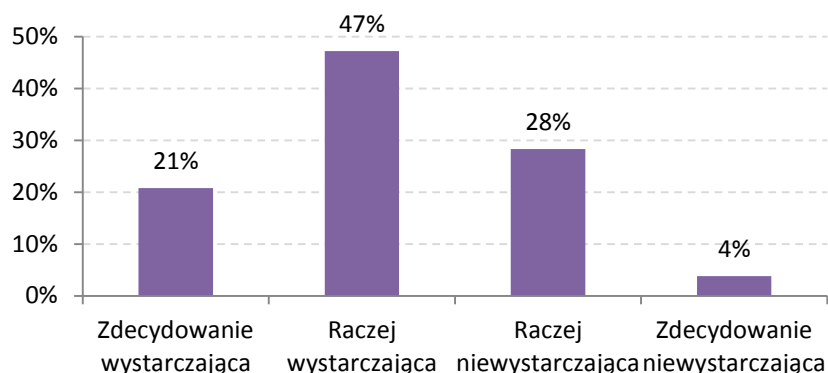

N=106

Ponad 90% badanych deklaruje, że codziennie bądź kilka razy w tygodniu poświęca czas na rozmowy z dziećmi. 30% respondentów każdego dnia spędza czas z dzieckiem poza domem (wycieczki, spacer, kino), kolejne 30% - kilka razy w tygodniu. 43% badanych pomaga dzieciom przynajmniej kilka razy na tydzień odrabiać lekcje, wyłączeni natomiast z analizy osoby, które wybrały odpowiedź „ta sytuacja mnie nie dotyczy” (najprawdopodobniej ze względu na młody wiek pociech), odsetek ten wzrasta do 70%.

Odpowiedzi badanych pokazują bardzo optymistyczny obraz relacji rodzinnych, analiza kolejnego pytania nasuwa jednak wątpliwości, czy nie jest to ton zbyt wyidealizowany. Większość badanych uważa wprawdzie, że ilość czasu, jaki poświęcają dzieciom, jest raczej wystarczająca (47%) lub zdecydowanie wystarczająca (21%). Należy jednak zwrócić uwagę, że aż 28% badanych oceniło, że spędza raczej za mało lub zdecydowanie za mało (4%) czasu z dziećmi.

WYKRES 26. CZY, PANA(I) ZDANIEM, ILOŚĆ CZASU, JAKI POŚWIĘCA PAN(I) SWOIM DZIECIOM, JEST:

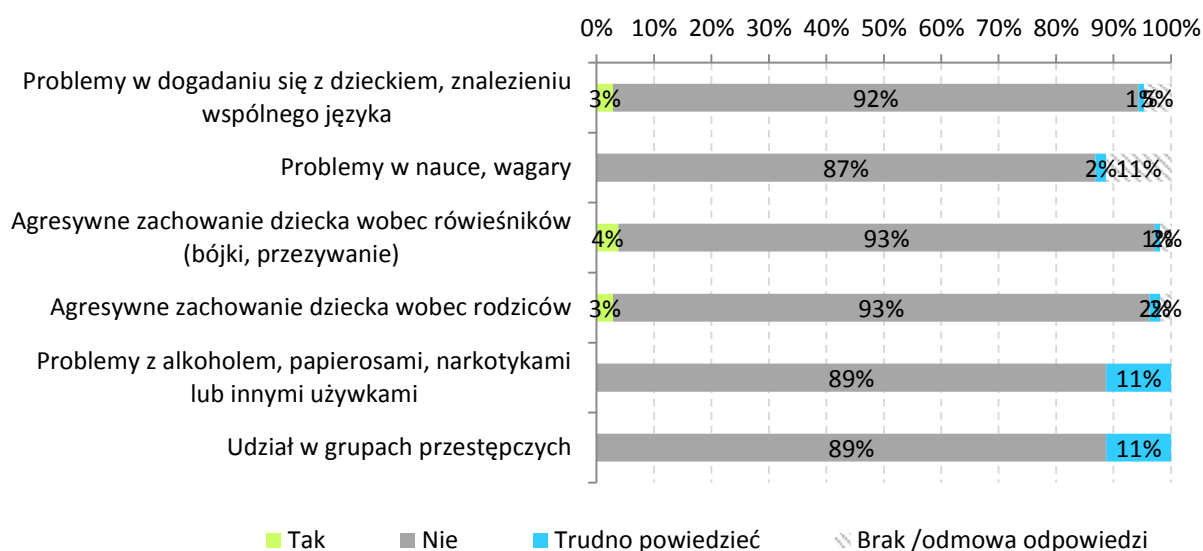
N=106

Mężczyźni częściej niż kobiety uważają, że czas poświęcany dzieciom jest niewystarczający – odpowiednio 43% i 24%.

Do występowania w rodzinie problemów opiekuńczo-wychowawczych przyznało się 11 z 106 osób (10% rodziców). W przypadku 4% badanych jest to agresywne zachowanie dzieci wobec rówieśników, po 3% ankietowanych ma trudności w znalezieniu wspólnego języka z dzieckiem oraz agresywnym zachowaniem dziecka wobec rodziców. Żadna osoba nie wskazała trudności szkolnych (m.in. wagary), problemów z używkami (narkotyki, alkohol, papierosy) oraz udziału w grupach przestępczych, choć przy dwóch ostatnich po 12 osób (11%) wybrało odpowiedź „trudno powiedzieć”, co może sugerować podejrzewanie istnienia takiego problemu (wykres 27).

WYKRES 27.

Czy w Pana(i) rodzinie występuje któryś z następujących problemów z dziećmi/z wychowywaniem dzieci?

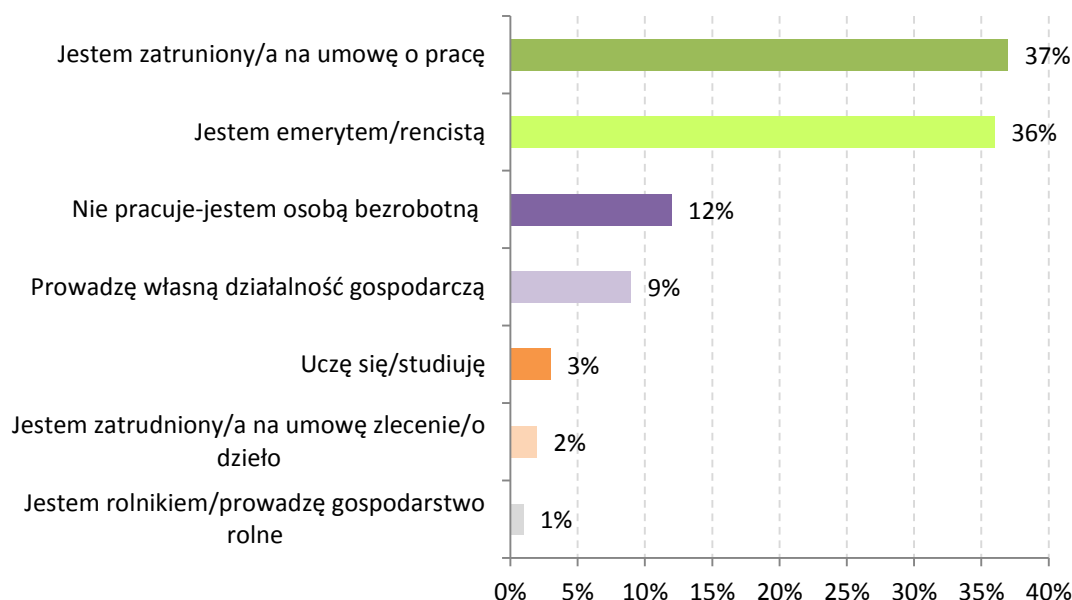
N=106

2.2.3. SYTUACJA ZAWODOWA

Ankietowani zostali również poproszeni o określenie swojej sytuacji zawodowej. 37% mieszkańców gminy uczestniczących w badaniu zadeklarowało, że są zatrudnieni na umowę o pracę. Drugą co do wielkości kategorię stanowili emeryci i renciści – 36% badanych. Blisko 12% badanych wskazało, że nie pracują, są osobami bezrobotnymi. 9% wskazało, że prowadzi własną działalność gospodarczą. Studenci, rolnicy/osoby prowadzące gospodarstwo rolne oraz osoby zatrudnione na umowę o dzieło/zlecenie stanowiły 5% badanych.

Problem bezrobocia dotyczył częściej badanych kobiet niż mężczyzn. Spośród 190 uczestniczek badania bezrobotnych było 20% kobiet (38 osób). Bezrobotni mężczyźni stanowili natomiast 3% (5 osób) wszystkich uczestników badania płci męskiej (181 osób).

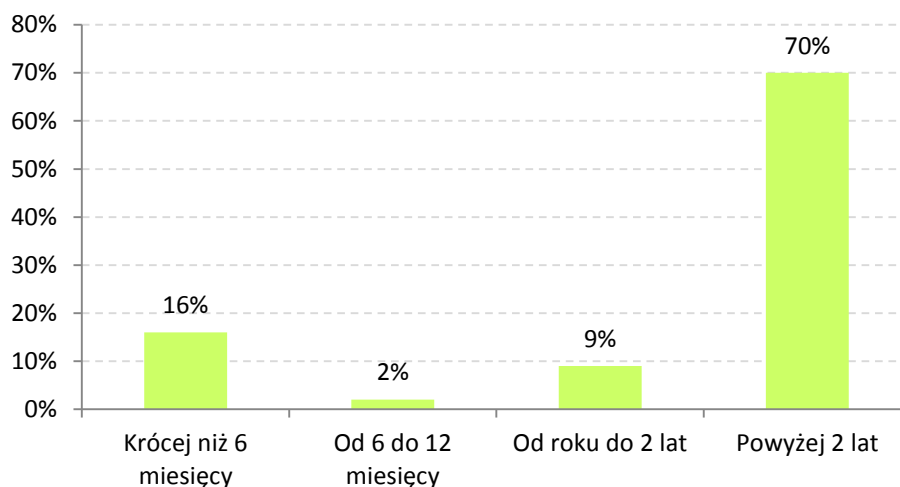
WYKRES 28. STATUS ZAWODOWY UCZESTNIKÓW BADANIA

N=371

Wśród 12% (43 osób), które wskazały, iż są bezrobotne, najwięcej ankietowanych stanowią bezrobotni pozostający bez pracy ponad 24 miesiące - 70%. Pozostawanie bez pracy krócej niż 6 miesięcy deklaruje, iż jest 16% bezrobotnych respondentów. Blisko 10% badanych bezrobotnych to osoby znajdujące się poza rynkiem pracy od 1 roku do 2 lat.

WYKRES 29. OKRES POZOSTAWANIA BEZ PRACY WŚRÓD OSÓB BEZROBOTNYCH

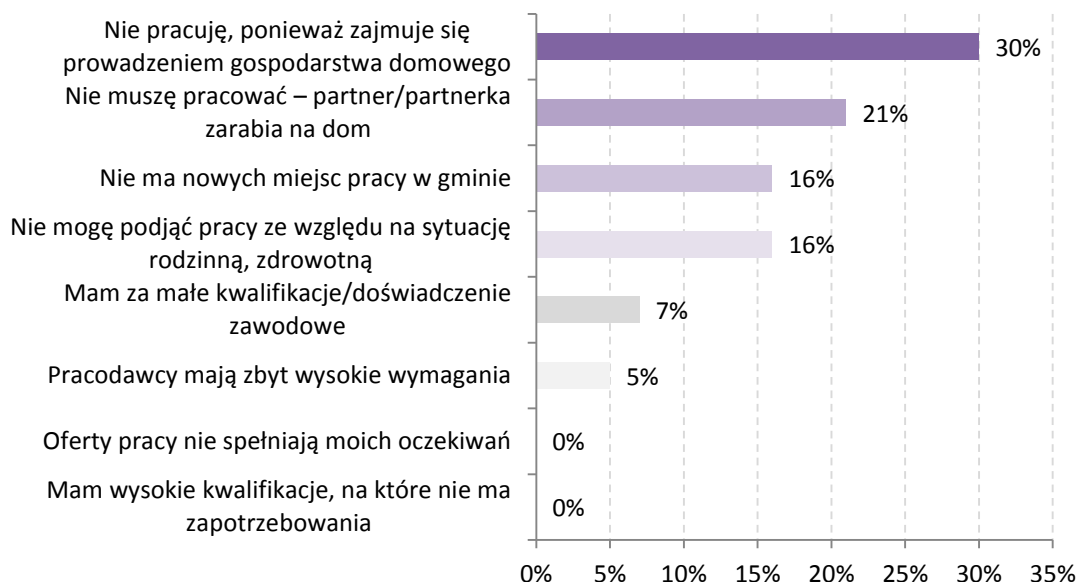

N=43

Respondenci, którzy zadeklarowali, iż pozostają bez pracy powyżej 2 lat to kobiety. Osoby bezrobotne zostały zapytane o to, czy w ich gospodarstwie domowym jest ktoś bezrobotny. 8 osób odpowiedziało twierdząco.

Ponadto badanie udzieliło odpowiedzi na pytanie, z jakiego powodu bezrobotni nie pracują. Spośród 43 osób bezrobotnych 30% nie pracuje, gdyż zajmuje się prowadzeniem gospodarstwa domowego. 21% bezrobotnych nie pracuje, ponieważ partner/partnerka zarabia na dom. Szczegółowe dane przedstawia wykres 30.

WYKRES 30. POWODY POZOSTAWANIA BEZ PRACY WŚRÓD BEZROBOTNYCH UCZESTNIKÓW BADANIA

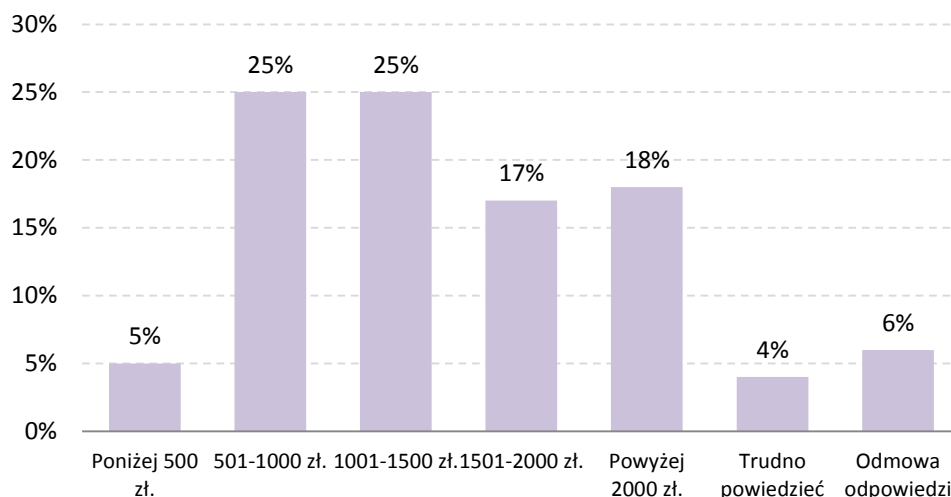

N=43

2.2.4. SYTUACJA MATERIALNA

Uczestniczący w badaniu ankietowym mieszkańcy gminy Libiąż zostali poproszeni o określenie, ile wynosi dochód netto przypadający na jedną osobę w ich gospodarstwie domowym (wykres 31). Z badań wynika, iż 50% respondentów deklaruje dochód od 501 do 1500 złotych, a 36% ankietowanych deklaruje dochód powyżej 1501 zł na osobę.

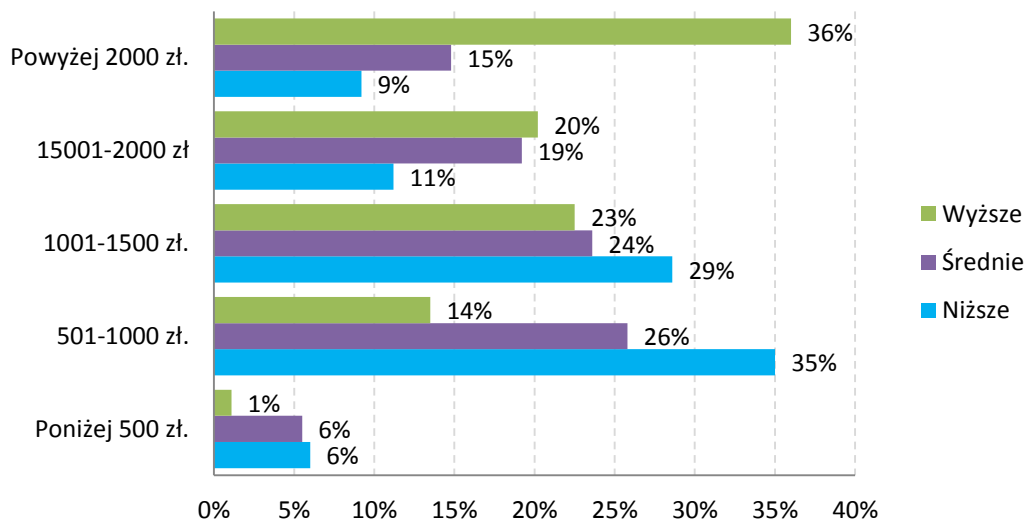
WYKRES 31. DOCHÓD NETTO PRZYPADAJĄCY NA JEDNĄ OSOBĘ W GOSPODARSTWIE DOMOWYM

N=371

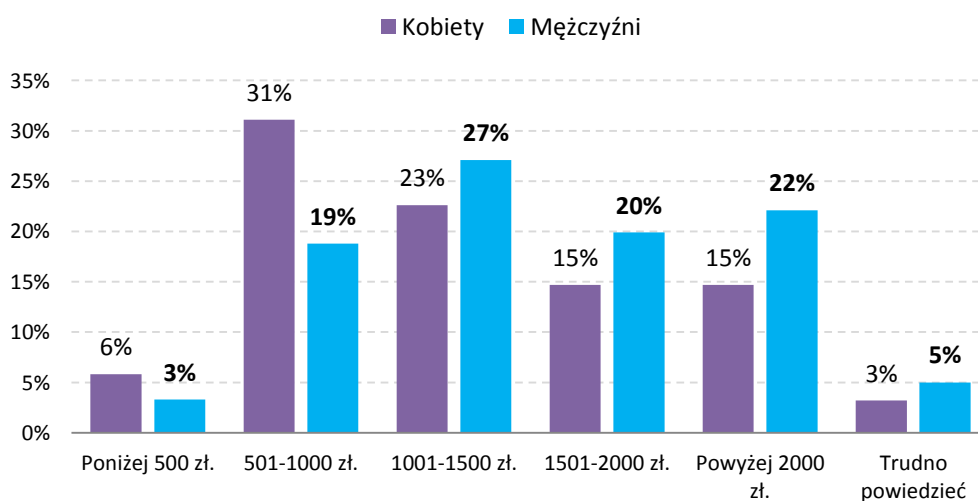
Dodatkowo, można zauważyć, jak zmienia się wysokość dochodu respondentów w zależności od ich wykształcenia i płci, co jest zobrazowane na wykresach. Wyniki nie sumują się do 100%, ze względu na możliwość odmówienia udzielenia odpowiedzi. Osoby z wykształceniem wyższym (36%) częściej deklarują dochód powyżej 2000 zł na osobę. 35% respondentów z wykształceniem niższym zaznaczyło, iż w ich gospodarstwie domowym dochód netto na osobę wynosi od 501- 1000 zł.

WYKRES 32. DOCHÓD NETTO PRZYPADAJĄCY NA JEDNĄ OSOBĘ W GOSPODARSTWIE DOMOWYM A POZIOM WYKSZTAŁCENIA

N=349

WYKRES 33. DOCHÓD NETTO PRZYPADAJĄCY NA JEDNĄ OSOBĘ W GOSPODARSTWIE DOMOWYM A PŁEĆ

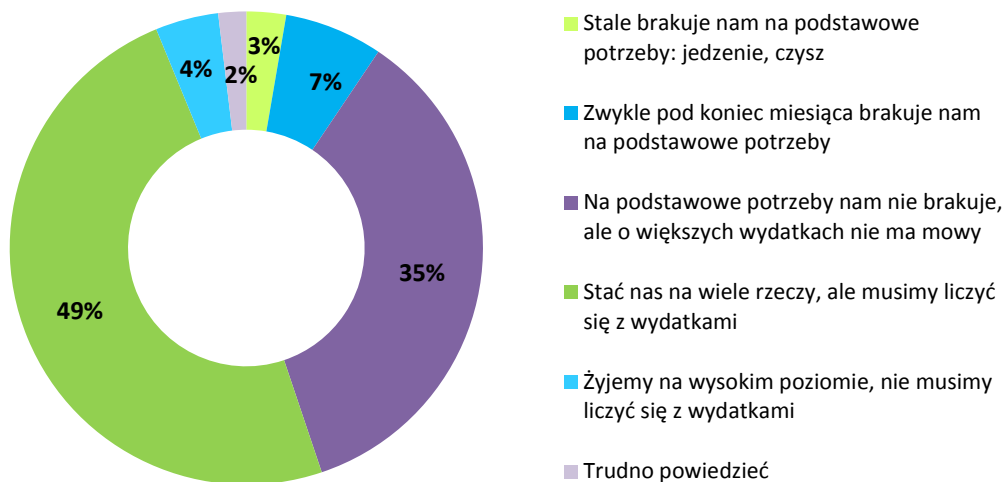
N=349

31% kobiet i 19% mężczyzn deklaruje, iż w ich gospodarstwie domowym dochód netto na osobę wynosi 501- 1000 zł. Z kolei dochód powyżej 2000 złotych deklaruje 22% mężczyzn, a 15% kobiet.

Oprócz dochodu, jaki przypada na osobę, respondenci zostali poproszeni o ocenę sytuacji materialnej swojej rodziny. Niespełna połowa badanych zaznaczyła, że choć stać ich na wiele rzeczy, to muszą liczyć się z wydatkami. 35% badanych przyznało, że nie brakuje im środków na podstawowe potrzeby, ale mimo to muszą się liczyć z wydatkami. Tylko 4% respondentów deklaruje, iż żyje na wysokim

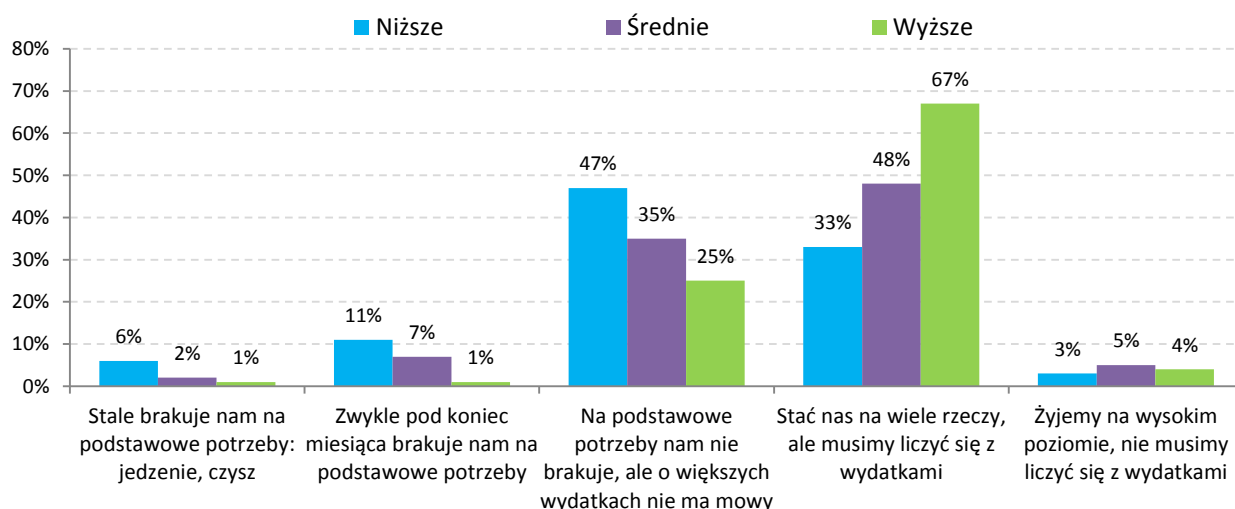
poziomie, a 3% ankietowanych przyznaje, że stale brakuje im na podstawowe potrzeby takie jak jedzenie czy czyszczenie. Wyniki ilustruje wykres 34.

WYKRES 34. OCENA SYTUACJI MATERIALNEJ

N=371

Z przeprowadzonej analizy wynika, że poziom wykształcenia ma wpływ na ocenę sytuacji materialnej. Respondenci z wyższym wykształceniem częściej deklarowali, iż stać ich na wiele rzeczy niż ankietowani z niższym wykształceniem. Niespełna połowa ankietowanych (47%) z wykształceniem niższym zadeklarowała, iż na podstawowe potrzeby im nie brakuje, ale na większe nie mogą sobie pozwolić. Zdecydowaną większość osób z wyższym wykształceniem (67%) stać na wiele rzeczy, lecz muszą się liczyć z wydatkami. Wyniki nie sumują się do 100%, ze względu na możliwość wyboru odpowiedzi trudno powiedzieć.

WYKRES 35. OCENA SYTUACJI MATERIALNEJ A POZIOM WYKSZTAŁCENIA

Ankietowani zostali poproszeni o odpowiedzi na pytania, czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy w gospodarstwie domowym brakowało pieniędzy na wymienione rzeczy. Ponad połowa respondentów (59%) zadeklarowała, iż w ciągu ostatnich 12 miesięcy w ich gospodarstwie domowym brakowało pieniędzy na dobra luksusowe. Na płatne usługi medyczne w ciągu ostatnich 12 miesięcy zabrakło 20% ankietowanych. Zdecydowanej większości respondentów (95%) nie zabrakło na podstawowe produkty spożywcze. Szczegółowe zestawienie prezentuje tabela 6.

TABELA 6. STOPIEŃ ZASPOKOJENIA POTRZEB PRZEZ UCZESTNIKÓW BADANIA

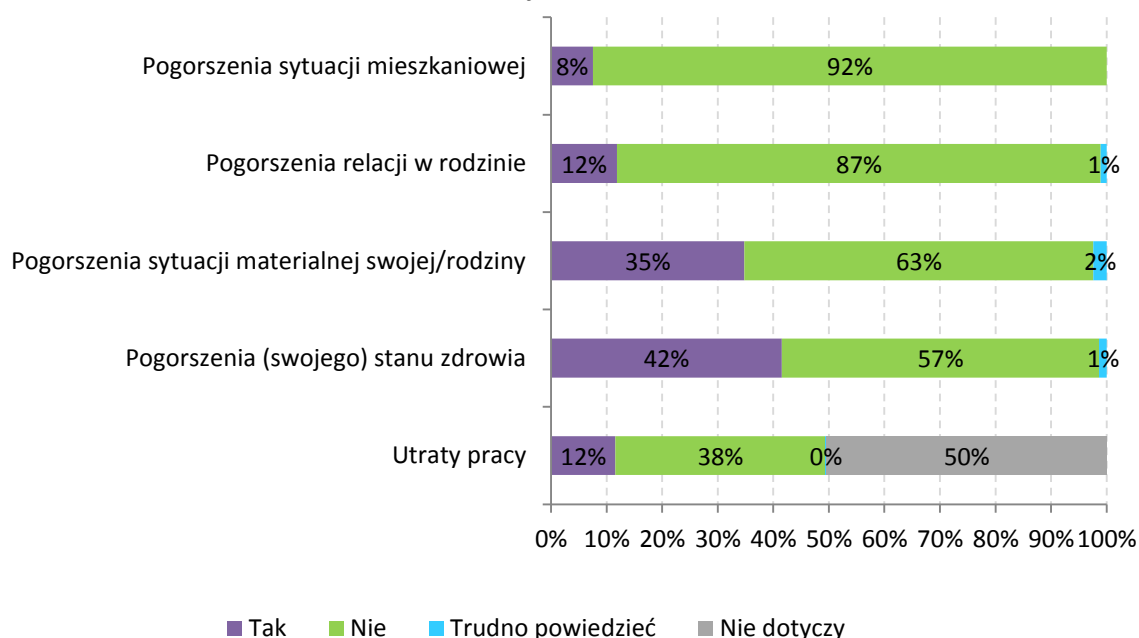
Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy w gospodarstwie domowym brakowało pieniędzy na:	Tak	Nie	Trudno powiedzieć	Nie dotyczy
Dobra luksusowe (np. zagraniczne wycieczki, lepszy samochód)	59%	26%	4%	11%
Płatne usługi medyczne (np. badania, wizyty u lekarza)	20%	64%	4%	12%
Obiad/posiłek w restauracji	18%	54%	6%	22%
Wyjście do kina, do teatru	16%	63%	4%	17%
Nowe ubrania dla Pana(i)	12%	78%	4%	6%
Lekarstwa przepisane przez lekarza	10%	86%	2%	2%
Podstawowe produkty spożywcze	4%	95%	0%	0%
Pytanie zadane tylko osobom, które na swoim utrzymaniu mają dzieci do lat 18 (N=106).				
Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy w gospodarstwie domowym brakowało pieniędzy na:	Tak	Nie	Trudno powiedzieć	Nie dotyczy
Wyjazdy wakacyjne dla dzieci (np. kolonie, wycieczki)	15%	51%	0%	34%
Zajęcia dodatkowe dla dzieci	11%	54%	0%	36%
Nowe ubrania dla dzieci	9%	90%	0%	1%
Podręczniki i pomoce szkolne dla dzieci	8%	66%	1%	25%

2.2.5. POCZUCIE BEZPIECZEŃSTWA SOCJALNEGO I INDYWIDUALNE DOŚWIADCZANIE PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH PRZEZ MIESZKAŃCÓW GMINY LIBIĄŻ

Ważnym elementem badań było poznanie, w jakim stopniu mieszkańcy Libiąża obawiają się o zabezpieczenie podstawowych potrzeb swoich lub swojej rodziny w obszarach związanych z pracą zawodową, sytuacją materialną, relacjami w rodzinie i stanem zdrowia. W tym celu poproszono respondentów o odpowiedź na pytanie: „Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy obawiał(a) się Pan(i): utraty pracy oraz pogorszenia (swojego) stanu zdrowia, sytuacji materialnej, mieszkaniowej lub relacji w rodzinie?”. Zbiorcze odpowiedzi na pytanie przedstawiono na wykresie 36.

WYKRES 36. POCZUCIE BEZPIECZEŃSTWA SOCJALNEGO

Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy obawiał(a) się Pan(i): utraty pracy oraz pogorszenia (swojego) stanu zdrowia, sytuacji materialnej, mieszkaniowej lub relacji w rodzinie?

N=371

Jak wynika z wykresu, mieszkańcy Libiąża w ciągu ostatniego roku najrzadziej obawiali się pogorszenia sytuacji mieszkaniowej swojej lub swojej rodziny – taką deklarację uzyskano od 8% respondentów. Nieznacznie częściej troska o sytuację mieszkaniową dotyczyła osób młodszych (12%) niż respondentów powyżej 55 roku życia (3%). Nie zanotowano natomiast różnic w odpowiedziach udzielanych przez kobiety i mężczyzn.

Stosunkowo mała liczba ankietowanych obawiała się także o pogorszenie relacji w rodzinie (12%). Ze względu na małe liczebności nie można bardziej szczegółowo scharakteryzować tej grupy

respondentów, choć należy zauważyć, że płeć, wiek i wykształcenie nie miały wpływu na rozkład odpowiedzi.

Podobny odsetek badanych (12%) w ciągu ostatniego roku obawiał się utraty pracy. Respondenci, którzy wybrali odpowiedź „nie dotyczy” to osoby niepracujące: bezrobotne i nieaktywne zawodowo. Jeśli natomiast weźmiemy pod uwagę tylko osoby zatrudnione, okazuje się, że co 4-ty badany pracujący zawodowo obawiał o swoje zatrudnienie (24%). Nie zanotowano różnic między odpowiedziami kobiet i mężczyzn.

Pogorszenia sytuacji materialnej swojej/rodziny obawiała się ponad 1/3 ankieterowanych. Taką troskę częściej deklarowały kobiety (41%) niż mężczyźni (29%) oraz bezrobotni (42%) w porównaniu do zatrudnionych (33%).

Najczęstszym przedmiotem troski mieszkańców gminy jest zdrowie – 42% ankieterowanych obawiało się w ciągu ostatnich 12 miesięcy pogorszenia swojego stanu zdrowia. Odsetek ten był wyższy w starszych grupach wiekowych – wśród respondentów powyżej 55 roku życia wynosił 64% (tabela 7).

TABELA 7. OBAWA O POGORSZENIE STANU ZDROWIA WŚRÓD RESPONDENTÓW W RÓŻNYCH GRUPACH WIEKOWYCH [PROCENTY]

Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy obawiał(a) się Pan(i) pogorszenia swojego stanu zdrowia?	18-34 lata	35-54 lata	Powyżej 55 lat	Ogółem
Tak	14%	45%	64%	42%
Nie	85%	54%	34%	57%
Trudno powiedzieć	1%	1%	2%	1%

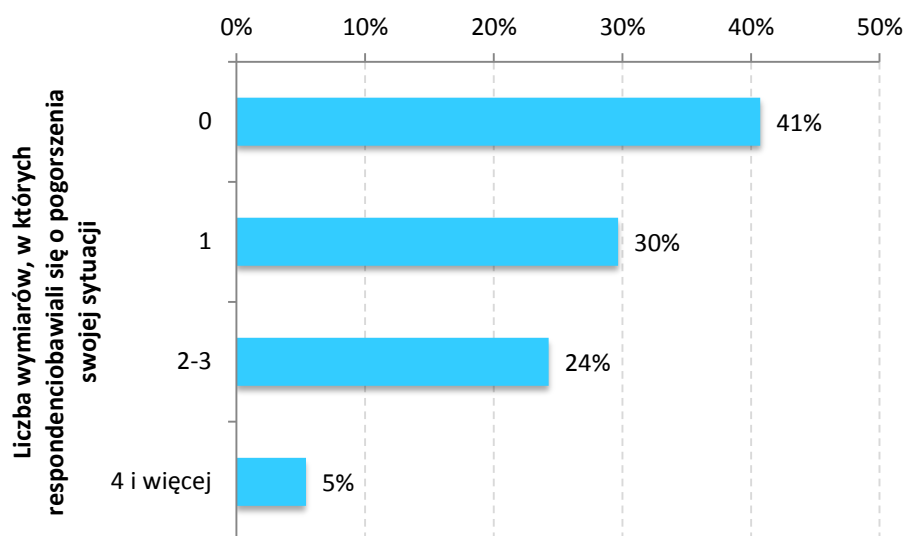
N=371

Z pytania o obawy respondentów dotyczące zabezpieczenia podstawowych potrzeb swoich lub swojej rodziny stworzono **indeks poczucia bezpieczeństwa socjalnego**. Konstruuąc go przyjęto założenie, że każdy ze wskazanych wymiarów:

- Sytuacja mieszkaniowa
- Relacje rodzinne
- Sytuacja materialna
- Stan zdrowia
- Sytuacja zawodowa

ma wpływ na całościowe poczucie bezpieczeństwa badanych. Dla każdego z respondentów zsumowano liczbę wymiarów, w których w ciągu ostatniego roku obawiał się o pogorszenie sytuacji swojej bądź swojej rodziny.

WYKRES 37. INDEKS POCZUCIA BEZPIECZEŃSTWA SOCJALNEGO

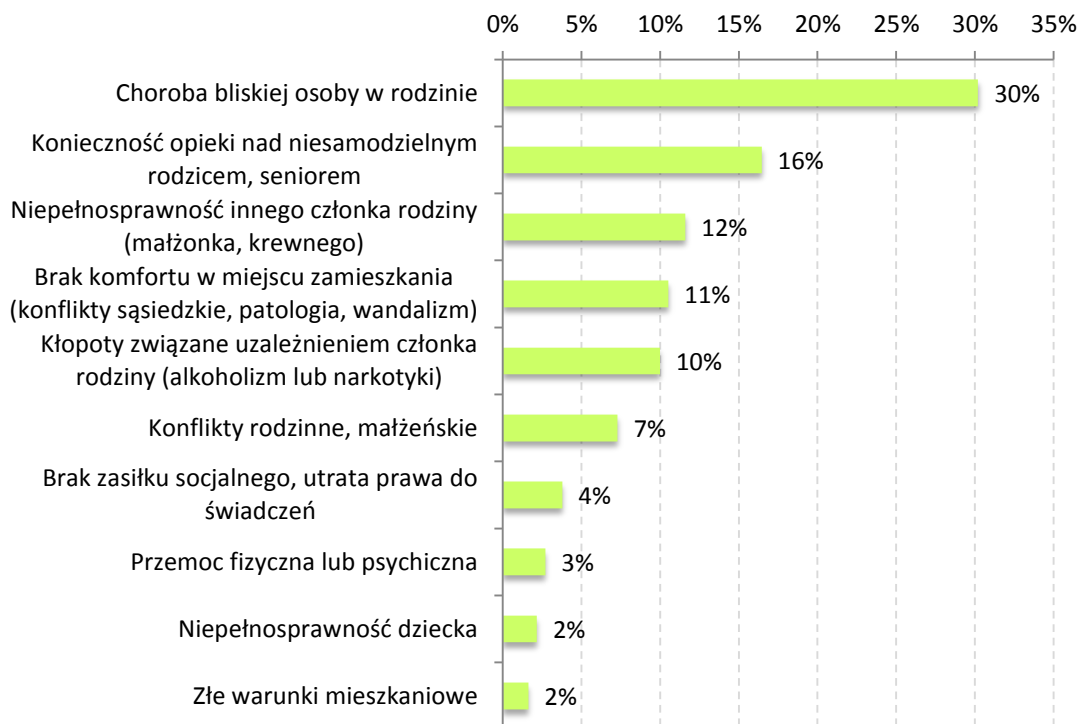
N=371

Powyższy wykres pokazuje, że większość badanych (59%) obawiała się o pogorszenie swojej sytuacji na przynajmniej 1 ze wskazanych wymiarów. W przypadku 30% respondentów dotyczyło to dokładnie 1 wymiaru, co 4 obawiał się o pogorszenie sytuacji swoje/swojej rodziny na 2 lub 3 wymiarach funkcjonowania, a 5% - na 4 lub więcej wymiarów.

Badanie miało dostarczyć również informacji, o problemach jakie dotyczą bezpośrednio respondentów lub ich rodzin. Zestawienie odpowiedzi badanych przedstawiono na wykresie 38.

WYKRES 38.

Czy dotyczą Pana(i) któreś z poniższych sytuacji?

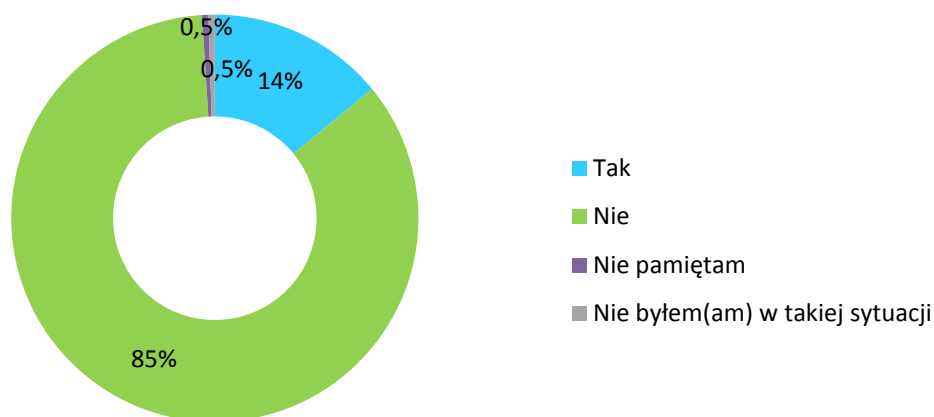
N=371

Najczęściej sytuacje problemowe wskazywane przez mieszkańców dotyczyły problemów ze stanem zdrowia bliskich: 30% respondentów ma w rodzinie osobę chorą, 16% opiekuje się niesamodzielnym rodzicem, a 12% posiada niepełnosprawnego członka rodziny (małżonka, krewnego), dalsze 2% - niepełnosprawne dziecko. Co 10-ty mieszkaniec gminy doświadcza problemów związanych z uzależnieniem członka rodziny, a 7% zwraca uwagę na konflikty rodzinne i małżeńskie. Na występowanie przemocy fizycznej lub psychicznej w rodzinie zwróciło uwagę 3% respondentów, można jednak przypuszczać, że te są to zaniżone wartości. Przemoc jest problemem często ukrywanym, wstydliwym, dlatego część osób mogła nie chcieć przyznać się do takich doświadczeń podczas rozmowy telefonicznej.

Badania miały także dostarczyć informacji na temat tego, jak mieszkańcy zachowują się w sytuacjach kryzysowych – gdzie, w jakich instytucjach, szukają pomocy. Większość respondentów (85%) będąc w trudnej sytuacji nie korzystała nigdy ze wsparcia instytucji/organizacji pomocowych (wykres 39).

WYKRES 39.

Czy mając problem, będąc w trudnej sytuacji korzystał(a) Pan(i) kiedykolwiek ze wsparcia instytucji/organizacji pomocowych?

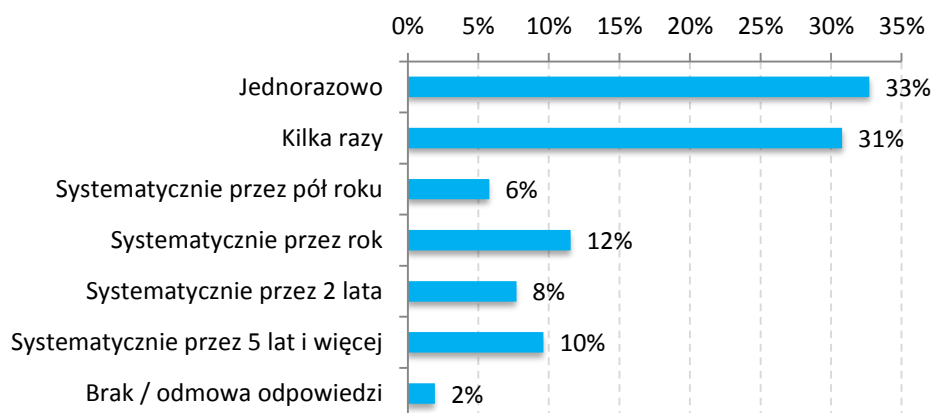
N=371

W sytuacjach problemowych z pomocy instytucji lub organizacji skorzystały 52 osoby, co stanowi 14% badanych. Najwięcej otrzymało ją od Ośrodka Pomocy Społecznej (87%, 45 osób). Zaledwie 17% (9 osób) korzystało ze wsparcia innych instytucji: 2 osoby z pomocy Urzędu Miasta, 2 – z placówki leczenia uzależnień (w tym Miejskiego Ośrodka Przeciwdziałania Problemom Alkoholowym), pojedyncze osoby wymieniały swojego pracodawcę, Powiatowy Urząd Pracy oraz radcę prawnego (darmowe porady). Żadna osoba nie wskazała organizacji pozarządowych ani kościoła/parafii.

Badanych poproszono także o określenie częstotliwości, z jaką korzystali ze wsparcia instytucji pomocowych. Najwięcej osób (33%) miało takie jednorazowe doświadczenia, kolejne 31% otrzymało wsparcie kilkakrotnie. Systematyczne korzystanie z pomocy instytucji deklaruje 36% ankietowanych (18 z 52) – można przypuszczać, że ta grupa to osoby potencjalnie zagrożone uzależnieniem od pomocy instytucjonalnej ze względu na przedłużający się okres korzystania z pomocy.

WYKRES 40.

Jak często korzystał(a) Pan(i) ze wsparcia instytucji/organizacji pomocowych?

N=52

Najczęstszą formą wsparcia, z jakiej korzystała połowa badanych, był zasiłek. Co 5-ta osoba otrzymywała także dodatek mieszkaniowy lub korzystała z różnego rodzaju porad.

TABELA 8. KORZYSTANIE Z RÓŻNYCH FORM POMOCY OFEROWANYCH PRZEZ INSTYTUCJE I ORGANIZACJE

	PROCENT	LICZEBNOŚĆ
Zasiłek	50%	26
Dodatek mieszkaniowy	19%	10
Poradnictwo	19%	10
Inne formy	13%	7
Usługi opiekuńcze	8%	4
Świadczenia rzeczowe (dożywianie dzieci, bony żywnościowe, ubranie itp.)	6%	3
Fundusz alimentacyjny	2%	1
Praca socjalna	2%	1

N=52

Jako inne formy pomocy ankietowani wymieniali także:

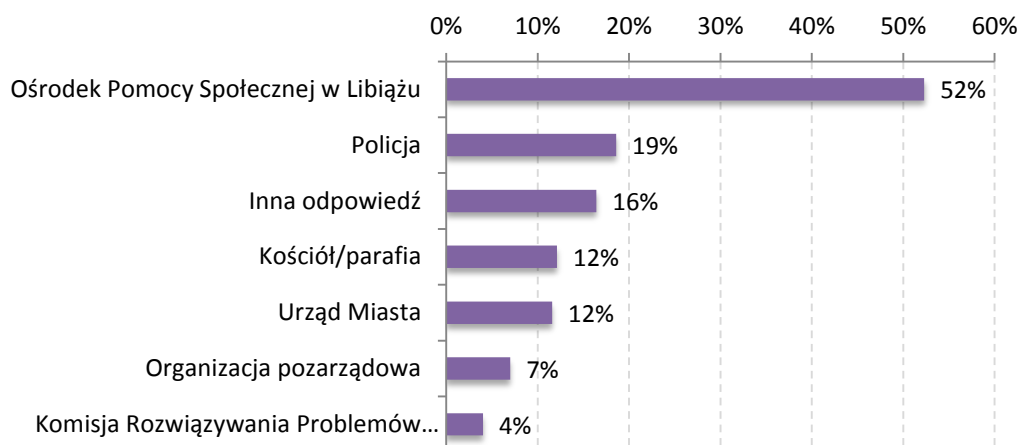
- dopłatę do wczasów rehabilitacyjnych
- książki, obiady w szkole dla dziecka
- dofinansowanie (do m. in. glukometru, leków, zakupu węgla)
- Rodzinne.

Jedna z osób starała się o pomoc w opiece nad osobą obłożnie chorą, jednak jak twierdzi, „bezsukutecznie”.

Wszystkich uczestników badania poproszono wskazanie instytucji bądź organizacji, do jakiej zwróciliby się o pomoc, gdyby w przyszłości znaleźli się w trudnej sytuacji.

WYKRES 41.

Do jakiej instytucji zwróciłby/zwróciłaby się Pan/i o pomoc, gdyby w przyszłości miał/a Pan/i problem, znalazł/a się w trudnej sytuacji?

N=371

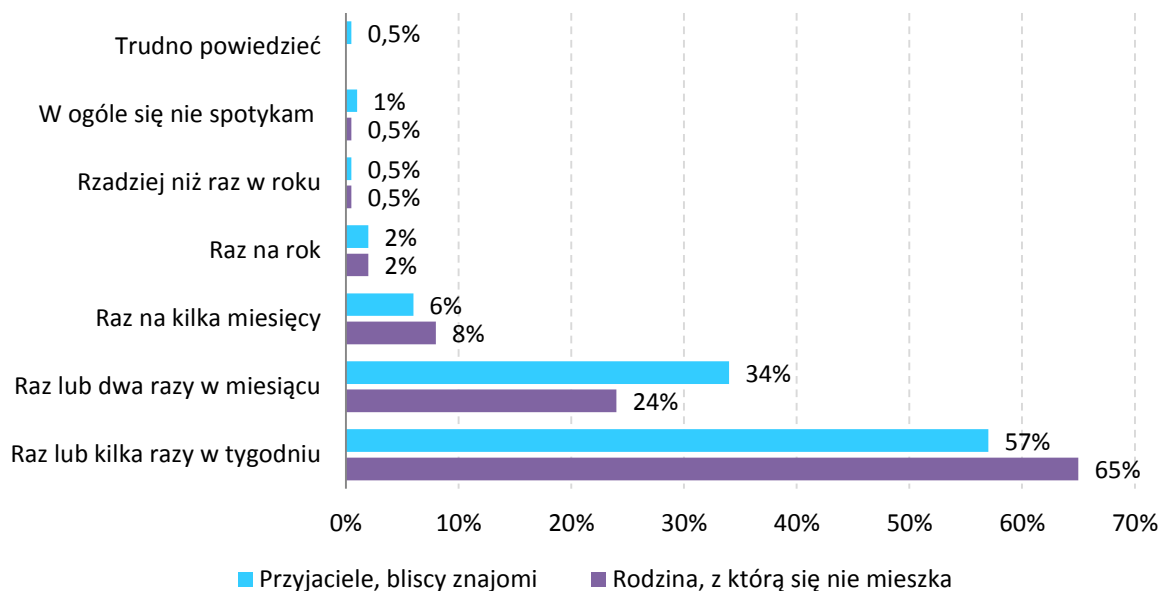
Instytucją, która w oczach połowy badanych, mogłaby wesprzeć ich w trudnej sytuacji, jest Ośrodek Pomocy Społecznej w Libiążu. Co piąta osoba zwróciłaby się do Policji, a po 12% starałoby się uzyskać wsparcie z kościoła/parafii lub Urzędzie Miasta. Jedynie 7% badanych wskazało na organizacje pozarządowe, co pokazuje, że w świadomości mieszkańców gminy nie są one postrzegane jako potencjalne wsparcie. Można przypuszczać, że tak niski wynik jest konsekwencją niewielkiej wiedzy o trzecim sektorze i jego (samo)pomocowej, z analizy danych zastanych wynika bowiem, że w gminie Libiąż istnieje co najmniej kilka organizacji, które świadczą wsparcie dla osób w trudnej sytuacji życiowej (np. niepełnosprawnym, chorym). Respondenci wskazywali także inne odpowiedzi:

- 8% spośród wszystkich badanych uzależniało wybór instytucji od problemu, który by ich dotknął
- 4% zwróciłoby się do rodziny
- 2,5% nie wiedziałyby, do kogo się zwrócić
- 1,5% wskazało inne instytucje.

2.2.6. AKTYWNOŚĆ SPOŁECZNA I OBYWATELSKA MIESZKAŃCÓW GMINY LIBIAŻ

Respondenci zostali poproszeni o udzielenie odpowiedzi na pytanie dotyczące utrzymywania kontaktów z członkami rodziny, z którą nie mieszkają oraz z przyjaciółmi i bliskimi znajomymi.

WYKRES 42. CZĘSTOTLIWOŚĆ UTRZYMYWANIA KONTAKTÓW PRZEZ BADANYCH Z RODZINĄ I ZNAJOMYMI

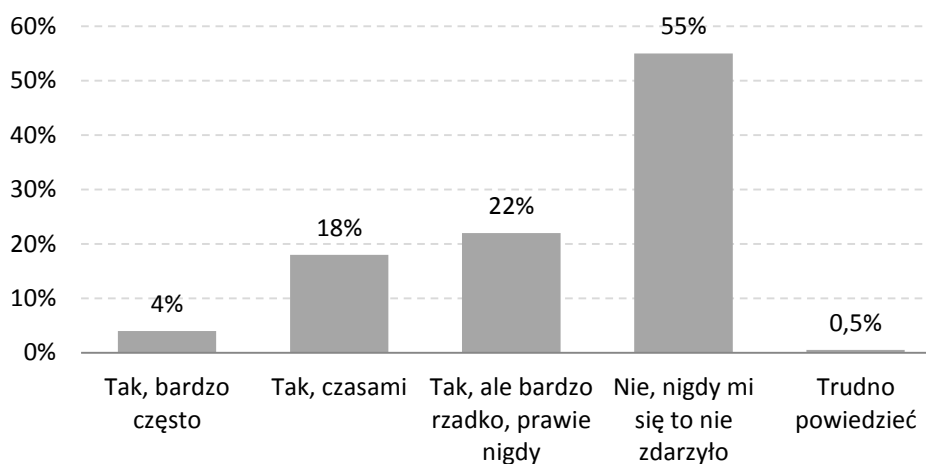

N=371

Z otrzymanych danych wynika, że zdecydowana większość respondentów utrzymuje częste kontakty z rodziną i przyjaciółmi. Raz na kilka miesięcy, bądź rzadziej spotyka się z rodziną i z przyjaciółmi niespełna 10% ankietowanych.

Respondenci ocenili jak często czują się osamotnieni. Zdecydowana większość ankietowanych zadeklarowało, że nigdy im się to nie zdarza. Szczegółowe dane przedstawia wykres 43.

WYKRES 43. POCZUCIE OSAMOTNIENIA

N=371

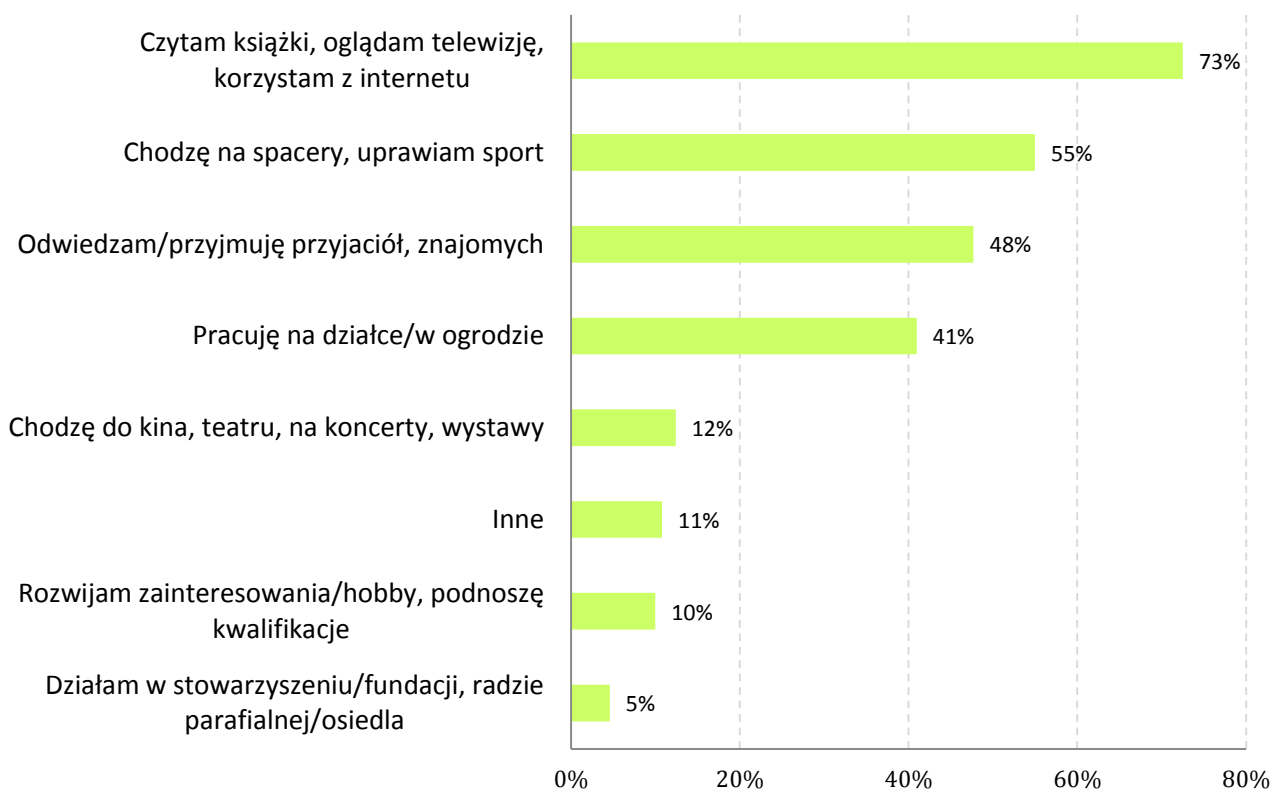
Dziewięciu spośród 16 ankieterów, którzy przyznali, iż często czują się osamotnieni, było w wieku powyżej 55 lat.

Zarówno w trakcie wywiadów telefonicznych przeprowadzanych na próbie dorosłych mieszkańców gminy Libiąż, jak i podczas zogniskowanych wywiadów grupowych realizowanych z różnymi grupami mieszkańców oraz przedstawicielami lokalnych instytucji i organizacji, pytano o aktywność społeczną i obywatelską osób zamieszkujących na terenie gminy Libiąż.

MIESZKAŃCY GMINY LIBIĄŻ O SWOJEJ AKTYWNOŚCI

Badanych, zapytano o to, **jak zwykle spędzają swój wolny czas**. Jak wskazują wyniki, badani podejmują zwykle proste aktywności związane z ich indywidualnymi potrzebami, nie wymagające wchodzenia w relacje z innymi ludźmi. Prawie ¾ badanych czyta książki, ogląda telewizję czy korzysta z Internetu. Nieco ponad połowa zadeklarowała aktywność fizyczną w postaci spacerów czy sportu bądź pracy na działce lub w ogrodzie. Jedynie 12% badanych mieszkańców podejmuje aktywności o charakterze kulturalno-rozrywkowym. Mniej niż połowa poświęca swój wolny czas na spotkania ze znajomymi. Zaledwie nieco ponad 4% mieszkańców biorących udział w badaniu angażuje się działania związane z aktywnością społeczną i obywatelską – działa w stowarzyszeniu/fundacji radzie parafialnej czy radzie osiedla.

WYKRES 44. NAJCZĘSTSZE SPOSOBY SPĘDZANIA CZASU WOLNEGO PRZEZ BADANYCH

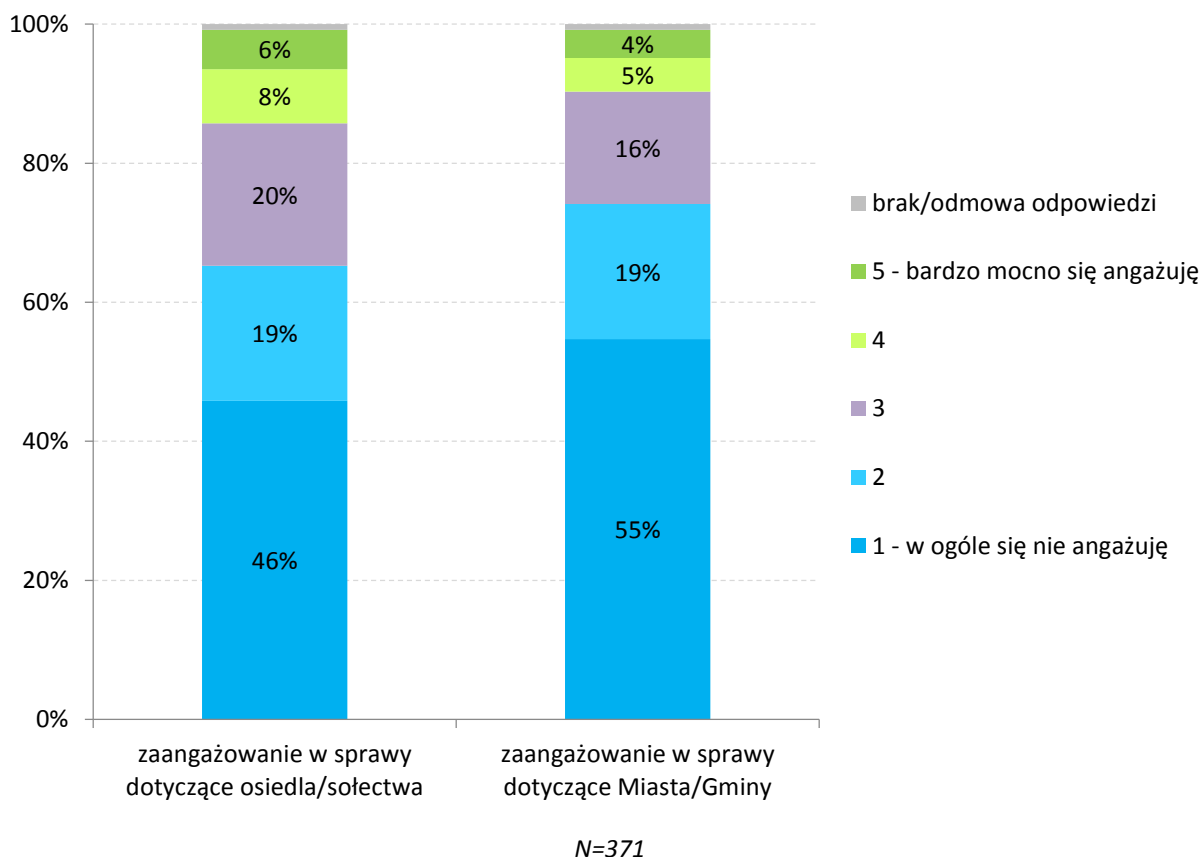

N=371

Zajęcia, których wykonywanie nie wymaga wychodzenia z domu tj. czytanie książek, oglądanie telewizji czy korzystanie z Internetu podejmuje większość badanych mieszkańców, we wszystkich kategoriach wiekowych, ale tego typu aktywność zadeklarowało najwięcej badanych w grupie wiekowej powyżej 55 lat. Ze znajomymi spotykają się przede wszystkim młodzi ludzie – osoby w wieku 18-34 lat. Zajęcia kulturalno-rozrywkowe nieco częściej praktykują osoby w średnim wieku 35-55 lat. Wśród niewielu osób deklarujących zaangażowanie społeczne i obywatelskie najwięcej jest osób powyżej 55 roku życia

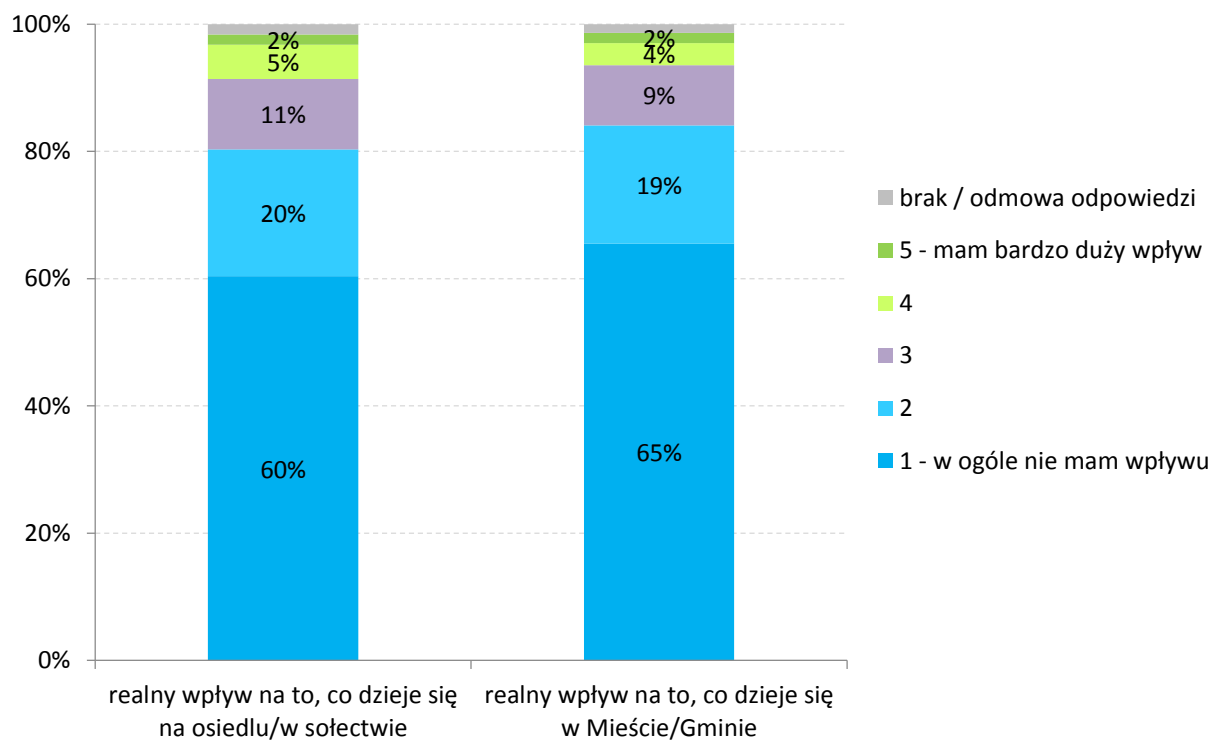
Mieszkańców gminy Libiąż uczestniczących w badaniu poproszono o ocenę swojego zaangażowania w sprawy dotyczące swojego osiedla czy sołectwa oraz zaangażowania w sprawy miasta/gminy. W obu przypadkach odsetek osób, które wskazały, że w ogóle się nie angażują jest bardzo duży, większy w przypadku zaangażowania w sprawy miasta/gminy – blisko 55%. Prawie 1/5 badanych oceniła swoje zaangażowanie jako niskie zarówno jeśli chodzi o sprawy osiedla/sołectwa jak i miasta/gminy. Podobna liczba badanych zadeklarowała średnie zainteresowanie sprawami najbliższej okolicy. Osoby, które w dużym bądź bardzo dużym stopniu włączają się w życie osiedla czy gminy to ok. 10% w każdej z kategorii, z większym zaangażowaniem w sprawy najbliższej okolicy.

WYKRES 45. ZAANGAŻOWANIE BADANYCH W SPRAWY OSIEDLA/SOŁECTWA ORAZ MIASTA/GMINY

Mieszkańców gminy Libiąż uczestniczących w badaniu zapytano o to czy mają realny wpływ na to, co dzieje się na ich osiedlu/w sołectwie, a także na to, co dzieje się w ich mieście / gminie. Tak, jak niewielu badanych wskazało, że angażuje się w sprawy lokalne, tak jeszcze mniej zadeklarowało posiadanie realnego wpływu na kształt swojego bliższego lub dalszego otoczenia. Aż 60% oceniło, że nie ma żadnego wpływu na to, co dzieje się na osiedlu/w sołectwie, a ponad 65% w mieście/gminie. Blisko 1/5 badanych odczuwa swój wpływ jako bardzo niski, a 1/10 jako średni. Blisko 2% badanych zadeklarowało posiadanie bardzo dużego wpływu na sprawy środowiska lokalnego osiedla czy gminy.

WYKRES 46. POZUCIE WPŁYWU NA TO, CO DZIEJE SIĘ NA OSIEDLU/W SOŁECTWIE ORAZ W MIEŚCIE/GMINIE

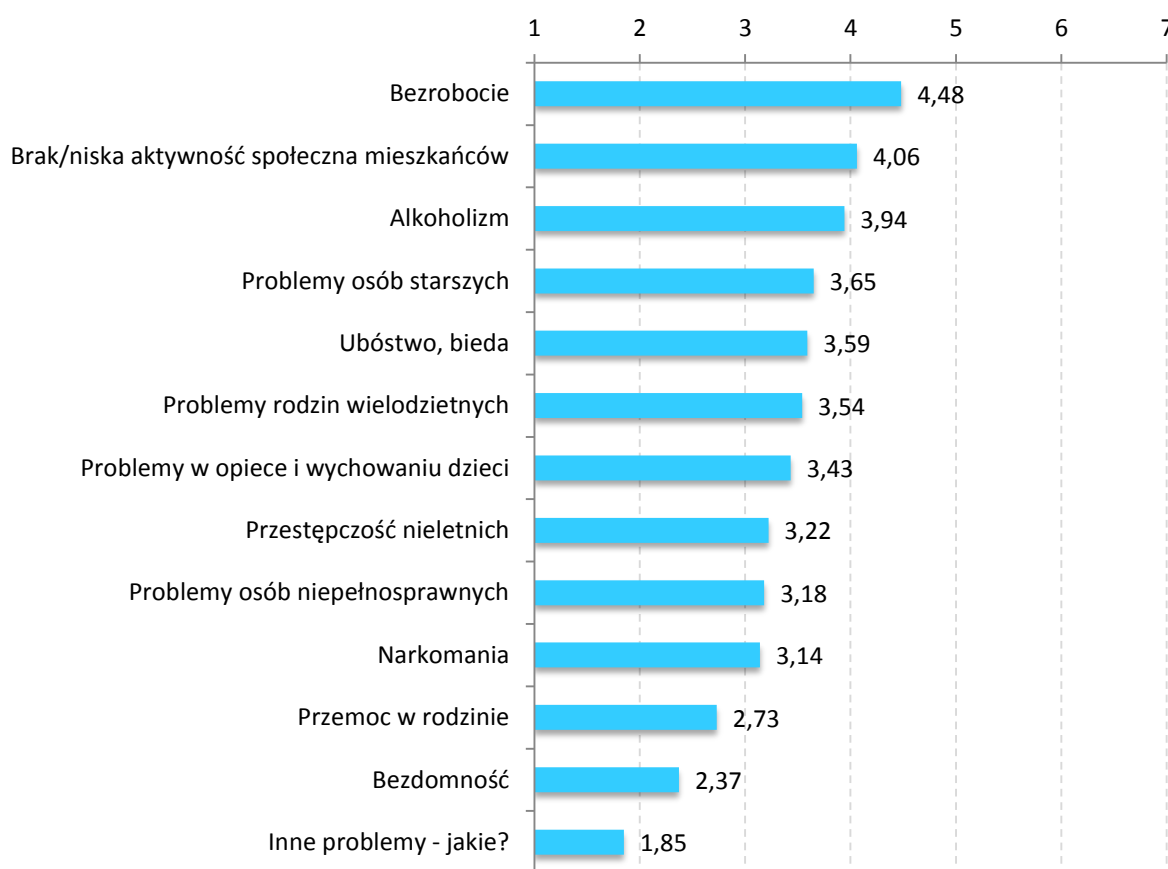

N=371

2.2.7. NAJWAŻNIEJSZE PROBLEMY SPOŁECZNE W OPINII MIESZKAŃCÓW GMINY LIBIĄŻ

Uczestnicy badania ankietowego (CATI) zostali poproszeni o ocenę, które z wskazanych problemów społecznych są najbardziej widoczne w gminie Libiąż. Ocena dokonywana była na 7-punktowej skali, gdzie wartość 1 oznaczała, że dany problem w ogóle nie występuje w gminie („brak problemu”), a 7 – jest to „bardzo duży problem” w gminie Libiąż. Średnie oceny mieszkańców zestawiono na wykresie 47.

WYKRES 47. PROBLEMY SPOŁECZNE DOSTRZEGANE PRZEZ MIESZKAŃCÓW W SWOIM ŚRODOWISKU/MIEJSCU ZAMIESZKANIA [ŚREDNIA OCENA NA SKALI 1- BRAK PROBLEMU, 7 – BARDZO DUŻY PROBLEM W GMINIE LIBIĄŻ]

N=371

Opinie mieszkańców wskazują, że najbardziej widoczne problemy w gminie to bezrobocie (średnia=4,48), niska aktywność społeczna mieszkańców (śr=4,06) oraz alkoholizm (śr=3,94). Do problemów, które w umiarkowanym stopniu dotyczą mieszkańców gminy Libiąż można zaliczyć: problemy osób starszych, ubóstwo, biedę, problemy rodzin wielodzietnych oraz trudności w opiece i wychowaniu dzieci. Z ocen badanych wynika, że najmniej widoczny w gminie jest problem

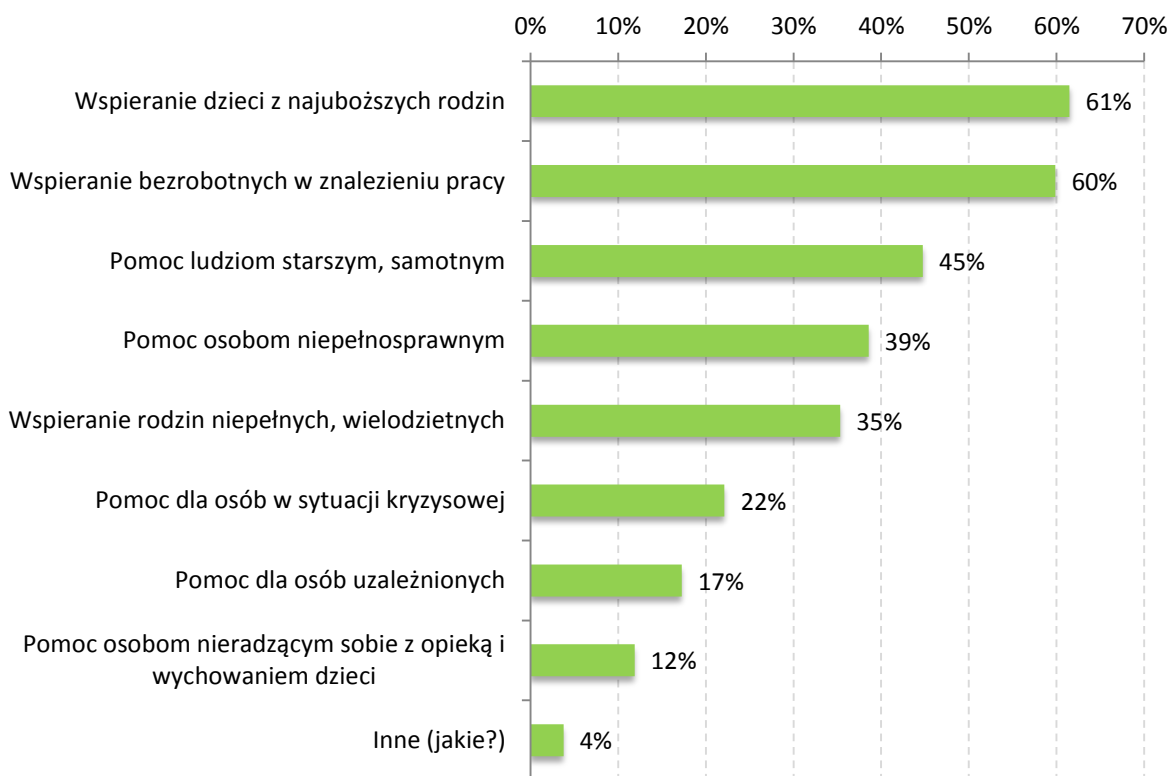
bezdomności oraz przemocy w rodzinie, jednak w tym drugim przypadku należy pamiętać, że jest to zjawisko często ukrywane przez osoby stosujące i doznające przemocy.

Respondenci mieli także możliwość wskazania innych problemy, które zauważają w swoim najbliższym otoczeniu. Wskazania pogrupowano w następujące kategorie:

- Zły stan dróg, chodników – 12 wskazań (3%)
- Problemy ze śmieciami (brak koszy na śmieci, kontenerów do segregacji odpadów) – 10 wskazań (2,5%)
- Zły stan infrastruktury (brak kanalizacji, brak oświetlenia na osiedlu, brak parkingów, place zabaw nie są dobrze wyposażone) – 8 wskazań (2%)
- Niskie poczucie bezpieczeństwa (mało patroli policji pod blokami, wybryki chuligańskie, zakłócanie ciszy nocnej, brak interwencji policji, jeśli chodzi o picie pod sklepem i na osiedlu) – 8 wskazań (2%)
- Mała oferta spędzania czasu wolnego dla młodzieży (*brak imprez, oferty sportowej i kulturalnej, ośrodków sportowych*) – 7 wskazań
- Problemy z dostępem do służby zdrowia (mało lekarzy, trudności z rejestracją, odległe terminy wizyt) – 6 wskazań
- Mała aktywność ze strony gminy, brak zainteresowania potrzebami i problemami mieszkańców – 6 wskazań
- Problemy z „trudną młodzieżą” (*agresywne zachowania, nadużywania alkoholu*) – 5 wskazań
- Problemy z komunikacją miejską (mało przystanków autobusowych, problemy z dojazdem do miasta, źle obsługiwany przejazd kolejowy) – 4 wskazania
- Mała oferta kulturalno-rekreacyjna dla mieszkańców (brak wydarzeń społecznych, imprez integracyjnych organizowanych przez gminę) – 3 wskazania
- Inne (np. emigracja młodych, korupcja, problemy z sąsiadami, hazard itd.) – 12 wskazań.

Badania dotyczące problemów społecznych w gminie Libiąż miały oprócz funkcji diagnostycznej i opisowej także funkcję konsultacyjną, dlatego w ankiecie telefonicznej proszono mieszkańców o wskazanie najważniejszych kierunków rozwiązywania problemów społecznych w gminie Libiąż. Każda osoba mogła wybrać więcej niż 1 działanie – zestawienie odpowiedzi prezentuje wykres 48.

WYKRES 48. PRIORYTETOWE KIERUNKI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE LIBIAŻ
[ODSETEK OSÓB WSKAZUJĄCYCH DANE DZIAŁANIE]

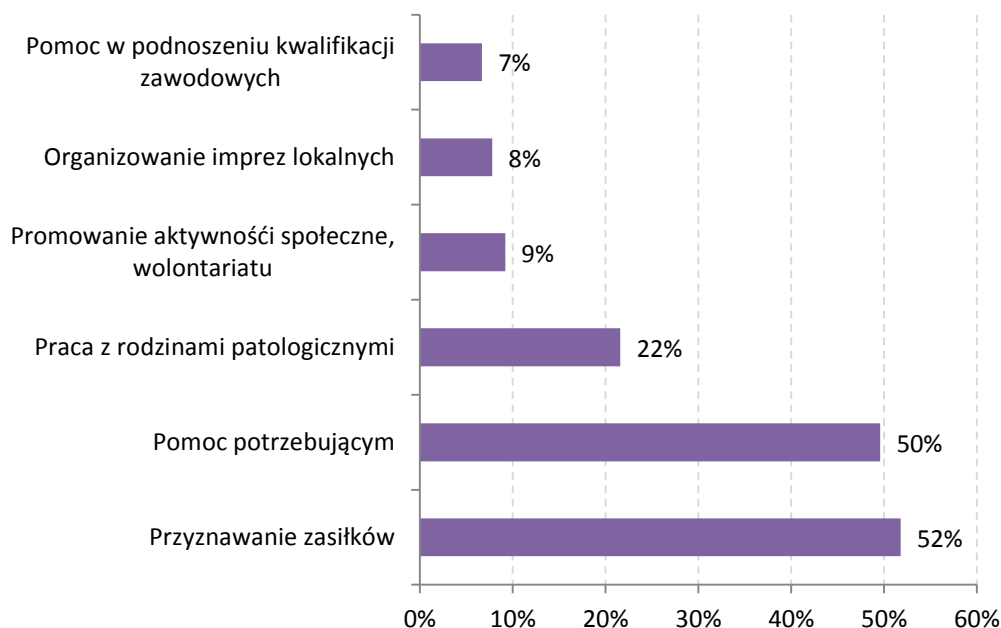
Wartości nie sumują się do 100% - każda osoba mogła wybrać więcej niż 1 odpowiedź
N=371

Priorytetem w rozwiązywaniu problemów społecznych, w opinii około 60% badanych, powinno być wspieranie dzieci z najuboższych rodzin oraz pomoc osobom bezrobotnych w znalezieniu pracy. W dalszej kolejności należy wspierać osoby starsze, niepełnosprawnych oraz rodziny niepełne i wielodzietne.

2.2.8. OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ W OCZACH MIESZKAŃCÓW

Mieszkańcy gminy, z którymi przeprowadzono badanie, zostali poproszeni o wymienienie, z jakimi działaniami kojarzy im się Ośrodek Pomocy Społecznej w Libiążu. Każda osoba mogła wybrać więcej niż jedno skojarzenie. Połowa respondentów wiąże Ośrodek Pomocy Społecznej z przyznawaniem zasiłków, udzielaniem pomocy potrzebującym, a co 5-ty ankietowany – z pracą z rodzinami patologicznymi. Niewiele osób kojarzy natomiast Ośrodek z działaniami na rzecz promowania aktywności społecznej (9%), organizowaniem imprez lokalnych (8%) oraz podnoszeniem kwalifikacji zawodowych (7%).

WYKRES 49. DZIAŁANIA KOJARZONE Z OŚRODKIEM POMOCY SPOŁECZNEJ W LIBIĄŻU

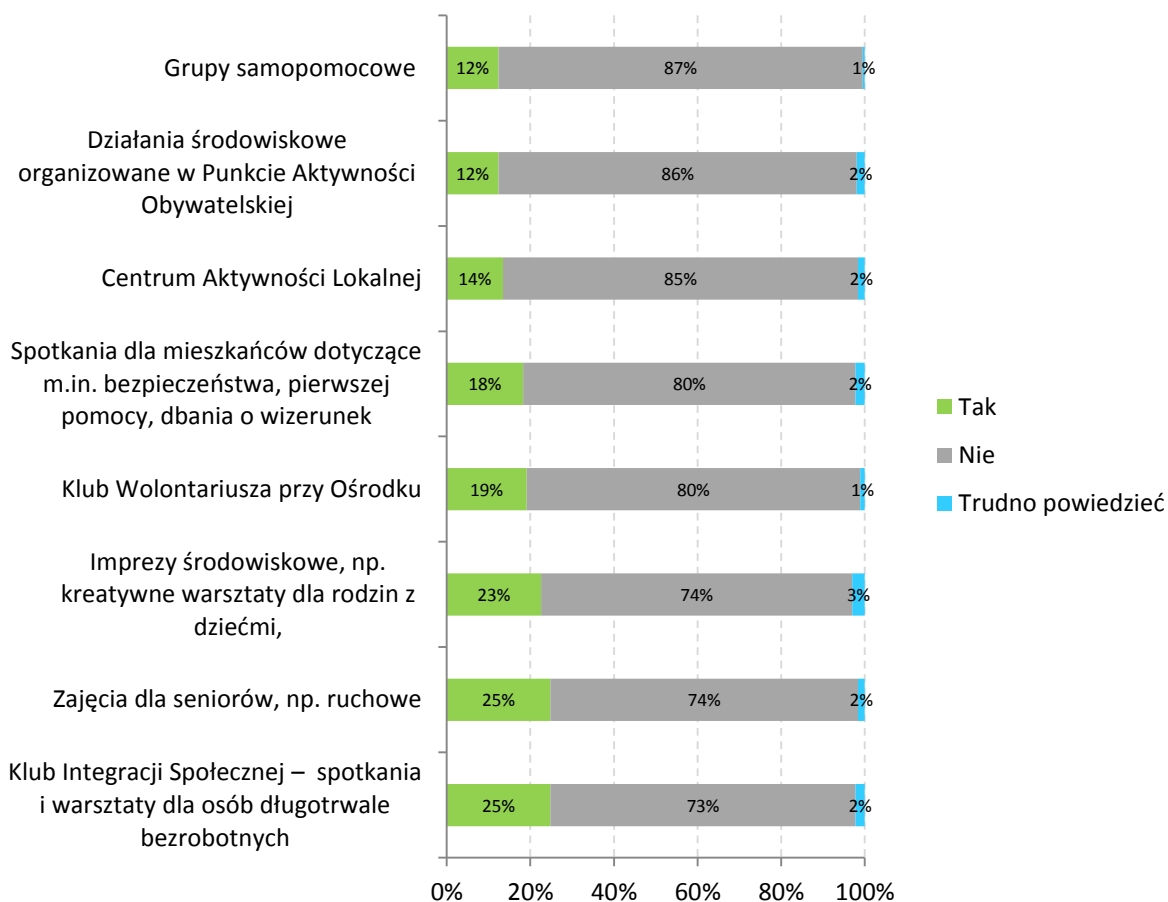

N=371

Ponadto 27 ankietowanych wskazało inne skojarzenia dotyczące pomocy różnym grupom osób potrzebujących (np. niepełnosprawnym, starszym, ubogim).

Bardzo ważnym obszarem działań Ośrodka Pomocy Społecznej w Libiążu są działania mające na celu aktywizację społeczności lokalnej, takie jak imprezy środowiskowe, czy Centrum Aktywności Lokalnej. Ankieta miała sprawdzić także rozpoznawalność tych działań wśród mieszkańców gminy.

WYKRES 50. WIEDZA O DZIAŁANIACH OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ W LIBIĄŻU

N=371

Z powyższego wykresu wynika, że rozpoznawalność działań Ośrodka o charakterze aktywizacyjnym jest niewielka. Najwięcej osób słyszało o Klubie Integracji Społecznej (25%), zajęciach dla seniorów (25%) oraz imprezach środowiskowych (23%). Najmniej osób wie natomiast o grupach samopomocowych działających przy Ośrodku (12%), Punkcie Aktywności Obywatelskiej (12%) oraz Centrum Aktywności Lokalnej (14%).

2.3. CHARAKTERYSTYKA SYTUACJI I PROBLEMÓW MIESZKAŃCÓW GMINY LIBIĄŻ NA PODSTAWIE BADAŃ JAKOŚCIOWYCH

W niniejszym rozdziale przedstawione zostaną szczegółowe wyniki badań jakościowych w odniesieniu do zidentyfikowanych we wstępnej fazie projektowania badań priorytetowych grup i obszarów problemowych w zakresie pomocy społecznej na terenie gminy Libiąż.

2.3.1. SYTUACJA I PROBLEMY RODZIN W GMINIE LIBIĄŻ

Aby głębiej przyjrzeć się sytuacji rodzin w Libiążu oraz zdiagnozować najbardziej dotkliwe problemy, które zaburzają ich rozwój i prawidłowe wypełnianie swoich funkcji, w ramach badań przeprowadzono:

- 2 wywiady grupowe z przedstawicielami rodzin mających na utrzymaniu dzieci do 18 roku życia (w tym jeden z rodzinami wielodzietnymi) oraz
- 1 wywiad grupowy z przedstawicielami instytucji działających na rzecz wsparcia rodzin; wzięli w nim udział: pracownik socjalny i asystent rodziny z Ośrodka Pomocy Społecznej, wychowawca ze świetlicy środowiskowej oraz reprezentanci zespołów charytatywnych działających przy parafiach.

Na podstawie zebranych danych wyodrębniono najważniejsze problemy dotyczące rodzin w gminie Libiąż:

- **Bezrobocie**

Jednym z najważniejszych problemów dotyczących rodzin w gminie Libiąż są trudności ze znalezieniem pracy. Na terenie gminy funkcjonuje niewiele zakładów pracy, częstym zjawiskiem jest praca „na czarno” oraz zatrudnianie na umowy cywilnoprawne. Ze względu na specyfikę lokalnego rynku pracy w zdecydowanie gorszej sytuacji są kobiety (więcej o charakterystyce zjawiska, jego przyczynach i skutkach można przeczytać w rozdziale poświęconym problemowi bezrobocia).

- **Brak mieszkań socjalnych**

- **Słabe warunki do godzenia życia zawodowego z wychowywaniem dzieci**

W gminie brakuje żłobków publicznych, za mało jest także miejsc w przedszkolach, a nie każdą rodzinę stać na opłacenie pobytu dziecka w placówce prywatnej. Osobom bezrobotnym trudniej jest dostać miejsce w przedszkolu. Godziny działania przedszkoli są niedostosowane do godzin pracy rodziców, a dłuższy pobyt dziecka w placówce związany jest z koniecznością wniesienia dodatkowych opłat.

- **Dominuje tradycyjny model rodziny i podział obowiązków między rodzicami**

Przeważnie kobiety zajmują się wychowaniem dzieci i domem, nawet jeśli podobnie jak mężczyźni wykonują pracę zawodową.

- **Niewystarczający czas poświęcany dzieciom**

W opinii uczestników wywiadu czas spędzany z dziećmi jest ograniczony do minimum, ze względu na obowiązki domowe oraz zawodowe, co może skutkować pogorszeniem relacji na linii rodzic-dziecko. Stanowi to duży problem, zwłaszcza, że rodzice widzą **konieczność dużej pomocy dzieciom w nauce.**

- **Brak miejsc do spędzania czasu z dziećmi (np. placu zabaw, kawiarni)**

Zdaniem rodziców uczestniczących w dyskusji nie wszyscy mają równy dostęp do infrastruktury - place zabaw są przede wszystkim w centrum Libiąża, brakuje ich na obrzeżach miasta i gminy, w parkach nie ma miejsc przystosowanych do potrzeb dzieci, brakuje także miejsc do wspólnego spędzania czasu przez dzieci i rodziców, np. kawiarni.

- **Mało rozbudowana oferta spędzania czasu wolnego dla młodszych dzieci oraz dla młodzieży**

W opinii respondentów na terenie gminy brakuje zajęć i oferty spędzania czasu wolnego dla młodszych dzieci – poniżej 6 roku życia oraz rodzinnych form rozrywki/rekreacji. Dużo lepiej jest natomiast z ofertą spędzania czasu wolnego skierowaną do starszych dzieci i młodzieży – większość uczestników zna różne instytucje realizujących takie działania, np. Libiąskie Centrum Kultury, które organizuje konkursy, zabawy, wycieczki, wyjazdy, Ośrodek Pomocy Społecznej organizujący w ramach wolontariatu korepetycje i zajęcia dodatkowe dla starszych dzieci i młodzieży, dwie świetlice oferujące darmowe zajęcia (basen, wycieczki) oraz Klub przy spółdzielni mieszkaniowej. Dzieci nie wszystkich respondentów korzystają jednak z tych działań, ze względu na brak informacji, problemy z dojazdem (konieczność dowożenia dzieci na zajęcia), nieatrakcyjność oferty dla części dzieci oraz niedostępność oferty w okresie wakacyjnym w świetlicach. Niektóre z zajęć dodatkowych są natomiast dodatkowo płatne, na co nie stać części rodziców, zwłaszcza z rodzin wielodzietnych.

- **Za mało miejsc spotkań dla młodzieży**

Obecnie dzieci spotykają się w domach, na Orliku oraz w „świetlicy Na Kosówkach”, jednak inne dzielnice nie mają takich miejsc.

- **Łatwy dostęp w gminie do używek: alkoholu, narkotyków**

Pojedyncze osoby zgłaszały problemy wychowawcze związane z „próbowaniem” przez dzieci (nastolatki) papierosów, alkoholu, narkotyków. W jednej z rodzin było to związane z trudną sytuacją rodzinną – rozwodem rodziców. Większość uczestników badania uważa, że jest to znamieny problem libiąskiej młodzieży.

- **Małe wsparcie dla samotnych matek, trudna sytuacja finansowa, część osób nie stać na np. wyjazdy**

- **Problemy z dojazdem do szkół, brak autobusu szkolnego,**

- **Problemy z dostępem do służby zdrowia**, m.in. lekarzy specjalistów dziecięcych (np. laryngolog dla dzieci poniżej 2 r.ż.). Konieczność dojazdów do lekarzy w innych miastach regionu jest zwłaszcza uciążliwa dla rodzin uboższych, posiadających niepełnosprawne dziecko
- **Brak psychologa dziecięcego** dla dzieci do 6 roku życia, brak lekarzy specjalistów

Na tym tle szczególnie trudna jest **sytuacja rodzin wielodzietnych**:

- **Trudna sytuacja materialna**, konieczność znalezienia dodatkowej pracy, żeby zaspokoić potrzeby rodziny. Rodziny wielodzietne często muszą zrezygnować z zaspokajania części potrzeb, np. wyjazdów na wakacje, wyjść do kina, na basen ze względu na wysokie koszty, które znacząco wzrastają w sytuacji posiadania większej liczby dzieci.

Rodziny, w których dochód na osobę nie przekracza 456 zł netto mogą otrzymać dofinansowanie, tzw. „wyprawki szkolne”. Dofinansowanie działa jednak na zasadzie refundacji poniesionych kosztów, co dla niektórych rodzin stanowi poważny kłopot. Respondentki zwracały także uwagę na brak ulg dla rodzin wielodzietnych, np. w komunikacji miejskiej.

- **Podział obowiązków opiekuńczo-wychowawczych jest szczególnie trudny**, gdy oboje rodziców łączy pracę zawodową z opieką na dziećmi, wtedy często starsze dzieci włączane są w opiekę nad młodszymi.
- **Konieczność poświęcania dużej ilości czasu dzieciom, zwłaszcza pomoc w nauce**. Nie zawsze udaje się jednak znaleźć czas dla wszystkich dzieci.

W dyskusji eksperckiej dotyczącej sytuacji rodzin w gminie Libiąż wzięli udział przedstawiciele instytucji publicznych i organizacji zajmujących się pomocą rodzinie i dziecku. Ich opinie nie temat głównych problemów libiąskich rodzin w przeważającej mierze zgadzały się z wnioskami płynącymi z wywiadów grupowych. Z tego względu w dalszej części rozdziału nie omawiano powtórnie tych wyników, przedstawiono natomiast nowe informacje, które wcześniej nie zostały opisane.

- **Przemiany modelu rodziny**: wzrost liczby związków nieformalnych, samotne rodzicielstwo.
- Pogłębiające się **dysfunkcje rodzin związane z uzależnieniem od alkoholu**, negatywne wzorce związane z problemem alkoholowym. Bardzo często problem uzależnienia od alkoholu współwystępuje z problemem przemocy w rodzinie.
- Pogłębiająca się **bezzadność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych**, nieumiejętność nawiązania kontaktu z dzieckiem. Konsekwencją niewydolności rodziny w wypełnianiu swoich funkcji jest wzrastająca liczba dzieci umieszczanych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych.
- Brak chęci współpracy z OPS i poprawy swojej sytuacji

2.3.2. SYTUACJA MŁODZIEŻY

Młodzież jest grupą społeczną o specyficznych problemach i potrzebach. Z uwagi na fakt, że w okresie bezpośrednio poprzedzającym osiągnięcie dorosłości kształtuje się świadomość i tożsamość młodego człowieka, młodzież stanowi niezwykle ważną grupę adresatów działań prowadzonych w środowisku lokalnym. Problemy i oczekiwania młodzieży oraz sposób postrzegania rzeczywistości przez młodych ludzi powinny stanowić istotną przesłankę w procesie tworzenia lokalnych polityk publicznych, które wpływają na jakość życia mieszkańców.

Na etapie diagnozowania lokalnych problemów społecznych, w gminie Libiąż przeprowadzono badania jakościowe z przedstawicielami młodzieży, a także z reprezentantami instytucji i organizacji pracujących na rzecz młodzieży. Zogniskowane wywiady grupowe służyły:

- identyfikacji problemów i potrzeb młodzieży zamieszkującej na terenie gminy Libiąż
- zdiagnozowaniu aktywności społecznej/obywatelskiej libiąskiej młodzieży – czy młodzi ludzie są aktywni, w jaki sposób przejawia się ich aktywność/brak aktywności, czy interesują się tym co dzieje się w Libiążu, czy i jakie dostrzegają problemy społeczne
- rozpoznaniu jakie działania są podejmowane w gminie na rzecz młodzieży i jaka jest ich skuteczność oraz co powinno się robić w przyszłości na rzecz rozwiązywania problemów młodzieży i pobudzania aktywności młodych ludzi

MŁODZIEŻ O SOBIE

W zogniskowanym wywiadzie grupowym z przedstawicielami młodzieży z gminy Libiąż uczestniczyło 9 osób w wieku 14-19 lat, w tym 4 kobiety i 5 mężczyzn.

Młodych ludzi zapytano o to, jakie problemy są typowe dla młodzieży zamieszkującej w gminie Libiąż. Pytano zarówno o problemy na gruncie szkoły, relacji rówieśniczych, rodziny, a także o kwestie związane z uzależnieniami i przestępczością.

- **Szkoła**

W opinii uczestników badania problemy w szkole się zdarzają, podobnie jak w innych miastach, są gorsi i lepsi uczniowie, co szczególnie widać to w mniejszych szkołach. Młodzi ludzie zwrócili jednak uwagę na różnice w poziomie nauczania w szkołach na terenie powiatu podkreślając lepszą pozycję szkoły w Chrzanowie.

- **Relacje rówieśnicze**

Młodzi ludzie zwrócili uwagę na problem agresji w relacjach rówieśniczych, podkreślając jednocześnie, że nie jest to powszechny problem, a takie przypadki zdarzają się wszędzie. Występowanie agresji wiązali ze środowiskiem, z jakiego wywodzi się młodzież i z tym, w jaki sposób młodzi ludzie zostali wychowywani przez rodziców.

- **Rodzina**

Młodzież dostrzega problemy w relacjach rodzinnych na linii rodzice-dzieci. Problemy wychowawcze zdarzają się w wielu rodzinach, ale ostrą formę przybierają w mniejszości przypadków. Problemy w rodzinie młodzi ludzie wiążą z ubóstwem, bezrobociem i alkoholizmem.

- **Nałogi i uzależnienia**

Uczestnicy badania wskazali na powszechność uzależnienia od papierosów – według nich bardzo dużo młodych ludzi pali i często dzieje się to na terenie szkoły. Mniejszym problemem jest uzależnienie od narkotyków – problem ten dotyczy pojedynczych osób;

- **Przestępczość, wandalizm**

Dużo poważniejszym problemem jest wandalizm młodzieży, przestępczość – widać to na boiskach, młodzi ludzie niszczą ławki, budynki, przystanki. Według uczestników badania takie zachowania wynikają częściowo z tego, że młodzi ludzie nie mają co ze sobą zrobić. Z jednej strony nie widzą atrakcyjnej oferty spędzania czasu wolnego, z drugiej takie zachowanie pozwala im zaistnieć w grupie rówieśniczej. W opinii badanych, dla skanalizowania takich problemów potrzebne jest miejsce, gdzie młodzież mogłaby aktywnie spędzać czas, niezależnie od pory roku.

- **Aktywność młodzieży, zainteresowania, czas wolny**

Młodzi mieszkańcy gminy Libiąż, uczestniczący w badaniu, zwrócili uwagę na brak miejsca spotkań dla młodzieży, brak atrakcyjnej oferty spędzania czasu wolnego dla młodzieży, ale też na brak zainteresowań u młodzieży. Część pozalekcyjnych zajęć edukacyjnych i rozwijających zainteresowania jest płatna. Większe możliwości są w zakresie zajęć sportowych, ale stan infrastruktury budzi zastrzeżenia.

W gminie brakuje także wydarzeń o charakterze kulturalno-rozrywkowym – koncertów, festiwali, projekcji kinowych, a jeśli już takie są, to nie spełniają oczekiwań. Według badanych, w gminie nie ma pomysłów na to co można by zrobić dla młodzieży, brakuje pomysłów na atrakcyjną ofertę spędzania czasu wolnego, a także na to jak zachęcić młodzież, potrzeby i problemy młodzieży nie są też traktowane priorytetowo.

Badani dostrzegali pewne działania, skierowane do ludzi młodych, które podejmuje się w gminie, uznając je jednocześnie za niewystarczające. Większość zajęć ma charakter sportowy. Poza tym oferta dla młodzieży nie zawsze do niej w skuteczny sposób dociera, działania są słabo nagłaśniane, młodzi ludzie mają problem z wyszukiwaniem takich informacji.

Młodzi mieszkańcy gminy Libiąż identyfikują problemy występujące w ich środowisku, wiedzą czego im brakuje, ale **nie próbują podejmować żadnych działań na rzecz rozwiązywania swoich problemów** i zaspakajania potrzeb. Nie wiedzą też do kogo mogliby się w takiej sprawie zwrócić.

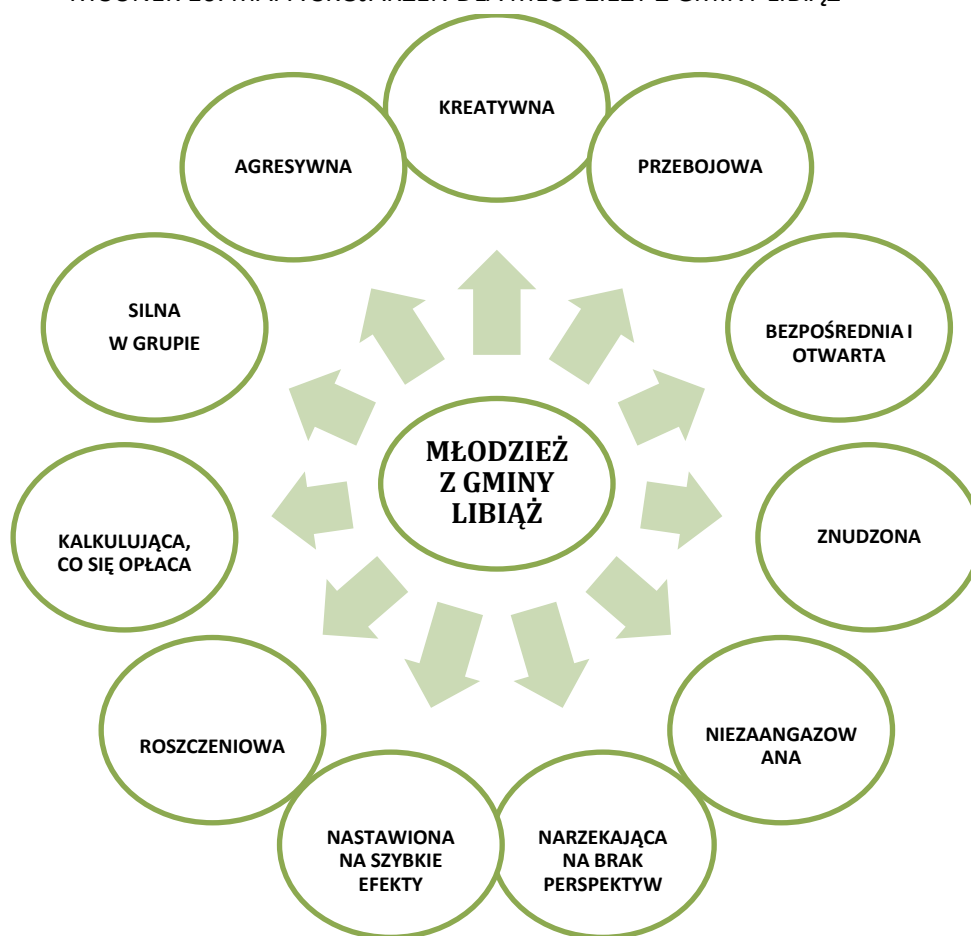
Przedstawiciele młodzieży uczestniczących w badaniu spytano także **czy obok problemów swoich lub problemów grupy rówieśniczej dostrzegają w swojej gminie inne problemy społeczne.** Zdecydowana większość badanych (7 osób) zwróciła uwagę na problem uzależnienia od alkoholu. Według młodzieży alkoholizm jest powszechnym zjawiskiem w Libiążu. Ponad połowa badanych wskazała na bezrobocie, a blisko połowa na problem przestępczości nieletnich. W odniesieniu do najczęściej wskazywanego problemu uzależnienia, młodzi ludzie poddawali w wątpliwość istnienie w Libiążu takiego miejsca, w którym osoby uzależnione mogłyby walczyć z nałogiem. Jedna osoba wiedziała, że w Libiążu działa grupa „AA” oraz funkcjonuje GKRPA, ale pozostałe osoby nie były przekonane co do skuteczności działania tych podmiotów.

INSTYTUCJE O MŁODZIEŻY

Obraz młodego pokolenia w gminie Libiąż uzupełniają informacje uzyskane od przedstawicieli instytucji i organizacji, działających na rzecz ludzi młodych. W zogniskowanym wywiadzie grupowym poświęconym sytuacji młodzieży udział wzięło 5 osób reprezentujących: Świetlicę Środowiskową, Libiąskie Centrum Kultury, Ośrodek Pomocy Społecznej, Bibliotekę, szkołę.

Uczestników badania spytano o to, jakie skojarzenia budzi u nich libiąska młodzież (rysunek 10.).

RYSUNEK 10. MAPA SKOJARZEŃ DLA MŁODZIEŻY Z GMINY LIBIAŻ

Większość skojarzeń miała negatywny wydźwięk. Badani wskazywali, że młodzież jest roszczeniowa – dochodzą swoich praw i potrzeb, a zapominają o swoich obowiązkach, młodzi ludzie narzekają na brak perspektyw, ale jednocześnie nie angażują się w żaden sposób w działania na rzecz poprawy swojej sytuacji, są nastawieni na szybkie działanie, oczekują natychmiastowych efektów – kiedy przychodzi do jakiś konkretnych działań, które mają mieć efekt długofalowy, to się wycofują. Młodzi ludzie kalkulują czy dane działanie im się opłaca i dopiero wtedy się na nie decydują, bardzo otwarcie mówią, jeśli coś im nie odpowiada.

To, jaka jest młodzież, wiąże się bezpośrednio z problemami, jakie występują wśród młodych ludzi. Badani, w oparciu o swoje doświadczenia w pracy z młodzieżą, wymienili szereg takich problemów, zastanawiali się nad ich przyczynami i sposobami rozwiązań.

- **Brak atrakcyjnej i bezpłatnej oferty spędzania czasu wolnego**

Według badanych problem ten wysuwa się na pierwsze miejsce. I nie chodzi tu o to, że nie ma żadnej oferty – bo lokalne instytucje i organizacje podejmują różne działania na rzecz młodzieży, proponują różne zajęcia, tyle, że z jakiś względów młodzież nie chce z nich korzystać. Być może chodzi o to, że nie są one trafione, że nie są atrakcyjne dla młodych ludzi lub do nich nie przemawiają.

- **Nastawienie na szybkie efekty „tu i teraz”, brak konsekwencji, niska motywacja**

Przedstawicielom młodego pokolenia brak cierpliwości, motywacji i konsekwencji. Młodzież jest nastawiona na to, co tu i teraz. Nie chcą czekać na efekty, oczekują natychmiastowych rezultatów, dlatego trudno zaangażować ich w długofalowe działania.

- **Konflikty w rodzinie, z rówieśnikami, niezrozumienie ze strony dorosłych**

Konflikty w rodzinie czy z rówieśnikami zdarzają się jak wszędzie, ale ważniejszy jest brak zrozumienia ze strony dorosłych, przekładający się na niezauważanie czy marginalizowania potrzeb młodzieży i prowadzący do konfliktów i innych problemów.

- **Agresja**

Badani Zwrócili uwagę na problem agresji wśród młodzieży i na nasilanie się tego zjawiska u młodych dziewczyn. Agresja przybiera różne formy nie tylko fizyczne, ale i słowne. Badani przyczyn zachowań agresywnych dopatrują się w nieumiejętności radzenia sobie z trudnymi sytuacjami, rozmawiania o problemach czy rozwiązywania konfliktów:

- **Brak autorytetów, w tym lokalnych autorytetów**

Negatywne cechy i zachowania młodzieży są wzmacniane przez brak autorytetów, do których można by się odwołać, w tym także lokalnych autorytetów. Trudno znaleźć pozytywny przykład, wzbudzający u młodzieży szacunek i chęć naśladowania.

- **Brak pomysłu na siebie, brak jakiegokolwiek wizji przyszłości**

Według badanych, młodzi ludzie nie są w pełni ukształtowani, nie mają pomysłu na siebie, ambicji, ani wizji swojego życia w przyszłości. W szkole, w większości, utrzymują niezbędne minimum, żeby przejść z klasy do klasy. Są jednostki, które się wyróżniają, ale to jest niewielki odsetek. Taka sytuacja może wynikać zdaniem badanych z kilku różnych czynników. Młodym ludziom brakuje motywacji, nie chcą się uczyć i starać, skoro i tak mogą mieć problemy ze znalezieniem pracy. W związku z dużym bezrobociem młodzież ma wiele takich przykładów w swoich rodzinach. Rodzice też częściej wolą mówić o problemach, niż podejmować działania na rzecz ich rozwiązywania. Wszystkie te czynniki mają wpływ na postawę i aspiracje młodzieży.

- **Nałogi, uzależnienia**

Badani mają świadomość istnienia problemu uzależnień wśród młodego pokolenia, ale podkreślają, że skala tych problemów nie jest duża, choć część problemów jest na pewno ukryta. Poważnym zagrożeniem jest fakt, że dzisiejsza młodzież to pokolenie komputera i Internetu. Młodzież potrafi posługiwać się nowymi technologiami, ale zajęciom tym poświęca zbyt dużo czasu i często niekoniecznie w rozwijający sposób. W rezultacie żyjący w sieci młodzi ludzie, nie mają gdzie rozładować swojej energii, co jest źródłem wielu innych problemów.

- **Wandalizm, przestępczość brak poszanowania dobra wspólnego**

Poważnym problemem, będącym w części pochodną stylu życia młodzieży – konsumpcyjne nastawienie i brak poszanowania dobra wspólnego – są wykroczenia i łamanie prawa. Młodzież posuwa się do drobnych, aczkolwiek szkodliwych społecznie przestępstw.

Uczestniczącym w badaniu przedstawiciele instytucji i organizacji pytano o to, **do kogo młodzi ludzie zwracają się ze swoimi problemami i potrzebami.**

Z doświadczenia badanych wynika, iż młodzież w większości przypadków próbuje rozwiązywać swoje problemy przy wsparciu rodziny. Jeśli rodzina dobrze funkcjonuje, młodzi ludzie zwracają się z problemami do rodziców. Zdarza się, że przychodzą po pomoc do instytucji, ale muszą kogoś wcześniej znać, mieć zaufanie, albo dopiero wtedy, gdy to już jest bardzo poważny problem.

Co ciekawe, według przedstawiciele instytucji i organizacji pracujących z młodzieżą, młodzi ludzie nie szukają pomocy wśród swoich rówieśników:

Badani zostali również zapytani o to czy i, **w jaki sposób instytucje i organizacje z gminy reagują na problemy młodzieży?** Jakie działania skierowane do młodzieży podejmuje się w gminie?

Według badanych, instytucje i organizacje najczęściej działań na rzecz młodzieży podejmują w zakresie zagospodarowania czasu wolnego. Proponują różne oferty, tylko nie do końca wszystkie trafiają do

młodych ludzi. Szkoły i świetlice realizują różnego rodzaju projekty, programy profilaktyczne, ale młodzież rzadko chce po szkole w takich zajęciach uczestniczyć.

Uczestniczący w badaniu przedstawiciele instytucji i organizacji wskazali działania, które powinny poprawić sytuację młodzieży i pomóc rozwiązać występujące w tym zakresie problemy. Według badanych konieczne jest:

- identyfikowanie potrzeb młodzieży i angażowanie jej w ich zaspokajanie
- wspieranie liderów młodzieżowych
- stworzenie miejsca, przestrzeni dla młodzieży
- konsultowanie pomysłów z młodzieżą – wyznaczenie z urzędu osoby do kontaktów z młodzieżą
- wpływanie na postawy rodziców
- wsparcie działań ze strony władz, w tym finansowe
- wywiązywanie się ze składanych obietnic.

2.3.3. SYTUACJA I PROBLEMY OSÓB STARSZYCH

Ze względu na zjawisko starzenia się społeczeństwa, będące wynikiem wydłużania się średniego trwania życia oraz spadku śmiertelności, jako kolejny obszar do eksploracji w badaniach wybrano sytuację i warunki życia osób starszych. W wywiadzie grupowym dotyczącym sytuacji seniorów w gminie Libiąż wzięło udział 10 osób powyżej 55 roku życia – 2 mężczyzn i 8 kobiet. Większość z nich to emeryci, którzy jednocześnie działają w organizacjach pozarządowych m.in. lokalnym stowarzyszeniu, Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów i grupach nieformalnych. Wszyscy respondenci bardzo dobrze orientowali się w sytuacji osób starszych na terenie gminy, dzięki czemu rozmowa przebiegała bez zakłóceń i poruszono wiele istotnych kwestii, które zostaną przedstawione w dalszej części raportu.

SYTUACJA ZAWODOWA

Sytuacja na rynku pracy w Libiążu nie sprzyja aktywności zawodowej osób starszych. Mieszkańcy powyżej 50 roku życia, którzy stracili pracę, mają trudności ze znalezieniem zatrudnienia w Libiążu ze względu na wysokie bezrobocie, przewagę zakładów pracy związanych z górnictwem, mało usług oraz preferowanie przez pracodawców zatrudniania osób młodych.

Osoby starsze, które przez długi czas nie pracowały, doświadczają trudności przy załatwianiu spraw w urzędach, bankach, co wynika z braku wiedzy i nieumiejętności poruszania w gąszczu przepisów.

SYTUACJA MATERIALNA

Sytuacja finansowa osób starszych jest dość zróżnicowana. W opinii respondentów lepiej radzą sobie osoby utrzymujące się z emerytur górniczych oraz małżeństwa, trudna sytuacja materialna dotyczy natomiast osób samotnych oraz chorych, które ponoszą duże wydatki na leki – wysokość ich emerytur często jest niewystarczająca, aby zaspokoić wszystkie potrzeby. Nierzadko zdarza się także, że osoby starsze same wspierają finansowo innych członków rodziny (np. dorosłe dzieci, które straciły pracę).

DOSTĘP DO OPIEKI ZDROWOTNEJ

Jako największy problem na terenie gminy Libiąż respondenci wskazywali dostęp do opieki zdrowotnej na terenie gminy: nieodpowiednią organizację opieki lekarskiej, trudności związane z rejestracją (m.in. długie oczekiwanie), problemy z dostępem do lekarzy-specjalistów.

WIĘZI SĄSIEDZKIE I KONTAKTY RODZINNE

Uczestnicy spotkania zwrócili uwagę na kwestię zaniku relacji sąsiedzkich i słabej integracji mieszkańców, co skutkuje wzrastającym poczuciem osamotnienia. Zdaniem respondentów coraz częściej obserwuje się także rozluźnienie więzi rodzinnych, charakterystycznych wcześniej dla rodzin wielopokoleniowych.

POCZUCIE BEZPIECZEŃSTWA

Osoby starsze zwracały uwagę na spadek poczucia bezpieczeństwa w ostatnich latach, co łączy z agresywną postawą młodych ludzi, często w wieku gimnazjalnym, oraz brakiem szacunku i lekceważeniem ze strony młodzieży (szerzej zjawiskom tym poświęcony jest rozdział dotyczący młodzieży). Nie są zadowoleni ze sposobu, w jaki sposób gmina dba o bezpieczeństwo mieszkańców.

AKTYWNOŚĆ OSÓB STARSZYCH

Grupa seniorów uczestnicząca w wywiadzie grupowym to osoby prowadzące aktywny tryb życia. Na co dzień działają w organizacjach i grupach samopomocowych (np. stowarzyszeniu, grupach charytatywnych przy parafiach), korzystają z oferty Klubu Seniora, Libiąskiego Centrum Kultury, Klubu Promień itp. W ich opinii w gminie Libiąż możliwości spędzania czasu wolnego są całkiem dobre. Sami uczestniczą m.in. w zajęciach plastycznych, warsztatach tworzenia biżuterii, wystawach, kursach komputerowych, zajęciach sportowych (nordic walknig, aerobik, joga, koło rowerowe emerytów), spotkaniach z ciekawymi ludźmi (np. podróżnikami), policją, lekarzami.

Aktywni seniorzy uważają jednak, że **ich postawa nie jest jednak rozpowszechniona wśród osób starszych – większość nie korzysta z oferty organizacji, klubów, instytucji**. W ich opinii jest to wynik wyuczonej biernej postawy oraz stereotypowego podejścia do starości. Jednak z doświadczenia rozmówców wynika, że gdy uda się zachęcić osoby starsze do uczestnictwa w pojedynczych zajęciach, imprezach, często zauważają korzyści dla siebie i przełamują swoje lęki.

KORZYSTANIE ZE WSPARCIA INSTYTUCJI

Osoby starsze w trudnej sytuacji materialnej mogą otrzymać wsparcie od instytucji działających na terenie Libiąża: OPS-u, organizacji pozarządowych współpracujących z bankiem żywności, zespołów charytatywnych działających przy parafiach. Instytucje działające na rzecz osób starszych współpracują ze sobą – wymieniają się informacjami o osobach potrzebujących, wspólnie organizują działania. Pomoc jest udzielana zarówno w formie finansowej, rzeczowej (żywność, ubrania), w postaci wolontariatu oraz poprzez wsparcie emocjonalne (grupy samopomocowe). Całościowa oferta wsparcia dla osób starszych na terenie gminy została oceniona jako raczej wystarczająca, choć zapewne nie zaspajająca potrzeb wszystkich osób.

2.3.4. SYTUACJA I PROBLEMY OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH I PRZEWLEKLE CHORYCH W GMINIE LIBIĄŻ

Aby głębiej przyjrzeć się sytuacji osób niepełnosprawnych i przewlekle chorych w gminie Libiąż oraz zdiagnozować dotyczące ich problemy w ramach badań przeprowadzono **wywiad grupowy z przedstawicielami instytucji działających na rzecz wsparcia niepełnosprawnych**. Wzięli w nim udział przedstawiciele organizacji pozarządowych, grup nieformalnych, warsztatów terapii zajęciowej

oraz Ośrodka Pomocy Społecznej. Część z osób problem niepełnosprawności styka się także bezpośrednio poprzez opiekę nad niepełnosprawnym dzieckiem/rodzicem.

Zgodnie z planem dyskusji na spotkaniu zostały poruszone kwestie związane z charakterystyką sytuacji osób niepełnosprawnych, podstawowymi problemami z jakimi borykają się te osoby, ich odbiorem społecznym przez mieszkańców gminy, zagadnieniami opieki instytucjonalnej oraz realizowanymi programami i brakami w ramach świadczeń opieki społecznej dla wymienionych grup. Ze względu na specyfikę poszczególnych instytucji, z których rekrutowali się eksperci, nie wszystkie tematy zostały w równej mierze poruszone i dyskutowane.

POSTRZEGANIE OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH I PRZEWLEKLE CHORYCH

Mimo, że cały czas osoby niepełnosprawne nie są zbyt często widoczne w życiu społecznym gminy, zdaniem uczestników wywiadu sytuacja na przestrzeni ostatnich lat ulega zmianie. Coraz więcej osób niepełnosprawnych korzysta ze wsparcia organizacji i instytucji funkcjonujących w gminie, uczestniczy w działaniach przez nie organizowanych. Jest to wynikiem poprawy warunków do integracji społecznej niepełnosprawnych poprzez systematyczną działalność grup samopomocowych, organizacji pozarządowych i instytucji publicznych (pomocy społecznej, placówek oświatowych).

Przedstawiciele grup samopomocowych i organizacji pozarządowych zwracają jednak uwagę, że **niezwykle trudno jest dotrzeć do osób niepełnosprawnych i zachęcić je do włączenia się w działania organizacji i korzystania z wsparcia**. Wynika to przede wszystkim z **barier wewnętrznych** – zamkniętej postawy, „braku odwagi” i niechęci do korzystania z pomocy.

Dodatkowo, dla rodzin niebagatelne znaczenie ma też konieczność zapewnienia osobom niepełnosprawnych transportu na zajęcia, co pociąga za sobą koszty finansowe, na które nie zawsze je stać. Ten ostatni element organizacje starają się wziąć na siebie, jednak nie zawsze się to udaje:

Respondenci zwracali uwagę, że **barierą w większej integracji osób niepełnosprawnych w społeczności lokalnej jest brak wiedzy wśród mieszkańców gminy o niepełnosprawności**, co przekłada się na **postawę i nastawienie wobec osób niepełnosprawnych**. W konsekwencji nierzadko zdarzają się **sytuacje dyskryminacji osób niepełnosprawnych**.

Dużym problemem jest **sfera języka** utrwalająca stereotypy oraz **sposób mówienia o niepełnosprawności**, często krzywdzący i stygmatyzujący osoby niepełnosprawne. Szczególnie problematyczne stają się to, gdy dotyczy przedstawicieli instytucji, które mają działać na rzecz niepełnosprawnych.

EDUKACJA

Uczestnicy badania ocenili, że system oświaty w Libiążu jest dość dobrze dopasowany do potrzeb dzieci niepełnosprawnych. W mieście istnieje szkoła integracyjna, choć pojawiły się zróżnicowane opinie odnośnie oceny pracy nauczycieli.

SYTUACJA NA RYNKU PRACY

W opinii uczestników badania sytuacja na lokalnym rynku pracy jest dość paradoksalna – jest mało miejsc pracy, ale ze względu na dofinansowanie, jakie pracodawcy mogą uzyskać z PFRON-u, szczególnie chcą zatrudniać osoby z orzeczeniem o niepełnosprawności.

Osobom niepełnosprawnym ciężko się jest jednak odnaleźć w pracy – boją się utraty zatrudnienia, bo po stronie pracodawcy brakuje często zrozumienia dla ich sytuacji. **Znamienny jest też brak wsparcia psychologicznego** dla osób niepełnosprawnych, które znalazły pracę.

BARIERY ARCHITEKTONICZNE

Respondenci zwracali uwagę na wiele utrudnień i niedogodności związanych z poruszaniem się po mieście lub nawet wyjściem z mieszkania oraz z załatwianiem spraw codziennych osób niepełnosprawnych ruchowo. Problemy niedostosowania bloków mieszkalnych, chodników, budynków administracyjnych, sklepów, komunikacji miejskiej pojawiały się bardzo często. W oczywisty sposób uniemożliwia to osobom niepełnosprawnym funkcjonowanie w wielu sferach, a często wręcz całkowicie unieruchamia je we własnym mieszkaniu. Kolejne problemy to chociażby mała ilość ławek (za długi dystans, który trzeba przejść bez możliwości odpoczynku; brak ławek na przystankach). Sytuacja dostosowania przestrzeni miejskiej ulega jednak stopniowej poprawie – widać to zwłaszcza przy budowie nowych inwestycji.

BARIERY BIUROKRATYCZNE

Dużym problemem osób niepełnosprawnych i ich rodzin jest **niewystarczający dostęp do informacji o istniejących możliwościach wsparcia**, jakie mogą otrzymać osoby niepełnosprawne na terenie gminy i poza nią. Dodatkowo, ze względu na częste zmiany przepisów, rodziny osób niepełnosprawnych nie orientują się w warunkach przyznawania pomocy. Respondenci szczegółowo naświetlali sytuację niejasnych procedur oraz częstego przedłużania terminu przyznawania orzeczenia o stopniu niepełnosprawności. Ma to znamienne znaczenie dla sytuacji osób niepełnosprawnych, które przez pewien czas mogą zostać bez ubezpieczenia zdrowotnego, co wyklucza je z możliwości korzystania z służby zdrowia.

OPIEKA NAD NIEPEŁNOSPRAWNYMI

Respondenci na podstawie swoich doświadczeń obserwują dwa rodzaje postaw rodzin, w których są osoby niepełnosprawne. W większości opieka nad osobami niepełnosprawnymi organizowana jest samodzielnie przez członków rodziny, co ma znaczący wpływ na funkcjonowanie rodziny. Często konieczna jest rezygnacja z pracy przez jednego z rodziców, co pogorsza sytuację materialną rodziny. Jednocześnie większość osób nie widzi możliwości przekazania innym opieki nad osobą niepełnosprawną np. czasowego zatrudnienia opiekunki. Wynika to z jednej strony z sytuacji finansowej, z drugiej zaś z lęku i nadopiekuńczości. Z drugiej strony, coraz częstszym zjawiskiem występującym bardziej w odniesieniu do opieki nad osobami starszymi, schorowanymi, jest brak czasu na opiekę i małe wsparcie emocjonalne.

Pogłębiony opis wpływu opieki nad osobami zależnymi na funkcjonowanie rodziny przedstawiono w kolejnym podrozdziale.

WSPÓŁPRACA INSTYTUCJI NA RZECZ WSPARCIA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Przedstawiciele instytucji i organizacji wspierających uczestniczących w badaniu mówili o różnych podmiotach działających na rzecz niepełnosprawnych oraz opisywali jak wygląda współpraca na rzecz wsparcia i poprawy sytuacji osób niepełnosprawnych w gminie. Rysunek 11 przedstawia wymianie przez respondentów instytucje.

RYSUNEK 11. INSTYTUCJE WSPIERAJĄCE OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNE NA TERENIE GMINY LIBIĄŻ

Jak podkreśla jedna z respondentek, na terenie gminy widać specjalizacje różnych instytucji. Zdaniem badanych w większości instytucje znają wzajemnie swoją ofertę, wymieniają się informacjami, podsyłają sobie osoby potrzebujące wsparcia. Podmioty lokalne starają się też podejmować włączając w działania podejmowane przez inne podmioty lokalne. Nie wskazywano tu większych barier, które utrudniałyby współpracę między instytucjami.

Podczas wywiadu uczestnicy zwracali natomiast uwagę na bariery, z jakimi spotykają się ich instytucje i organizacje prowadząc działalność na rzecz niepełnosprawnych i przewlekle chorych. Najważniejszą barierą, która dotyka wszystkie podmioty niezależnie od formy prawnej i sposobu finansowania, jest **brak funduszy na realizację działań**. Stanowi to dużą przeszkodę, bo zaburza ciągłość wsparcia, która jest bardzo istotna dla niepełnosprawnych (np. przy rehabilitacji ruchowej). Organizacje pozarządowe i grupy nieformalne, opierające swoją pracę w dużej mierze o działalność społeczną, wymieniały także jako przeszkodę **braki kadrowe i trudności ze znalezieniem wolontariuszy do współpracy**. Młodzi ludzie nie widzą w tym dla siebie korzyści, dorośli są często zapracowani i nie mają chęci włączenia się w pracę społeczną.

Dużym problemem, na który zwrócił uwagę pracownik socjalny, jest **postawa roszczeniowa niektórych osób niepełnosprawnych** i niechęć do zmiany swojej sytuacji. W konsekwencji nie zawsze środki finansowe efektywnie wykorzystywane – nie trafiają do osób bardziej potrzebujących.

2.3.5. OPIEKA NAD OSOBAMI ZALEŻNYMI

Kolejną grupą, z którą zostały przeprowadzone wywiady byli opiekunowie osób zależnych. W trakcie rozmowy z opiekunami starano się uzyskać informacje, jak opieka nad bliską osobą wpływa na życie opiekunów, jakie pojawiają się trudności i jakie działania byłyby wsparciem w opiece nad osobą zależną.

CHARAKTERYSTYKA SYTUACJI

Przeprowadzono 10 wywiadów pogłębionych, w których wzięto udział 10 kobiet. Dziewięć respondentek mieszka w Libiążu, a jedna w Żarkach. Wszystkie respondentki są bezrobotne. Rozmówczynie miały ponad 30 lat. Tylko jedna rozmówczyni opiekuje się swoją matką, pozostałe sprawują opiekę nad swoimi dziećmi. Stopień niepełnosprawności osób zależnych jest bardzo zróżnicowany, podobnie jak i ich wiek (od 5 do około 75lat). Cztery respondentki opiekują się swoimi pełnoletnimi dziećmi. Oprócz tego, w sześciu sytuacjach kobiety miały więcej niż jedno dziecko. Wśród opiekunów są również kobiety, które sama opiekują się dzieckiem, gdyż są rozwiedzione.

Zakres sprawowanej opieki zależy od stopnia niepełnosprawności. Piątka niepełnosprawnych nie jest w stanie samodzielnie się poruszać w związku z tym, opiekunowie muszą pomagać im we wszystkich codziennych czynnościach. W pozostałych przypadkach osoby niepełnosprawne są w stanie poruszać się, ale wymagają wsparcia na innych płaszczyznach życia codziennego. Zatem opieka przybiera nieco inny charakter.

WPŁYW OPIEKI NA ŻYCIE OPIEKUNA

Ważnym aspektem w diagnozowaniu sytuacji opiekunów osób zależnych jest wpływ, jaki opieka wywiera na sytuację osobistą opiekuna. Ten obszar analizy został podzielony na cztery sfery: sytuacja finansowa, aktywność zawodowa, zdrowie i czas wolny.

To, jak opieka wpływa na sytuację finansową rodziny, zależy od stanu zdrowia podopiecznego, dochodów rodziny oraz wsparcia ze strony instytucji i organizacji pozarządowych (które zostanie przedstawione w dalszej części raportu).

Tak jak już przedstawiono, **wszystkie respondentki są bezrobotne. Żadna z nich nie widzi możliwości łączenia opieki z powrotem do pracy.** W siedmiu sytuacjach rodzina utrzymuje się z dochodów małżonka. Dwie respondentki ze świadczeń alimentacyjnych utrzymują rodzinę, a jedna z emerytury osoby, którą się opiekuje. Niepokojąca jest sytuacja zawodowa kobiet, które zrezygnowały z pracy zawodowej, by poświęcić się opiece nad bliskim. **Długi okres poza zatrudnieniem, powoduje, że mają problemy z powrotem na rynek pracy.**

Pozostałe respondentki wskazują, że w ogóle nie widzą możliwości łączenia aktywności zawodowej ze sprawowaniem opieki nad bliską osobą.

Opieka w różnym stopniu wywiera wpływ na sytuację finansową rodzin. Zaczynając od sytuacji, gdzie choroba bardzo pogorszyła sytuację finansową rodziny. Inne respondentki przekonują, że dają sobie radę finansowo, dzięki pracy męża oraz wsparciu finansowym otrzymywanym z organizacji pozarządowych i instytucji państwowych.

Respondentki pytane o to, jak spędzają czas wolny, stwierdzają, że go nie mają. Każdą wolną chwilę wykorzystują na załatwianie bieżących spraw (urzędy, szpitale) oraz na zajmowanie się gospodarstwem domowym. Dopiero wieczorem niektóre z rozmówczyń mogą odpocząć.

Opiekunowie osób zależnych podczas rozmowy przyznali, że ich **stan zdrowia jest nadwyrężany przez codzienne obowiązki pielęgnacyjne.**

Podjęcie decyzji o opiece nad osobami zależnymi **wpłynęło na zmianę sytuacji życiowej oraz ogólnego samopoczucia respondentek. Niektóre zwracają uwagę, że zostały same z problemem.** Trzeba jednak zwrócić uwagę na postawę dwóch respondentek, które pogodziły się ze swoją sytuacją i nie zwracają już tak dużej uwagi na swoje gorsze samopoczucie. Być może wynika to z dużego wsparcia, jakie otrzymują od najbliższej rodziny.

WSPARCIE OPIEKUNA I OSOBY ZALEŻNEJ

Kolejnym obszarem, który został poddany analizie, jest wsparcie, jakie otrzymują opiekunowie oraz osoby zależne. Ponadto poproszono ich o ocenę oraz wskazanie ewentualnych braków. **Wsparcie, jakie otrzymują respondentki można analizować na trzech płaszczyznach.** Pierwsza będzie dotyczyć pomocy jaką opiekunowie otrzymują **od rodziny i przyjaciół.** Druga będzie dotyczyć wsparcia ze **strony organizacji pozarządowych,** a na końcu **wsparcie ze strony instytucji publicznych.**

Większość respondentek może liczyć na pomoc ze strony rodziny i przyjaciół. Rozmówczyniom pomagają dzieci w sprawowaniu opieki nad osobą bliską. To wsparcie jest oceniane pozytywnie przez opiekunów. Nie widzą potrzeby lub możliwości, by ta pomoc mogła być większa.

W trakcie rozmów z mieszkankami gminy Libiąż można było zaobserwować, jak dużym wsparciem są również inni rodzice, którzy są w podobnej sytuacji, jak respondentki. Służą radą w kwestii zakupu sprzętu, wyboru specjalistów, terapeutów. Respondentki wskazują na istotną rolę wsparcia psychicznego, jakie dają sobie nawzajem. Uważają, że taka forma wsparcia rodzin jest potrzebna.

Trzeba jednak zaznaczyć, iż niektórzy opiekunowie osób zależnych, **nie widzą możliwości spotykania się z osobami, które są w podobnej sytuacji. Jest to spowodowane brakiem czasu.** Ponadto respondentki zwracają uwagę, na **problem z zostawieniem dziecka pod opieką kogoś innego.**

Prawie wszystkie respondentki, w rozmowie poruszyły wątek wsparcia ze strony organizacji pozarządowych. Rozmówczynie wymieniły takie organizacje jak: Fundacja im. Brata Alberta w Libiążu,

Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych „Nadzieja”, Ruch Wiara i Światło w Libiążu. Zakres pomocy jest zróżnicowany. Osoby niepełnosprawne korzystają w organizacjach na przykład z terapii.

Kilka respondentek **pozyskuje 1% dla swojego dziecka**. W wywiadzie zwróciły uwagę na trudności na jakie napotykają. **Zniechęcenie pracowników, brak zainteresowania ze strony lokalnych mediów, czy brak koneksji to tylko niektóre z utrudnień.**

Respondentki, których dzieci korzystają ze wsparcia organizacji pozarządowych oceniają je pozytywnie. Zapytane, co wymaga dopracowania w funkcjonowaniu organizacji pozarządowych, rozmówczynie wskazały na problemy finansowe, z jakimi muszą radzić sobie organizacje. Inną kwestią, na którą zwróciły uwagę respondentki, są problemy z małą dostępnością specjalistów.

Dwie respondentki zrezygnowały ze wsparcia fundacji dla swoich dzieci. Wynikało to z **niechęci osoby niepełnosprawnej lub braku możliwości dowożenia dziecka na zajęcia.**

Same respondentki sporadycznie korzystały ze wsparcia organizacji pozarządowych – w zdecydowanej większości tylko ich dzieci były objęte tym rodzajem wsparcia. Tylko jedna respondentka przyznała, iż w opiece pomaga jej dodatkowo opiekunka. Pozostałe zaprzeczają by zatrudniały osobę do pomocy w opiece nad bliskim.

Oprócz wsparcia z organizacji pozarządowych **osoby niepełnosprawne korzystają z pomocy instytucji między innymi Ośrodka Pomocy Społecznej w Libiążu, szkoły, przedszkola.** Natomiast **opiekunowie osób zależnych korzystają tylko z pomocy finansowej Ośrodka Pomocy Społecznej w Libiążu** – zasiłek dla opiekunów osób niepełnosprawnych. Ankietowane nie wskazały żadnych innych instytucji, z których otrzymują wsparcie. **Ponadto, nie wiedzą, gdzie jeszcze mogłyby się zwrócić o pomoc.**

Rodzice dzieci w wieku przedszkolnym i szkolnym mają różne doświadczenie związane z pomocą ze strony tych instytucji publicznych. Są respondentki, które bardzo pozytywnie wypowiadają się na temat funkcjonowania placówek. Jak wynika z rozmów w niektórych przedszkolach, szkołach, rodzice otrzymują niezbędne informacje na temat opieki nad chorym dzieckiem, co jest pozytywnie oceniane.

W trakcie rozmów z opiekunami pojawiły się również negatywne opinie na temat funkcjonowania placówek opiekuńczo – edukacyjnych, związane z nieprzygotowaniem nauczycieli do pracy z niepełnosprawnymi.

Respondentki oceniają wsparcie z instytucji publicznych jako wystarczające. Warto zwrócić uwagę, iż Ośrodek Opieki Społecznej jest postrzegany tylko przez pryzmat pomocy materialnej. Respondentki nie wspomniały o innych formach wsparcia w tej instytucji.

PROPONOWANE ROZWIĄZANIA

Ostatnią kwestią o jaką zapytano respondentów, był sposób w jaki należy wspierać osoby opiekujące się bliskimi. Niektóre z respondentek nie były w stanie wskazać czego powinno dotyczyć to wsparcie, ani jak powinno być zorganizowane. Respondentki wskazały na kilka spraw, które wymagają zwrócenia uwagi.

- Sposób traktowania osób niepełnosprawnych,
- Bariery architektoniczne,
- Wsparcie psychologiczne,
- Pomoc w opiece nad osobą niepełnosprawną,
- Lepszy dostęp do informacji o chorobie,
- Wsparcie finansowe,
- Szybszy i szerszy dostęp do lekarzy,
- Opieka nad niepełnosprawnym po śmierci opiekuna.

2.3.6. SYTUACJA OSÓB BEZROBOTNYCH

Aby przyjrzeć się bliżej sytuacji osób bezrobotnych, na etapie diagnozowania lokalnych problemów społecznych w gminie Libiąż, przeprowadzono również badania jakościowe z przedstawicielami osób bezrobotnych, a także z reprezentantami instytucji i organizacji wspierających osoby bezrobotne. Zogniskowane wywiady grupowe służyły:

- poznaniu z jakimi trudnościami borykają się osoby bezrobotne
- zidentyfikowaniu innych problemów społecznych powiązanych z bezrobociem
- poznaniu opinii nt. działań podejmowanych w gminie na rzecz osób bezrobotnych
- pozyskaniu informacji nt. wsparcia jakiego potrzebują osoby bezrobotne
- zdiagnozowaniu stanu lokalnej współpracy na rzecz reintegracji społeczno-zawodowej
- identyfikacji wyzwań dla reintegracji społeczno-zawodowej w gminie.

BEZROBOTNI O SOBIE

W zogniskowanym wywiadzie grupowym z przedstawicielami bezrobotnych z gminy Libiąż uczestniczyło 8 osób, w tym 6 kobiety i 2 mężczyźni.

W pierwszej kolejności uczestników badania zapytano o to, jak im się mieszka w gminie Libiąż, czy jest to dla nich dobre miejsce do życia. Część badanych podkreślała, że jest to spokojne miasto. Inne osoby powołując się na swoje doświadczenia wskazywały, że w Libiążu nie można się czuć zupełnie bezpiecznie. Generalnie większość zgadzała się, że zadowolenie z mieszkania w gminie i poczucie bezpieczeństwa zależy od tego gdzie się mieszka, bo w różnych częściach gminy, różnie to wygląda.

Badanych poproszono także o **ocenę sytuacji na lokalnym rynku pracy**. Pytano o dostępność miejsc pracy, o to, dla kogo jest praca i komu łatwiej, a komu trudniej znaleźć pracę.

Uczestnicy badania **negatywnie postrzegają sytuację na lokalnym rynku pracy**. O pracę jest trudno, brakuje nowych miejsc pracy. Ich zdaniem pracę dostaje się po znajomości, dokumenty aplikacyjne często nie są rozpatrywane. Nie ma pracy dla ludzi po studiach – takim osobom łatwiej znaleźć zatrudnienie w Krakowie. Liczy się przede wszystkim doświadczenie, osoby bez doświadczenia mają niewielkie szanse na znalezienie pracy, choć z drugiej strony pracodawcy preferują osoby młodsze.

Jako **pozytywny aspekt sytuacji na rynku pracy** badani uznali możliwość korzystania z różnych kursów realizowanych w ramach programów unijnych. Wszyscy podkreślali, że **praca jest dla nich ważna, że chcą znaleźć zatrudnienie**, wiedzą, jaką pracę chcieliby znaleźć i nie mają wygórowanego podejścia i oczekiwań.

Pozostawanie bez pracy badani wiążą z **pogarszającą się sytuacją na rynku pracy**. Zmagając się z bezrobociem szukają pracy, albo pracują dorywczo. Pracy poszukują osobiście, przez znajomych, przez Internet lub za pośrednictwem Urzędu Pracy. Uczestnicy badania zwracali uwagę na fakt, że **poszukiwanie pracy na własną rękę jest trudne ponieważ generuje koszty**. Systematyczne stawianie się w Urzędzie pracy czy odwiedzanie potencjalnych pracodawców oznacza konieczność ponoszenia kosztów przejazdu. Poza tym, zniechęca też często podejście ze strony pracodawców, którzy poszukujących pracy traktują niejednokrotnie w niegrzeczny, niekulturalny sposób.

Jak wskazali badani doświadczenie jest jednym z ważniejszych czynników warunkujących zdobycie pracy. Jednak badani nie są skłonni zdobywać doświadczenie w każdy sposób. **Idea wolontariatu, jako pierwszego kroku na rynek pracy ich nie przekonuje**:

Osoby uczestniczące w badaniu zapytano także o to jak **pozostawanie bez pracy wpływa na ich życie**. Według badanych **bezrobocie bezpośrednio przekłada się na sytuację materialną**, która ulega zdecydowanemu pogorszeniu, a wszystkie podstawowe koszty związane z utrzymaniem trzeba płacić: mieszkanie, jedzenie, dzieci. Sytuacji nie ułatwia mieszkanie w swoim domu, dochodzi bowiem konieczność zakupu węgla w zimie i częste naprawy czy remonty.

Pozostawanie bez pracy **odbija się też negatywnie na psychice osób bezrobotnych**. Bezrobocie wiąże się z ciągłym martwieniem się jak opłacić rachunki i ze strachem o to, co będzie dalej. Momenty załamania dotyczą też osób, które nie są długotrwale bezrobotne.

Brak pracy **wpływa również na relacje w rodzinie**. W miarę jak pogarsza się sytuacja finansowa pojawiają się niedomówienia, konflikty. Rodzina jest często wsparciem, ale z czasem wyrozumiałość ze strony bliskich się zmniejsza. Pozostawanie bez zatrudnienia **ogranicza też szanse edukacyjne dzieci** zarówno małych jak i większych. Nie ma możliwości opłacenia zajęć rozwijających, czasami brakuje na zwykłe kolorowanki, nie mówiąc już o szkole czy studiach. Również **kultura schodzi na drugi plan**. Teoretycznie wiele rzeczy jest bezpłatnych, ale praktycznie zawsze pojawiają się jakieś dodatkowe koszty.

Według badanych, osoby bezrobotne **mogą liczyć na wsparcie przede wszystkim ze strony rodziny i przyjaciół**.

Obraz bezrobocia w gminie Libiąż, nakreślony przez osoby pozostające bez zatrudnienia, uzupełniają informacje uzyskane od przedstawicieli instytucji i organizacji wspierających osoby bezrobotne. W zogniskowanym wywiadzie grupowym uczestniczyło 5 osób reprezentujących: Ośrodek Pomocy Społecznej w Libiążu, Klub Integracji Społecznej, Ochotnicze Hufce Pracy oraz Powiatowy Urząd Pracy w Chrzanowie.

Uczestników badania poproszono o **ocenę skali bezrobocia w gminie i o charakterystykę problemu**. W opinii badanych bezrobocie w gminie Libiąż dotyczy różnych kategorii wiekowych, dotyka zarówno ludzi młodych, którzy dopiero wchodzi na rynek pracy i z racji braku kwalifikacji i doświadczenia znajdują się w gorszej pozycji, jak i tych, którzy już na tym rynku funkcjonują od wielu lat. Wśród osób bezrobotnych przeważają kobiety. Jest to związane ze specyfiką lokalnego rynku pracy – większość pracodawców np. kopalnia oferuje miejsca pracy w zawodach typowo męskich. Mężczyźni pracują na ogół w górnictwie i budowlance a kobietom pozostają produkcja i usługi. Bezrobocie jest też wynikiem zmian zachodzących na lokalnym rynku pracy, w ostatnich latach wiele przedsiębiorstw z najbliższej okolicy poupadało i wiele osób, w tym kobiet zostało bez pracy. Z niskimi kwalifikacjami i przerwą w zatrudnieniu trudno im powrócić na rynek pracy. Dodatkowo miejsca pracy dla kobiet są mniej stabilne – wiele ofert jest z agencji pracy tymczasowej. Kobiety są często zatrudniane na krótkie okresy i potem znowu zostają bez pracy. W sołectwach dodatkową barierą jest problem komunikacyjny i koszty związane z dojazdem do pracy. Ponadto, z doświadczeń KIS wynika, że osoby bezrobotne mają często problemy osobiste, psychologiczne, a także inne np. uzależnienia, co dodatkowo utrudnia im podjęcie aktywności zawodowej.

Według przedstawicieli instytucji i organizacji wspierających osoby bezrobotne, duża część zarejestrowanych w Urzędzie Pracy to osoby długotrwale bezrobotne, dla których **bezrobocie stało się stylem życia**. Systematycznie stawiają się w Urzędzie Pracy, pobierają zasiłki z pomocy społecznej i nie chcą znaleźć pracy. Taka postawa jest przekazywana z pokolenia na pokolenie i taki wzór bezrobocia się utrwała. Sporą grupę bezrobotnych stanowią osoby, u których **okresy zatrudnienia przeplatają się z okresami na bezrobociu**.

Osoby bezrobotne cechuje też często roszczeniowa postawa, brak odpowiedzialności i konsekwencji, a także brak umiejętności dostosowania się do wymogów rynku pracy. Dotyczy to w większej części ludzi młodych.

Część osób, które rejestrują się w Urzędzie Pracy nie robi tego po to by znaleźć pracę. Są takie osoby, które potrzebują ubezpieczenia, bo mają realne ograniczenia i małe szanse na znalezienie pracy np. osoby z problemami zdrowotnymi lub młode matki, które nie mają środków by wynająć opiekunkę. Są też takie, które się rejestrują by mieć ubezpieczenie i pracować na czarno lub móc pobierać świadczenia z OPS. W opinii badanych problemem jest też bezrobocie ludzi zadłużonych – takich osób jest coraz więcej i nie podejmują oni pracy z obawy, że komornik zajmie ich wynagrodzenie, wolą pracować nielegalnie.

Uczestników badania zapytano o to jak **osoby bezrobotne radzą sobie ze swoją sytuacją**, czy szukają pracy, czy próbują coś zmienić? Według badanych kobiety chętniej korzystają z różnych form, są otwarte, chcą zwiększyć możliwość zatrudnienia. Częściej niż mężczyźni uczestniczą w kursach podnoszących kompetencje miękkie i lepiej radzą sobie ze znalezieniem pracy po zakończeniu wsparcia, są bardziej zdeterminowane, potrafią wykorzystać to, czego się nauczyły. Mężczyźni preferują natomiast szkolenia zawodowe i wsparcie indywidualne, nie potrafią odnaleźć się w grupie, co często negatywnie przekłada się na ich funkcjonowanie w pracy.

Bezrobotni najczęściej szukają pracy za pośrednictwem znajomych. Popularne jest też szukanie w Internecie. Te osoby, które nie mają dostępu do Internetu chodzą do potencjalnych pracodawców i roznoszą swoje CV.

Brak pracy w pierwszej kolejności **odbija się negatywnie na sytuacji materialnej osób bezrobotnych**. Pojawiają się ostre cięcia w zakresie wszelkich ponadpodstawowych potrzeb. Z biegiem czasu sytuacja materialna jeszcze bardziej się pogarsza i dochodzą problemy z terminowym płaceniem rachunków, a potem pojawiają się długi. **Problemy finansowe przekładają się na sytuację rodzinną**, często dochodzi do kłótni i konfliktów. Długotrwałe bezrobocie negatywnie wpływa na dzieci nie tylko ze względu na ograniczone szanse edukacyjne, ale i na zagrożenie przejmowania stylu życia bezrobotnych rodziców.

Badanych pytano również o **formy pomocy, na jakie mogą liczyć osoby bezrobotne** z gminy Libiąż. Bogate wsparcie dla osób, które nie mogą znaleźć zatrudnienia świadczy Urząd Pracy. Bezrobotni mogą skorzystać z różnego rodzaju szkoleń, staży, mogą pozyskać dotację na rozwój działalności gospodarczej, mogą uczestniczyć w różnych programach – są programy dla rodziców czy dla osób opuszczających zakłady karne. Są też świadczenia pieniężne – zasiłki dla bezrobotnych i stypendia dla osób uczestniczących w szkoleniach czy stażach. Do najbardziej skutecznych zaliczają się dotacje i staże. Młodzi ludzie mogą korzystać z młodzieżowego biura pracy przy OHP, biura karier, kursów, spotkań zawodowych. KIS oferuje wsparcie doradcy zawodowego, psychologa, prawnika, a także wsparcie finansowe – jeśli osoba bezrobotna spełnia kryterium, może otrzymać różne świadczenia. Wprowadzane jest wsparcie w formie asystenta rodziny czy trenera zatrudnienia. Był też pomysł na przedsiębiorczość społeczną, ale ostatecznie nie udało się założyć spółdzielni socjalnej. Sama idea też budzi u badanych pewne wątpliwości.

Osoby bezrobotne mogły też zdobywać doświadczenie poprzez wolontariat. Urząd pracy organizował spotkanie informacyjne nt. wolontariatu, ale taka forma wsparcia nie spotkała się z zainteresowaniem.

Przedstawiciele instytucji i organizacji wspierających osoby bezrobotne mówili **jak wygląda współpraca na rzecz przeciwdziałania bezrobociu**. Zdaniem badanych instytucje znają wzajemnie swoją ofertę, wymieniają się informacjami, podsyłają sobie osoby potrzebujące wsparcie. Urząd Pracy i Klub Integracji Społecznej uzupełniają się w działaniach:

Gorzej wygląda **współpraca z pracodawcami**. Reprezentowane przez badanych instytucje i organizacje starają się prowadzić rozeznanie rynku pracy, pozyskiwać informacje nt. potrzeb

pracodawców tego, kogo pracodawcy chcą zatrudnić. Jednak często zdarza się tak, że pracodawca potrzebuje pracowników natychmiast i nie może czekać, aż zostaną oni przygotowani. Największym zainteresowaniem pracodawców cieszą się staże.

Badanych zapytano również o to, **czego brakuje w ofercie instytucji i organizacji** wspierających osoby bezrobotne z gminy Libiąż, **jakie działania powinny być podejmowane**, co mogłoby poprawić sytuację osób bezrobotnych. Wśród działań służących poprawie sytuacji osób bezrobotnych badani wymieniali:

- aktywną współpracę z pracodawcami
- tworzenie warunków dla rozwoju nowych miejsc pracy – zachęty, ulgi dla przedsiębiorców
- ułatwienia komunikacyjne dla osób aktywnie poszukujących pracy – ulgi na przejazdy
- punkt informacji zawodowej w gminie
- wsparcie dla osób długotrwale bezrobotnych także w pierwszej fazie powrotu na rynek pracy.

2.3.7. AKTYWNOŚĆ SPOŁECZNA I OBYWATELSKA MIESZKAŃCÓW GMINY LIBIAŻ

Aby przyrzeć się bliżej aktywności społecznej i obywatelskiej mieszkańców gminy Libiąż przeprowadzono zogniskowany wywiad grupowy z liderami lokalnej społeczności – osobami, które aktywnie działają w środowisku lokalnym. W badaniu uczestniczyło 6 kobiet. Badanie służyło:

- identyfikacji problemów i potrzeb mieszkańców gminy Libiąż
- rozpoznaniu najistotniejszych problemów społecznych występujących w gminie
- diagnozie aktywności społecznej/obywatelskiej mieszkańców

Według badanych, mieszkańcy gminy Libiąż nie chcą wychodzić na zewnątrz, nie chcą się integrować, podejmować aktywności, angażować się w działania na rzecz społeczności lokalnej. Większość mieszkańców zamyka się z swoich domach i skupia na innych rzeczach. Więzy społeczne uległy rozkładowi, relacje z sąsiadami są ograniczone.

Taka sytuacja jest zwłaszcza typowa dla osób mieszkających w blokach, gdzie jest większa anonimowość. Zdaniem badanych rozpad więzi jest częściowo pochodną braku pieniędzy, tego, że ludzie większość czasu spędzają w pracy. W przypadku młodych kontakty społeczne zastąpiły kontakty w internecie.

Niska aktywność społeczna i obywatelska mieszkańców, jest zdaniem badanych drugim najpoważniejszym, po bezrobociu, problemem społecznym w gminie Libiąż. Ludzie nie chcą się angażować, mimo, iż jest szeroka oferta, jak ktoś jest aktywny, może coś dla siebie znaleźć.

Mieszkańcy dostrzegają różne problemy społeczne, często narzekają, ale w większości nie angażują się w rozwiązywanie tych problemów, nie biorą udziału w różnych inicjatywach, nie są aktywni, nie angażują się w wolontariat. Wyjątek stanowią jednostki.

Według badanych w gminie podejmuje działania, które mają na celu zwiększenie aktywności mieszkańców, ale jest to trudne: „na siłę nikogo nie zmusimy do takiego czegoś”.

Liderzy lokalni uczestniczący w badaniu zwrócili także uwagę na niską aktywność młodzieży.

AKTYWNOŚĆ MŁODZIEŻY

O to jak wygląda aktywność społeczna i obywatelska młodzieży, czy młodzi ludzie interesują się sprawami lokalnymi, czy angażują się w działania na rzecz lokalnej społeczności zapytano w zogniskowanych wywiadach grupowych przedstawicieli młodzieży i ekspertów reprezentujących instytucje i organizacje pracujące na rzecz młodzieży.

Większość młodych uczestników badania nie podejmuje żadnej aktywności społecznej czy obywatelskiej. Badani nie słyszeli, żeby w Libiążu działał wolontariat. Tylko 2 osoby miały styczność z wolontariatem, ale wolontariat postrzegają jako narzędzie do uzyskania lepszej oceny, albo przepustkę do lepszej szkoły. Młodzież nie zna różnych form wolontariatu, nie wie co może robić wolontariusz, nie angażuje się bo nie mają czasu i chęci.

Według młodych ludzi uczestniczących w badaniu, brak aktywności wynika częściowo z braku zainteresowania, ale jest też w pewnej mierze pochodną tego, że młodzież nie wie o takich możliwościach, inicjatywach. Aktywność młodzieży można zwiększyć, młodzież potrzebuje zachęty.

Młodzi ludzie nie czują, że mogą zabrać głos, wypowiedzieć się w sprawach swojego miejsca zamieszkania, młodzież nie ma też zaufania do władzy.

Według przedstawicieli instytucji i organizacji działających na rzecz ludzi młodzieży, młodzi ludzie interesują się tym, co jest im potrzebne, co ich dotyczy bezpośrednio, ma bezpośredni wpływ na ich życie.

Nie mają natomiast świadomości i wiedzy nt. problemów społecznych, nie angażują się w ich rozwiązywanie, w wolontariat. Dorośli też nie zachęcają do wolontariatu, nie pokazują na swoim przykładzie jak można pomagać innym ludziom. Młodzieży brakuje też autorytetów.

AKTYWNOŚĆ OSÓB STARSZYCH

O aktywności społecznej i obywatelskiej mieszkańców gminy Libiąż rozmawiano także z przedstawicielami osób w wieku 55+. W zogniskowanym wywiadzie grupowym uczestniczyło 10 osób, w tym 8 kobiet i 2 mężczyzn.

Uczestnicy spotkania zwrócili uwagę na kwestię rozpadu więzi społecznych, słabej integracji mieszkańców i zaniku relacji sąsiedzkich. Taka sytuacja ma częściej miejsce w mieście i w blokach, na wsi, gdzie ludzie mieszkają w domach jest trochę inna specyfika (większa zażyłość). Ludzie też nie są skłonni pomagać sobie tak jak kiedyś. Trudno jest zwłaszcza o pomoc ze strony osób młodych.

Problemy z integracją mieszkańców, zanik więzi badani wiążą z brakiem poczucia bezpieczeństwa, ale też z tym, że ludziom żyje się lepiej i nie potrzebują pomocy innych, nie chcą też pomagać.

Osoby uczestniczące w badaniu przyznały, że same są bardzo aktywne, korzystają z różnych form spędzania czasu wolnego oferowanych przez lokalne instytucje i organizacje – z zajęć sportowych, edukacyjnych, kulturalnych, działają w stowarzyszeniach, klubie seniora. I choć badani mówią o sobie, że są aktywniejsi od młodych, to stanowią jednak mniejszość wśród starszych mieszkańców gminy Libiąż: „wyciągnąć z domu, to jest problem nas wszystkich”.

W trakcie badań jakościowych przeprowadzanych z udziałem przedstawicieli lokalnych liderów, młodzieży i osób starszych pytano także o to, w jaki sposób pobudzić aktywność mieszkańców i zachęcić ich do angażowania się w życie społeczne. Wśród najczęściej formułowanych propozycji pojawiały się:

- identyfikowanie potrzeb mieszkańców i angażowanie mieszkańców w ich zaspokajanie
- stworzenie miejsca, przestrzeni dla integracji mieszkańców, ze szczególnym uwzględnieniem młodzieży
- konsultowanie pomysłów na działania aktywizujące z mieszkańcami
- wyznaczenie z urzędu osoby do kontaktów z młodzieżą
- wpływanie na postawy rodziców – edukowanie rodziców
- promowanie autorytetów
- wsparcie działań ze strony władz, w tym finansowe

2.4. GŁÓWNE WNIOSKI I REKOMENDACJE

Poniżej zostaną przedstawione, w sposób syntetyczny, najważniejsze wnioski wynikające z przeprowadzonych badań. Wnioski te sformułowano w oparciu o wypowiedzi uczestniczących w badaniach mieszkańców i przedstawicieli instytucji pomocy i integracji społecznej oraz organizacji pozarządowych z terenu gminy Libiąż. Ze względu na syntetyczny charakter tej części raportu, zaprezentowano tutaj jedynie najważniejsze konkluzje wynikające z przeprowadzonych badań.

SYTUACJA OSÓB STARSZYCH	
WNIOSKI	REKOMENDACJE
Na terenie gminy Libiąż, wg danych Głównego Urzędu Statystycznego, wzrasta liczba osób w wieku poprodukcyjnym (os. starszych), co niesie ze sobą konsekwencje związane ze zwiększonym zapotrzebowaniem na usługi zdrowotne, opiekuńcze i rehabilitacyjne. Równocześnie wzrasta średnia oczekiwana długość życia, co oznacza, że osoby starsze dłużej będą potrzebowały tego rodzaju wzmoczonej opieki.	Rozwój opieki nad osobami starszymi – wsparcie w funkcjonowaniu, wykonywaniu codziennych czynności, zwiększenie liczby opiekunów środowiskowych. Promocja wolontariatu – pomoc wolontariuszy w opiece nad osobami starszymi i przewlekłe somatycznie chorymi.
Pogarszająca się sytuacja zdrowotna osób starszych – wśród mieszkańców gminy w wieku powyżej 55 roku życia 64%, w ciągu ostatnich 12 miesięcy, obawiało się pogorszenia swojego stanu zdrowia. Utrudniony dostęp do służby zdrowia (problemy związane z rejestracją, dostępem do lekarzy-specjalistów).	Promowanie aktywnego, zdrowego trybu życia wśród mieszkańców w różnym wieku (zdrowe odżywianie, uprawianie sportu, profilaktyka chorób) – przygotowanie do „aktywnego starzenia”. Poprawa dostępu do służby zdrowia.
Małe poczucie bezpieczeństwa , coraz częstsze spotykanie się z agresywnym zachowaniem ze strony młodzieży.	Działania na rzecz poprawy bezpieczeństwa w gminie – informowanie seniorów o potencjalnych zagrożeniach i procedurach postępowania w takich sytuacjach.
Trudności związane z załatwianiem spraw w urzędach, bankach wynikające z braku wiedzy i nieumiejętności poruszania w gąszczu przepisów.	Edukowanie seniorów o ich prawach jako konsumentów , wsparcie w załatwianiu spraw w bankach, urzędach (np. przez angażowanie wolontariuszy).
Osoby po 50 roku życia doświadczają trudności ze znalezieniem zatrudnienia w Libiążu, ze względu na trudną sytuację na lokalnym rynku pracy (wysokie bezrobocie, przewagę zakładów pracy związanych z górnictwem, preferowanie przez pracodawców zatrudniania osób młodych).	Aktywizacja zawodowa osób 50+ , działania zachęcające pracodawców do zatrudniania osób starszych – promocja idei zarządzania wiekiem w firmach.
Sytuacja materialna seniorów zależy od wykonywanej	Wsparcie finansowe i rzeczowe osób w trudnej

<p>wcześnie pracy i wsparcia ze strony rodziny. W lepszej sytuacji są osoby otrzymujące emeryturę górniczą, gorszą sytuację materialną mają osoby samotny oraz chore. Trudna sytuacja finansowa ogranicza możliwość zaspokajania podstawowych potrzeb (np. zakup leków) oraz uczestnictwo w życiu kulturalnym. Wśród badanych mieszkańców gminy w wieku powyżej 55 r.ż. 26% brakowało pieniędzy na płatne usługi medyczne, 18% - na lekarstwa przepisane przez lekarza, 19%- na obiad poza domem, a 16% na wyjścia do kina/ teatru lub inne rozrywki.</p>	<p>sytuacji materialnej. Angażowanie społeczności w akcje samopomocowe.</p> <p>Informowanie o bezpłatnej ofercie spędzania czasu wolnego skierowanej do osób starszych.</p>
<p>Wzrastające poczucie osamotnienia osób starszych wynikające z rozluźnienia więzi sąsiedzkich i kontaktów rodzinnych. Osoby po 55 roku życia rzadziej niż młodszy mieszkańcy gminy spędzają swój wolny czas spotykając się z ze znajomymi. Coraz więcej osób potrzebuje kontaktu, wsparcia emocjonalnego.</p> <p>Wśród osób starszych przeważa mało aktywny styl życia – mimo rozbudowanej oferty spędzania czasu wolnego dla seniorów w gminie większość nie korzysta z oferty organizacji, klubów, instytucji. Wynika to z wyuczonej biernej postawy (preferowanie oglądania tv), stereotypowego podejścia do starości (osoba starsza=zajmuje się wnukami) oraz barier psychologicznych (obawy przed opinią innych). Zaledwie 7% badanych mieszkańców po 55 r.ż. działa aktywnie w organizacjach pozarządowych, kołach parafialnych, radzie osiedla itp.</p>	<p>Działania na rzecz integracji środowiska osób starszych – kluby, grypy samopomocowe</p> <p>Kreowanie pozytywnego wizerunku osób starszych w mediach, promocja „aktywnego starzenia się” oraz „aktywnej starości”</p> <p>Promowanie integracji międzypokoleniowej – wspólne spędzanie czasu przez dzieci, młodzież i seniorów umożliwiające wymianę wiedzy, doświadczenia</p>

SYTUACJA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

WNIOSKI	REKOMENDACJE
<p>Najczęściej sytuacje problemowe wskazywane przez mieszkańców gminy Libiąż biorących udział w ankiecie telefonicznej dotyczyły problemów ze stanem zdrowia bliskich: 30% respondentów ma w rodzinie osobę chorą, 16% opiekuje się niesamodzielnym rodzicem, a 12% posiada niepełnosprawnego członka rodziny (małżonka, krewnego), dalsze 2% - niepełnosprawne dziecko.</p> <p>Niepełnosprawność, w opinii niepełnosprawnych, niesie ze sobą: wzrost wydatków, ograniczenie dochodów, pogorszenie sytuacji materialnej, brak pracy lub trudności w jej znalezieniu oraz ograniczenie uczestnictwa w życiu społeczno-kulturalnym.</p>	<p>Stworzenie kompleksowego systemu wsparcia osób niepełnosprawnych i ich rodzin oraz bazy informacji gdzie na terenie gminy i powiatu mogą oni uzyskać wsparcie.</p>
<p>Widoczny jest mały udział osób niepełnosprawnych w życiu społecznym gminy, choć na przestrzeni ostatnich lat sytuacja ulega poprawie (coraz więcej osób niepełnosprawnych korzysta ze wsparcia organizacji i instytucji funkcjonujących w gminie i uczestniczy w działaniach przez nie organizowanych).</p> <p>Barierami w większej integracji osób niepełnosprawnych w społeczności lokalnej są:</p> <ul style="list-style-type: none"> • brak wiedzy wśród mieszkańców gminy o niepełnosprawności, co przekłada się na postawę i nastawienie wobec osób niepełnosprawnych. W konsekwencji nierzadko zdarzają się sytuacje dyskryminacji osób niepełnosprawnych. • sposób mówienia o niepełnosprawności, często krzywdzący i stygmatyzujący osoby niepełnosprawne, utrwalający stereotypy (problem widoczny także wśród osób przedstawicieli instytucji wspierających osoby niepełnosprawne, np. w szkołach). 	<p>Edukowanie mieszkańców gminy na temat niepełnosprawności poprzez akcje informacyjne, włączanie się w ogólnopolskie i wojewódzkie kampanie. Zwrócenie uwagi na problem niepełnosprawności z wykorzystaniem mediów lokalnych (np. otwarcie stałej rubryki poświęconej problemom, z jakimi borykają się osoby niepełnosprawne), edukacja w szkołach.</p>
<p>Organizacje i instytucje wskazują na duże trudności z dotarciem do osób niepełnosprawnych i zachęceniem ich do włączenia się w działania organizacji i korzystania z wsparcia. Wynika to z:</p> <ul style="list-style-type: none"> • barier wewnętrznych, psychologicznych – zamkniętej postawy, „braku odwagi” i niechęci do korzystania z pomocy • braku transportu dla osób niepełnosprawnych na terenie gminy. 	<p>Szersze włączanie osób niepełnosprawnych w życie społeczne, działania służące przełamaniu barier wewnętrznych poprzez integrację – np. grupy samopomocowe.</p> <p>Promowanie wolontariatu na rzecz osób niepełnosprawnych.</p> <p>Zapewnienie transportu dla osób niepełnosprawnych, obłożnie chorych (zwłaszcza w sytuacji konieczności korzystania z służby zdrowia), dostosowanie transportu miejskiego do możliwości osób niepełnosprawnych.</p>

<p>System oświaty w Libiążu stwarza możliwość edukacji dla dzieci niepełnosprawnych – istnieje szkoła integracyjna, choć pojawiły się zróżnicowane opinie (pozytywne i negatywne) odnośnie oceny jakości nauczania.</p> <p>Osoby niepełnosprawne mają trudności ze znalezieniem zatrudnienia na lokalnym rynku pracy.</p> <p>Osoby niepełnosprawne, które mają pracę, mają często trudności z adaptacją w nowym miejscu oraz spotykają się z małym zrozumieniem pracodawców dla swojej sytuacji.</p>	<p>Tworzenie programów podnoszących kwalifikacje zawodowe osób niepełnosprawnych.</p> <p>Promowanie wśród pracodawców zatrudniania osób niepełnosprawnych.</p> <p>Organizacja wsparcia psychologicznego dla niepełnosprawnych podejmujących pracę (coaching, motywowanie, pomoc w rozwiązywaniu problemów).</p>
<p>Przestrzeń miejska jest w małym stopniu dostosowana do potrzeb niepełnosprawnych – występują bariery architektoniczne, m.in.: brak podjazdów, brak windy, ograniczenia architektoniczne (zbyt ciasne pomieszczenia, nieprzystosowane toalety). Częstym problemem jest także niedostawanie mieszkań osób niepełnosprawnych do ich potrzeb.</p>	<p>Dostosowanie przestrzeni do potrzeb osób niepełnosprawnych – niwelowanie barier architektonicznych.</p>
<p>Niewystarczający dostęp do informacji o istniejących możliwościach wsparcia, tj. jakie wsparcie mogą otrzymać osoby niepełnosprawne na terenie gminy i poza nią.</p>	<p>Stworzenie bazy informacyjnej dla osób niepełnosprawnych (informacje, jakie wsparcie mogą otrzymać osoby niepełnosprawne na terenie gminy i poza nią).</p>
<p>Problemy z uzyskaniem porady lekarskiej: trudny dostęp lub brak specjalistów i lekarzy, długie terminy na wizytę u specjalistów, braku domowych wizyt.</p>	<p>Poprawa dostępu do opieki zdrowotnej dla osób niepełnosprawnych.</p>
<p>Bariera, z jakimi spotykają się instytucje i organizacje prowadząc działalność na rzecz niepełnosprawnych i przewlekle chorych:</p> <ul style="list-style-type: none"> • brak funduszy na realizację działań • braki kadrowe, w przypadku organizacji obywatelskich – trudności ze znalezieniem wolontariuszy do współpracy • postawa roszczeniowa osób niepełnosprawnych – niechęć do zmiany swojej sytuacji. • Bariera biurokratyczne dot. przyznawania orzeczeń o niepełnosprawności. 	<p>Informowanie organizacji i instytucji o konkursach, w których można uzyskać dofinansowanie na realizację zadań.</p> <p>Promowanie wolontariatu w organizacjach i instytucjach, tworzenie szkolnych klubów wolontariusza.</p> <p>Zmiany systemowe dotyczące organizacji przyznawania orzeczeń o niepełnosprawności, uświadomienie urzędnikom konsekwencji podejmowanych decyzji i działań dla sytuacji osób niepełnosprawnych.</p>

SYTUACJA OPIEKUNÓW OSÓB ZALEŻNYCH

WNIOSKI	REKOMENDACJE
<p>Opieka nad osobami zależnymi ma bardzo duży wpływ na funkcjonowanie rodziny i sytuację opiekuna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • w związku z chorobą, niepełnosprawnością obserwowany jest wzrost wydatków, ograniczenie dochodów, co w konsekwencji prowadzi do pogorszenia sytuacji materialnej rodziny; sytuacja finansowa opiekunów osób zależnych nie pozwala im na zatrudnienia dodatkowej pomocy; opiekunowie potrzebują wsparcia w codziennych czynnościach jak zakupy czy pomoc we wniesieniu/ zniesieniu osoby niepełnosprawnej • opiekunowie często nie są w stanie połączyć pracy zawodowej i opieki nad członkiem rodziny, dlatego rezygnują z pracy; ze względu na przedłużający się czas pozostawania bez zatrudnienia mają następnie problemy z powrotem na rynek pracy • opieka ma także wpływ na zdrowie, które jest często nadwyrężane przez codzienne obowiązki pielęgnacyjne • opieka nad niepełnosprawnym wpływa na kondycję psychiczną opiekunów; należy zatem objąć ich większym wsparciem psychicznym. • opieka często powoduje ograniczenie uczestnictwa w życiu społeczno-kulturalnym, towarzyskim. 	<p>Wsparcie opiekunów w codziennych czynnościach np. przez rozwój usług opiekuńczych, włączenie wolontariuszy.</p> <p>Objęcie opiekunów wsparciem psychicznym, stworzenie grupy wsparcia dla opiekunów jednakże trzeba mieć na uwadze by zapewnić stosowną opiekę nad niepełnosprawnym w trakcie spotkania grup.</p>
<p>Opiekunowie osób zależnych wskazali na problemy w dostępie do informacji. Pojawiły się propozycje wyodrębnienia specjalnej komórki, która byłaby odpowiedzialna za udzielanie informacji. Co więcej należy położyć większy nacisk na pierwszy kontakt z opiekunami osób zależnych, by te wiedziały, do kogo mogą zgłosić się po wsparcie w trudnej sytuacji.</p>	<p>Stworzenie informatora dla opiekunów osób zależnych, z jakiego wsparcia na terenie gminy mogą skorzystać ich podopieczni (oferta różnych instytucji i organizacji) oraz jakie wsparcie może otrzymać sam opiekun.</p>
<p>Opiekunowie osób zależnych uczestniczący w badaniach korzystali tylko z pomocy finansowej Ośrodka Pomocy Społecznej w Libiążu – zasiłek dla opiekunów osób niepełnosprawnych. Ankietowane nie wskazały żadnych innych instytucji, z których otrzymują wsparcie. Ponadto, nie wiedzą, gdzie jeszcze mogłyby się zwrócić o pomoc.</p>	

SYTUACJA RODZIN	
WNIOSKI	REKOMENDACJE
<p>Przemiany modelu rodziny: na przestrzeni ostatnich lat widoczny jest spadek liczby małżeństw, wzrost liczby rozwodów oraz wzrost liczby osób żyjących samotnie lub w związkach nieformalnych.</p> <p>W gminie dominuje tradycyjny model rodziny i podział obowiązków między rodzicami – kobiety częściej zajmują się wychowaniem dzieci i domem, nawet, jeśli podobnie jak mężczyźni wykonują pracę zawodową.</p>	<p>Promowanie wartości rodzinnych, dzieciności oraz partnerskich relacji w małżeństwie.</p>
<p>W gminie istnieją słabe warunki do godzenia życia zawodowego z wychowywaniem dzieci - brakuje żłobków publicznych, za mało jest miejsc w przedszkolach, godziny działania są niedostosowane do godzin pracy rodziców.</p>	<p>Poprawa dostępu do przedszkoli i żłobków – większa liczba miejsc, dopasowanie godzin funkcjonowania do potrzeb pracujących rodziców.</p>
<p>Odpowiedzi badanych pokazują bardzo optymistyczny obraz relacji rodzinnych – większość przyznaje, że codziennie lub kilka razy w tygodniu poświęca czas na rozmowy z dziećmi, wspólne spędzania czasu poza domem i odrabianie lekcji. Czas poświęcany dzieciom 68% rodziców ocenia jako wystarczający, jednak co trzeci badany uważa, że spędza za mało czasu z dziećmi. Niezadowoleni z częstotliwości kontaktów z dziećmi są częściej mężczyźni niż kobiety.</p>	<p>Promowanie wspólnego, rodzinnego spędzania wolnego czasu (np. kampanie informacyjne, pikniki rodzinne). Pokreślenie aktywnej roli ojców w wychowywaniu dzieci.</p>
<p>Choć oferta spędzania czasu wolnego dla starszych dzieci i młodzieży w gminie jest stosunkowo szeroka, istnieją także bariery utrudniające korzystanie z tych działań: brak informacji/wiedzy o nich, problemy z dojazdem (konieczność dowożenia dzieci na zajęcia), nieatrakcyjność oferty dla części dzieci, niedostępność oferty w okresie wakacyjnym w świetlicach oraz odpłatność części zajęć. W gminie brakuje miejsc spotkań dla młodzieży.</p> <p>Brak zajęć i oferty spędzania czasu wolnego dla młodszych dzieci – poniżej 6 roku życia oraz rodzinnych form rozrywki/rekreacji.</p> <p>Brak miejsc do spędzania czasu z dziećmi – place zabaw są przede wszystkim w centrum Libiąża, brakuje ich na obrzeżach miasta i gminy, w parkach nie ma miejsc przystosowanych do potrzeb dzieci, brakuje także miejsc do wspólnego spędzania czasu przez dzieci i rodziców, np. kawiarni</p>	<p>Poprawa infrastruktury – więcej placów zabaw, miejsc do bezpiecznego spędzania czasu z dzieckiem, miejsc spotkań dla młodzieży.</p> <p>Tworzenie grup spotkań dla rodziców np. Kluby Rodziców, w których mogą uczestniczyć rodzice wraz z małymi dziećmi, aby wspólnie spędzić czas, wymieniać się doświadczeniami, problemami, poznać różne zabawy rozwijające dzieci itp.</p> <p>Organizacja oferty spędzania czasu wolnego dla rodziców z małymi dziećmi (do lat 6).</p>

<p>W badaniu ankietowym (CATI) rodzice bardzo rzadko przyznawali się do problemów opiekuńczo-wychowawczych z dziećmi, jednak w opinii ekspertów (przedstawiciele instytucji wspierających rodziny) są one coraz częstsze i są związane z pogłębiającą się bezradnością rodziców w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i nieumiejętnością nawiązania kontaktu z dziećmi oraz brakiem czasu. Skutkuje to wzrastającą liczbą dzieci umieszczanych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych.</p>	<p>Wspieranie rodziców w pełnieniu funkcji wychowawczych – „Szkoły dla rodziców” pokazujące jak rozmawiać z dziećmi, budować relacje, rozwiązywać konflikty.</p> <p>Edukowanie rodziców odnośnie różnych zagrożeń oraz sposobów ich rozpoznawania i reagowania na nie (np. narkotyki, dopalacze, przemoc).</p> <p>Budowanie szerszej współpracy między szkołą a rodzicami - włączanie rodziców w życie szkoły.</p>
<p>Szczególnie odznacza się sytuacja rodzin wielodzietnych:</p> <ul style="list-style-type: none"> • mają niższe dochody w przeliczeniu na członka rodziny • ze względu na trudną sytuację materialną, rodziny te często muszą zrezygnować z zaspokajania części potrzeb, np. wyjazdów na wakacje, wyjść do kina, na basen ze względu na wysokie koszty, które znacząco wzrastają w sytuacji posiadania większej liczby dzieci. W gminie nie ma polityki wspierania rodzin wielodzietnych np., przez system ulg • Podział obowiązków opiekuńczo-wychowawczych jest szczególnie trudny, gdy oboje rodziców łączy pracę zawodową z opieką na dziećmi, wtedy często starsze dzieci włączane są w opiekę nad młodszymi. 	<p>Wsparcie finansowe i rzeczowe dla rodzin wielodzietnych w trudnej sytuacji materialnej</p> <p>Zwiększenie liczby mieszkań socjalnych dla rodzin w trudnej sytuacji mieszkaniowej.</p> <p>System zniżek dla rodzin wielodzietnych („Karta rodziny” - np. zniżki do kina, na basen, dofinansowanie wycieczek, biletów komunikacji miejskiej)</p>

SYTUACJA OSÓB BEZROBOTNYCH

WNIOSKI	REKOMENDACJE
<p>Duża liczba osób bezrobotnych w gminie Libiąż – w połowie 2013r. w Powiatowym Urzędzie Pracy zarejestrowanych jako bezrobotni było 1063 mieszkańców gminy Libiąż. Osoby bezrobotne z gminy Libiąż stanowiły 15% wszystkich bezrobotnych w powiecie chrzanowskim. Bezrobocie w gminie systematycznie wzrasta od 2008r. (576 zarejestr. bezrobotnych). W stosunku do czerwca 2012r. liczba bezrobotnych wzrosła o 13%. W 2012 roku 299 mieszkańców gminy Libiąż korzystało ze wsparcia pomocy społecznej z powodu ubóstwa, a 244 z powodu bezrobocia; według mieszkańców gminy Libiąż uczestniczących w telefonicznym badaniu problemów społecznych (próba 371 mieszkańców), bezrobocie jest najbardziej widocznym problemem w gminie (średnia=4,48). Blisko 12% mieszkańców gminy biorących udział w badaniu CATI przyznało się do bycia osobom bezrobotną.</p>	<p>Wzmocnienie działań na rzecz ochrony osób zagrożonych bezrobociem i aktywizacji społeczno-zawodowej osób bezrobotnych.</p>
<p>Duży udział kobiet wśród osób bezrobotnych – w 2012r., kobiety stanowiły blisko 61% bezrobotnych z gminy Libiąż; wysokie bezrobocie wśród kobiet jest związane ze specyfiką lokalnego rynku pracy oferującego zatrudnienie w zawodach typowo męskich oraz z sytuacją rodzinną – aż 30% osób uczestniczących w badaniu CATI jako przyczynę bezrobocia wskazało zajmowanie się gospodarstwem domowym, 16% pozostawanie na bezrobociu wiązało z brakiem miejsc pracy, a także trudną sytuacją rodzinną lub zdrowotną.</p>	<p>Zintensyfikowanie działań służących aktywizacji społeczno-zawodowej kobiet. Promowanie przedsiębiorczości wśród kobiet, zachęcanie do zakładania własnej działalności gospodarczej i korzystania ze wsparcia Powiatowego Urzędu Pracy.</p> <p>Popularyzowanie i wdrażanie rozwiązań ułatwiających godzenie życia rodzinnego i zawodowego.</p>
<p>Wysoki odsetek osób długotrwale bezrobotnych – w 2012r. w gminie Libiąż były 374 osoby długotrwale bezrobotne; długotrwale bezrobocie staje się często stylem życia wielu rodzin; dzieci, których rodzice przez lata byli bezrobotni przejmują wzory zachowań związane z bezradnością i uzależnieniem od świadczeń z pomocy społecznej. Blisko 70% mieszkańców biorących udział w badaniu CATI zadeklarowali, że są osobami bezrobotnymi.</p>	<p>Wdrożenie nowatorskich instrumentów aktywizacji osób długotrwale bezrobotnych w celu przeciwdziałania dziedziczeniu bezrobocia.</p> <p>Wzmocnienie działań służących reintegracji społecznej osób długotrwale bezrobotnych, rozszerzenie działalności klubu integracji społecznej.</p>

<p>Osoby bezrobotne obarczone są często różnymi deficytami – obniżone poczucie własnej wartości, brak pewności siebie, problemy w komunikacji. Bezrobocie, zwłaszcza długotrwałe, łączy się z wieloma innymi problemami w tym: zaburzeniami psychicznymi lub/i uzależnieniami. Zmiana sytuacji osób bezrobotnych na rynku pracy może być nieskuteczna lub utrudniona bez wsparcia służącego rozwiązaniu problemów, które towarzyszą bezrobociu lub leżą u jego podstaw. Osoby bezrobotne obarczone różnymi problemami, nawet jeśli znajdą zatrudnienie nie potrafią bez dodatkowego wsparcia prawidłowo funkcjonować na rynku pracy.</p>	<p>Położenie nacisku na reintegrację społeczną, niwelowanie deficytów psychospołecznych oraz rozwiązywanie problemów osób bezrobotnych.</p> <p>Zapewnienie wsparcia coachingowego osobom bezrobotnym także w początkowym etapie po powrocie na rynek pracy.</p>
<p>Niskie wykształcenie i kwalifikacje osób bezrobotnych – blisko połowa bezrobotnych z gminy Libiąż, to osoby bez wykształcenia średniego. 7% bezrobotnych biorących udział w Badaniu CATI przyznało, że przyczyną ich bezrobocia są zbyt małe kwalifikacje lub doświadczenie zawodowe.</p>	<p>Wzmacnianie kwalifikacji osób bezrobotnych poprzez kursy, szkolenia, staże, wolontariat itp.</p>
<p>Mała dynamika tworzenia nowych miejsc pracy – w gminie Libiąż brakuje nowych miejsc pracy; Pod koniec sierpnia 2013r., na terenie gminy Libiąż działało 1765 podmiotów gospodarki narodowej, w tym 228 spółek, 3 spółdzielnie i 1401 osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą. W połowie 2013r., w całym powiecie chrzanowskim istniało 1287 wolnych miejsc pracy, zgłoszonych do Powiatowego Urzędu Pracy, co stanowi mniej niż 20% zapotrzebowania.</p>	<p>Zachęcanie pracodawców do tworzenia nowych miejsc pracy, ulgi dla pracodawców.</p>
<p>Dyskryminująca polityka zatrudnieniowa pracodawców – mniej stabilne miejsca pracy, zwłaszcza dla kobiet – oferty agencyjne, krótkoterminowe; doświadczenie jest jednym z ważniejszych czynników warunkujących zdobycie pracy; brak szacunku dla osób bezrobotnych poszukujących pracy; o przyjęciu do pracy decydują często znajomości, dokumenty aplikacyjne często nie są rozpatrywane.</p>	<p>Edukowanie pracodawców w zakresie problemów i potrzeb osób niepełnosprawnych; uwrażliwianie pracodawców na problem bezrobocia.</p>
<p>Niewystarczająca współpraca instytucji i organizacji w zakresie przeciwdziałania bezrobociu i aktywizacji społeczno-zawodowej – niewystarczająca współpraca na linii PUP-OPS, brak systematycznej współpracy z pracodawcami.</p>	<p>Zacieśnienie współpracy na linii PUP-OPS – wymiana informacji, uzupełnianie się oferty wsparcia;; nawiązanie współpracy z pracodawcami, organizacja targów pracy.</p>

AKTYWNOŚĆ SPOŁECZNA MIESZKAŃCÓW

WNIOSKI	REKOMENDACJE
<p>Niski poziom aktywności społecznej i obywatelskiej – spośród 371 mieszkańców gminy Libiąż, biorących udział w telefonicznym badaniu problemów społecznych, zaledwie nieco ponad 4% przyznało, że w swoim wolnym czasie angażuje się działania związane z aktywnością społeczną i obywatelską – działa w stowarzyszeniu/fundacji parafialnej czy radzie osiedla; zaangażowanie społeczne i obywatelskie deklarowały zwykle osoby powyżej 55 roku życia; niska aktywność społeczna i obywatelska mieszkańców, jest zdaniem osób uczestniczących w badaniu CATI drugim najpoważniejszym, po bezrobociu, problemem społecznym w gminie Libiąż (średnia 4.06).</p>	<p>Budowanie świadomości społecznej i obywatelskiej mieszkańców, budzenie poczucia odpowiedzialności za swoje otoczenie i dbałości o dobro wspólne.</p> <p>Promowanie postaw prospołecznych i tworzenie warunków do rozwoju aktywności mieszkańców m.in. poprzez wspieranie tworzenia i funkcjonowania organizacji pozarządowych.</p>
<p>Niski poziom zaangażowania w sprawy miasta/gminy oraz osiedla sołectwa - ponad połowa mieszkańców uczestniczących w badaniu telefonicznym (blisko 55%) nie angażuje się w sprawy miasta/gminy; duże bądź bardzo duże zaangażowanie zadeklarowało mniej niż 10% badanych.</p> <p>Blisko 46% ankietowanych mieszkańców gminy Libiąż w ogóle nie angażuje się w sprawy dotyczące swojego osiedla lub sołectwa; duże lub bardzo duże zaangażowanie deklaruje blisko 14% badanych. Tylko niecałe 10% mieszkańców biorących udział w badaniu CATI słyszało o działaniach Ośrodka Pomocy Społecznej służących budzeniu aktywności wszystkich mieszkańców. Ponad połowa badanych – 52% kojarzy Ośrodek z przyznawaniem zasiłków.</p>	<p>Popularyzowanie wśród mieszkańców różnych form aktywności społecznej i obywatelskiej m.in. poprzez Działalność Punktu Aktywności Obywatelskiej.</p> <p>Wykorzystywanie na szerszą skalę pracy metodą organizowania społeczności lokalnej.</p> <p>Diagnozowanie problemów i potrzeb mieszkańców.</p>
<p>Brak poczucia wpływu na to, co dzieje się w środowisku lokalnym - 65% mieszkańców uczestniczących w telefonicznym badaniu problemów społecznych przyznało, że nie ma żadnego wpływu na to co dzieje się w ich mieście/gminie; duży lub bardzo duży wpływ odczuwa tylko nieco ponad 5% badanych; 60% badanych mieszkańców przyznało, że nie ma żadnego wpływu na to co dzieje się na ich osiedlu lub sołectwie; posiadanie dużego lub bardzo dużego wpływu zadeklarowało 7% badanych.</p>	<p>Angażowanie mieszkańców gminy w rozwiązywanie problemów społecznych</p> <p>Tworzenie warunków do aktywności mieszkańców – wdrażanie instrumentów stymulujących aktywność np. mechanizmu inicjatywy lokalnej, budowanie grup obywatelskich.</p> <p>Konsultowanie z mieszkańcami pomysłów zmian wpływających na życie mieszkańców.</p>

<p>Słaba integracja mieszkańców, rozluźnienie więzi rodzinnych, sąsiedzkich, brak miejsc służących integracji mieszkańców.</p>	<p>Wzmocnienie działań służących integracji mieszkańców poprzez organizację imprez lokalnych, pikników rodzinnych, akcji samopomocowych.</p>
<p>Najmniej aktywną grupą społeczną jest młodzież; młodzi ludzie nie chcą angażować się w życie społeczne, nie interesują się sprawami, które ich bezpośrednio nie dotyczą, mają konsumpcyjne nastawienie, brak im autorytetów. Młodzież nie angażuje się w wolontariat, niewiele wie o wolontariacie. Młodzi ludzie wskazują, że w gminie nie ma dla nich przestrzeni, nie ma miejsca, gdzie młodzież mogłaby się spotykać, a oferta spędzania czasu wolnego nie jest adekwatna do potrzeb młodzieży.</p>	<p>Wzmocnienie działań na rzecz aktywizacji młodzieży.</p> <p>Promocja wolontariatu wśród młodzieży, kształtowanie liderów młodzieżowych.</p> <p>Stworzenie w gminie przestrzeni dla młodzieży – miejsca, gdzie młodzież mogłaby się spotykać i konstruktywnie spędzać swój wolny czas. Zaangażowanie młodych ludzi w kreowanie ich przestrzeni i dbałości o miejsce dla młodych.</p> <p>Diagnozowanie problemów i potrzeb młodzieży, konsultowanie z młodzieżą pomysłów na działania skierowane do ludzi młodych i ofertę spędzania czasu wolnego.</p>

UZALEŻNIENIA I ZACHOWANIA ASPOŁECZNE	
WNIOSKI	REKOMENDACJE
<p>Problem uzależnienia od alkoholu - mieszkańcy gminy Libiąż, którzy uczestniczyli w telefonicznym badaniu problemów społecznych CATI (próba 371 mieszkańców), wskazali alkoholizm, jako jeden z trzech najbardziej nasilonych problemów w społeczności w gminie. Problem ten był również sygnalizowany przez osoby uczestniczące w badaniach jakościowych. Szacuje się, że problem uzależnienia od alkoholu dotyczy ok. 440 mieszkańców gminy Libiąż. Zjawisko uzależnienia od alkoholu nie było przedmiotem szczegółowych badań prowadzonych na potrzeby tworzenia Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych, z uwagi na zaplanowane w gminie badanie pn. „Diagnoza lokalnych zagrożeń społecznych”. Wnioski z tego obszaru opierają się zatem na doświadczeniu ekspertów pracujących w obszarze profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.</p>	<p>Wzmocnienie działań w celu przeciwdziałania alkoholizmowi i rozwiązywania problemów alkoholowych.</p> <p>Edukowanie mieszkańców w zakresie uzależnień i form pomocy.</p> <p>Podejmowanie działań profilaktycznych skierowanych do dzieci i młodzieży.</p> <p>Wsparcie dla osób uzależnionych, współuzależnionych i ich rodzin.</p> <p>Doskonalenie współpracy służb na rzecz przeciwdziałania uzależnieniu od alkoholu i niwelowaniu skutków alkoholizmu.</p>
<p>Narkomania – mieszkańcy uczestniczący w badaniu CATI dostrzegali problem narkomanii w środowisku, ale nie przypisywali mu dużej skali. Eksperti, którzy brali udział w badaniu jakościowym zwracali uwagę na słabe rozpoznanie problemu, brak szczegółowych danych opisujących zjawisko.</p>	<p>Diagnozowanie skali i specyfiki problemu wśród mieszkańców, ze szczególnym uwzględnieniem ludzi młodych.</p> <p>Edukowanie mieszkańców nt. problemu narkomanii.</p> <p>Realizacja działań profilaktycznych skierowanych do dzieci i młodzieży.</p> <p>Wsparcie dla osób uzależnionych i ich rodzin.</p> <p>Budowanie współpracy na rzecz przeciwdziałania narkomanii.</p>
<p>Przemoc w rodzinie – w badaniu telefonicznym mieszkańcy gminy w słabym stopniu dostrzegali występowanie problemu w rodzinach; jednak w badaniu ankietowym dotyczącym problemu przemocy w rodzinie, w którym uczestniczyło 224 osoby, blisko 45% badanych wskazało, że zna ze słyszenia lub widzenia rodzinę z gminy Libiąż, w których dochodzi do przemocy. Wielu mieszkańców prawidłowo identyfikuje zachowania o charakterze przemocy; zdecydowana większość badanych - ponad 80% zgadza się ze stwierdzeniami, że trzeba reagować na przemoc w rodzinie, ale aż 39% badanych, którzy przyznali, że znają rodziny z gminy Libiąż, w których dochodzi do przemocy, nigdy nie podejmowało żadnej reakcji</p>	<p>Profilaktyka przemocy w rodzinie w społeczności lokalnej.</p> <p>Zapewnienie kompleksowej pomocy i wsparcie dla osób doświadczających przemocy w rodzinie.</p> <p>Wzmocnienie skuteczności procedur interwencyjnych i działań skierowanych do osób stosujących przemoc w rodzinie.</p> <p>Zwiększenie efektywności współpracy służb na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy.</p>

Brak poczucia bezpieczeństwa w przestrzeni publicznej, brak dbałości o dobro wspólne - 11% badanych przyznało, że dotyka ich problem niskiego komfortu w miejscu zamieszkania związany z konfliktami sąsiedzkimi, patologią lub wandalizmem. Przedstawiciele instytucji/organizacji pracujących z młodzieżą, którzy uczestniczyli w badaniach jakościowych wskazali na **występowanie problemu agresji i wandalizmu wśród młodzieży**

Wzmocnienie działań w celu **zwiększenia bezpieczeństwa i porządku w przestrzeni publicznej**

Edukowanie mieszkańców w zakresie potencjalnych zagrożeń i sposobów reagowania

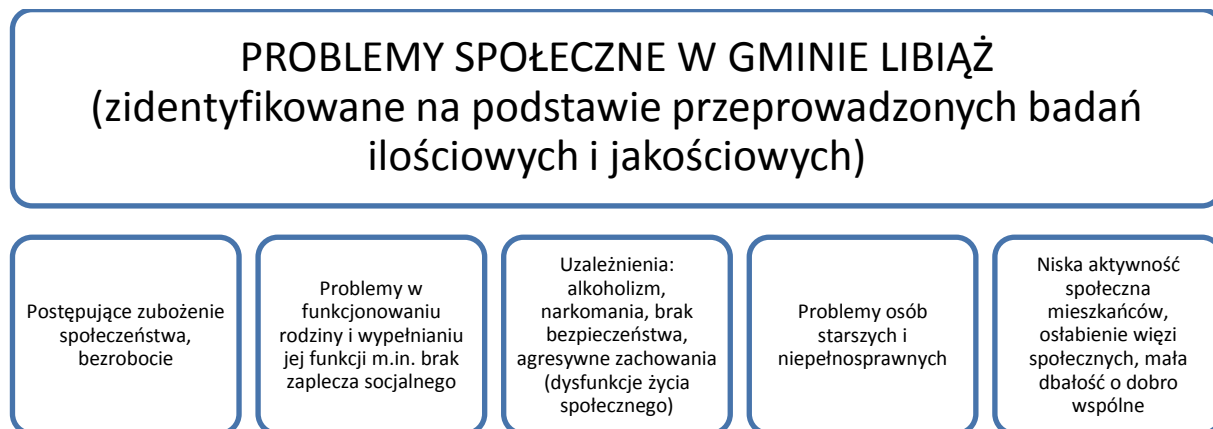
Wzmacnianie wrażliwości społecznej i odpowiedzialności mieszkańców

Tworzenie bezpiecznych warunków do życia i aktywności mieszkańców.

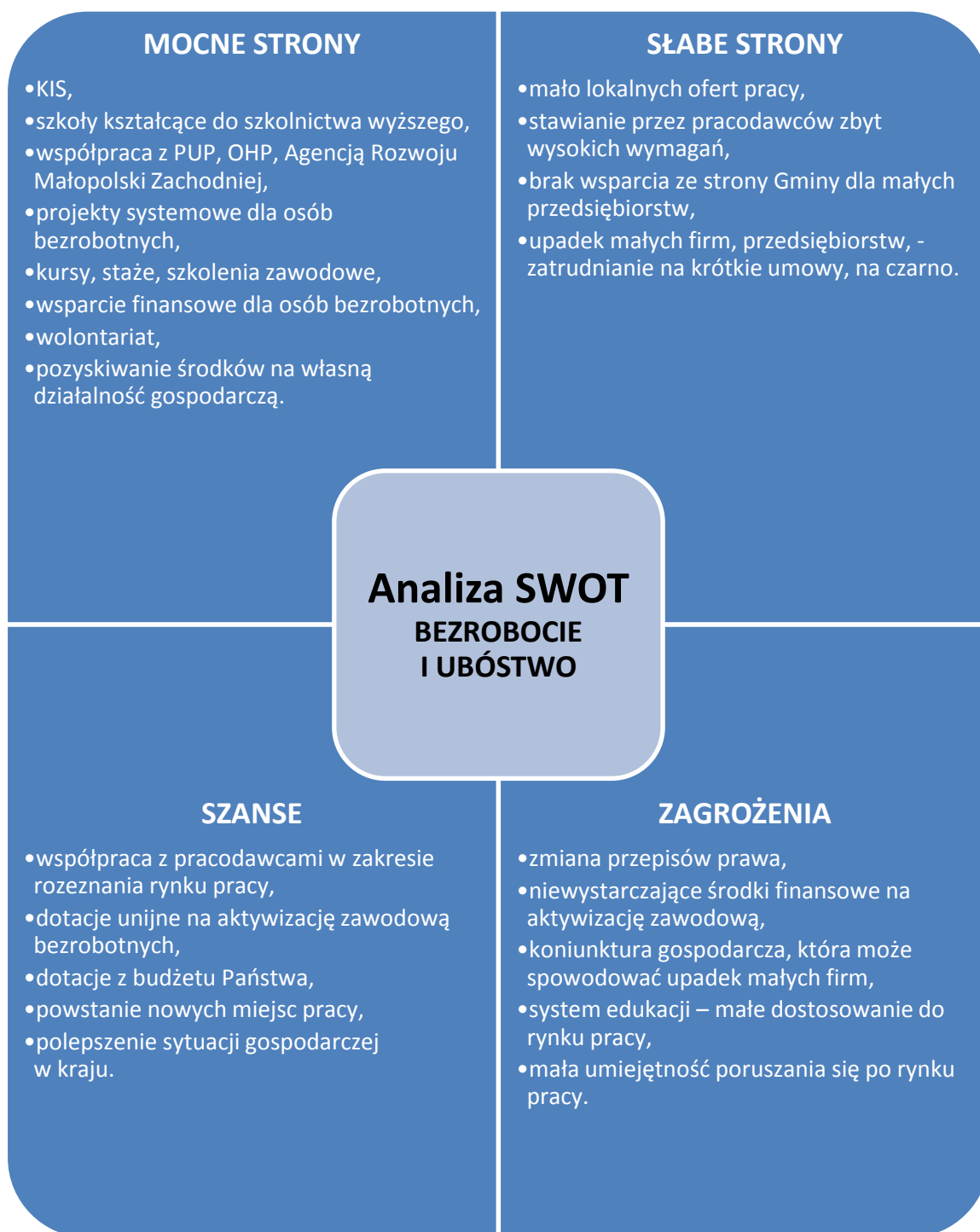
2.5. PRIORYTETY W ZAKRESIE POLITYKI SPOŁECZNEJ W GMINIE LIBIĄŻ

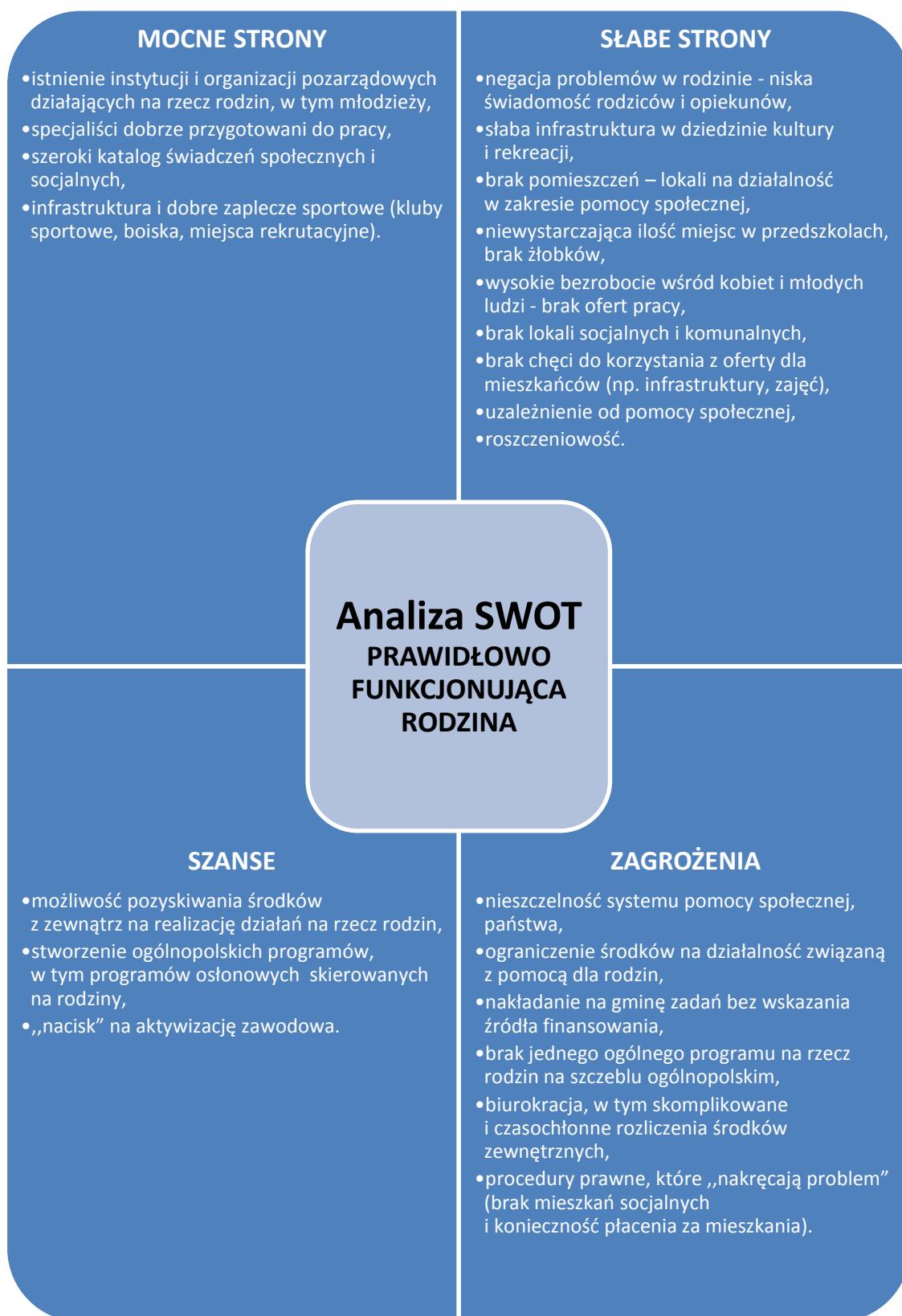
Wnioski i rekomendacje z badań diagnozujących problemy społeczne zaprezentowane w podrozdziałach 2.1-2.4 stały się punktem wyjścia do prac Grupy Roboczej ds. Strategii. Na ich podstawie członkowie grupy wyodrębnili 5 głównych obszarów problemowych, które zaprezentowano na rysunku 12.

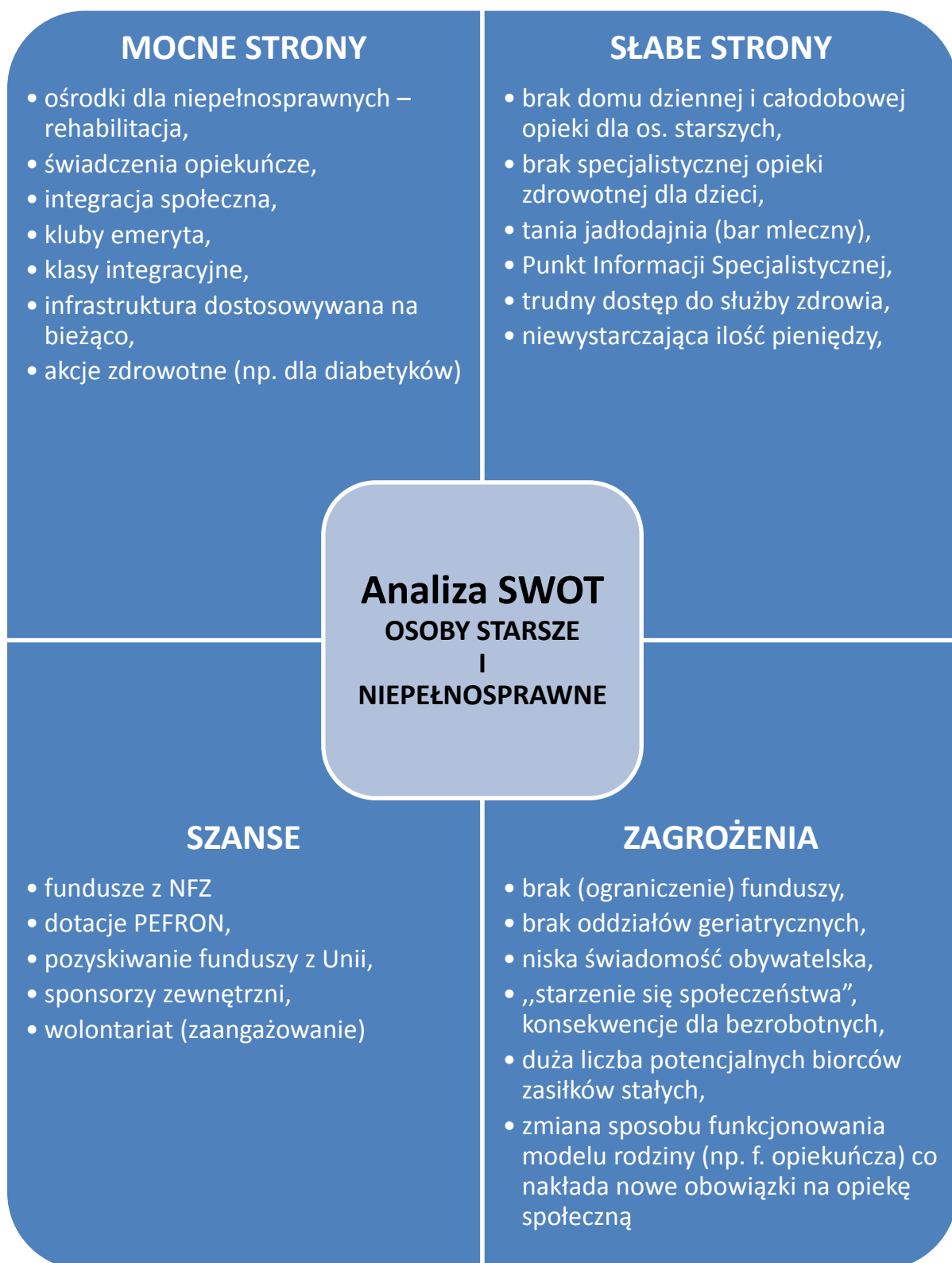
RYSUNEK 12.

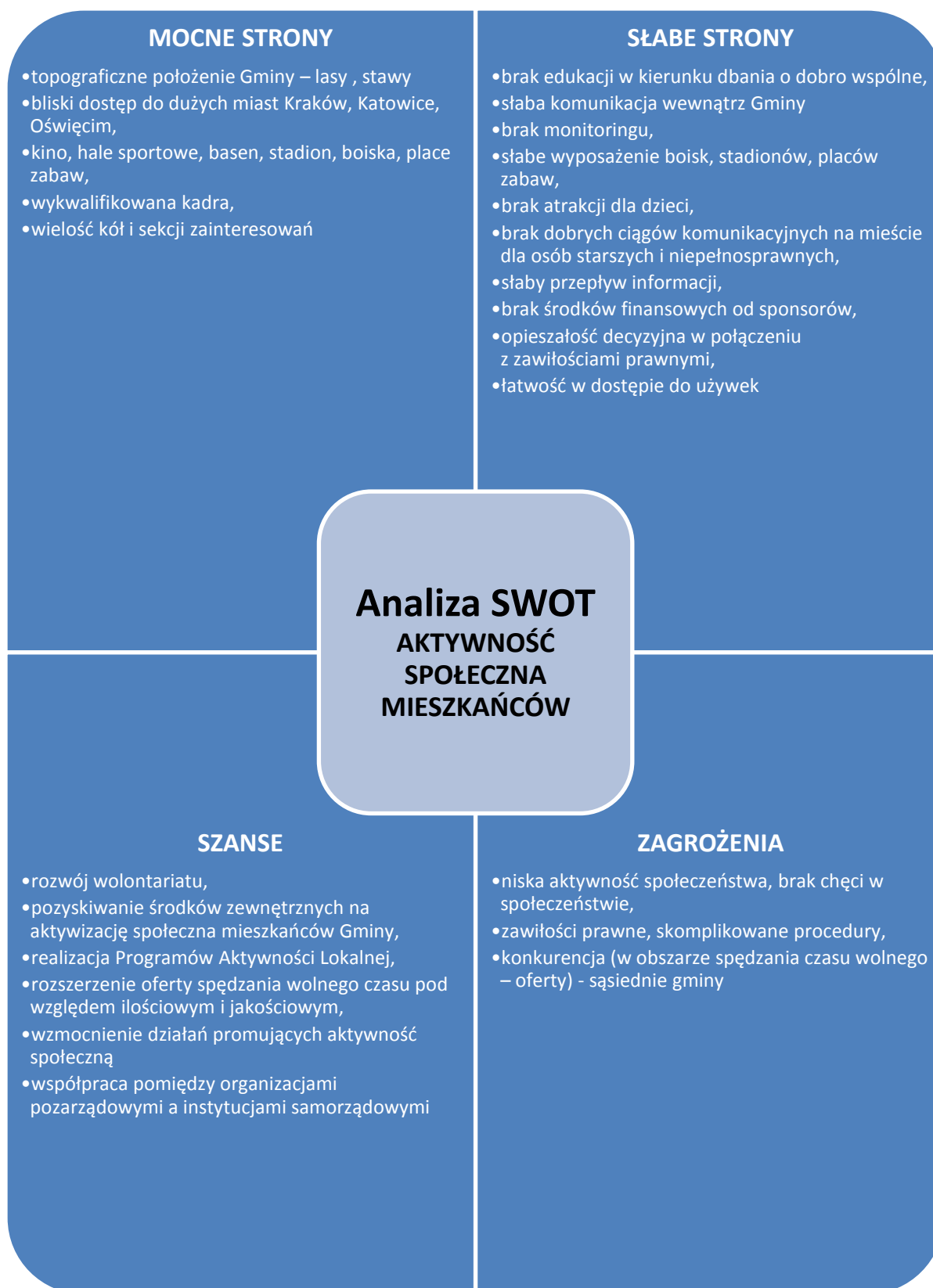

Następnie, dla każdego ze wskazanych obszarów, Grupa Robocza ds. Strategii, na podstawie informacji zawartych w diagnozie sytuacji społecznej w gminie Libiąż, przeprowadziła analizę SWOT, która miała posłużyć ocenie mocnych i słabych stron gminy w kontekście rozwiązywania wyodrębnionych problemów społecznych oraz szans i zagrożeń, jakie wynikają z czynników zewnętrznych. Pozwoliło to na ocenę całości polityki społecznej na poziomie lokalnym oraz wskazanie słabych punktów systemu, które z czasem można przełożyć na konkretne rozwiązania. Jednocześnie analiza SWOT stanowiła podstawę do sformułowania celów strategicznych oraz identyfikacji i określenia pożądanych kierunków działań strategii.

ROZDZIAŁ 3. PLAN STRATEGICZNY

3.1. MISJA, CELE STRATEGICZNE I KIERUNKI DZIAŁAŃ

W Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Libiąż na lata 2014-2020 określono misję będącą głównym celem polityki społecznej gminy Libiąż. Misja precyzuje, jaki powinien być wizerunek gminy w perspektywie następnych kilkunastu lat oraz jakie są priorytety w działaniach na rzecz zaspokojenia potrzeb społecznych mieszkańców. Działania te zmierzają do optymalnego rozwoju gminy.

Biorąc pod uwagę diagnozę społeczną gminy oraz wyniki konsultacji społecznych przeprowadzonych z mieszkańcami gminy wskazano potrzebę sformułowania następującej misji:

**„GMINA LIBIAŻ – ATRAKCYJNA,
NOWOCZESNA, PRZYJAZNA, ZAPEWNIAJĄCA
BEZPIECZEŃSTWO I ZASPAKAJAJĄCA
POTRZEBY WSZYSTKICH MIESZKAŃCÓW,
SZANUJĄCA TRADYCJĘ, ZACHĘCAJĄCA DO
AKTYWNOŚCI SPOŁECZNEJ
I OBYWATELSKIEJ”**

Stworzenie odpowiednich warunków i poziomu życia mieszkańcom oraz zapewnienie dobrze rozwiniętej infrastruktury technicznej, społecznej i kulturalno-rekreacyjnej czyni gminę Libiąż miejscem atrakcyjnym, nowoczesnym i przyjaznym.

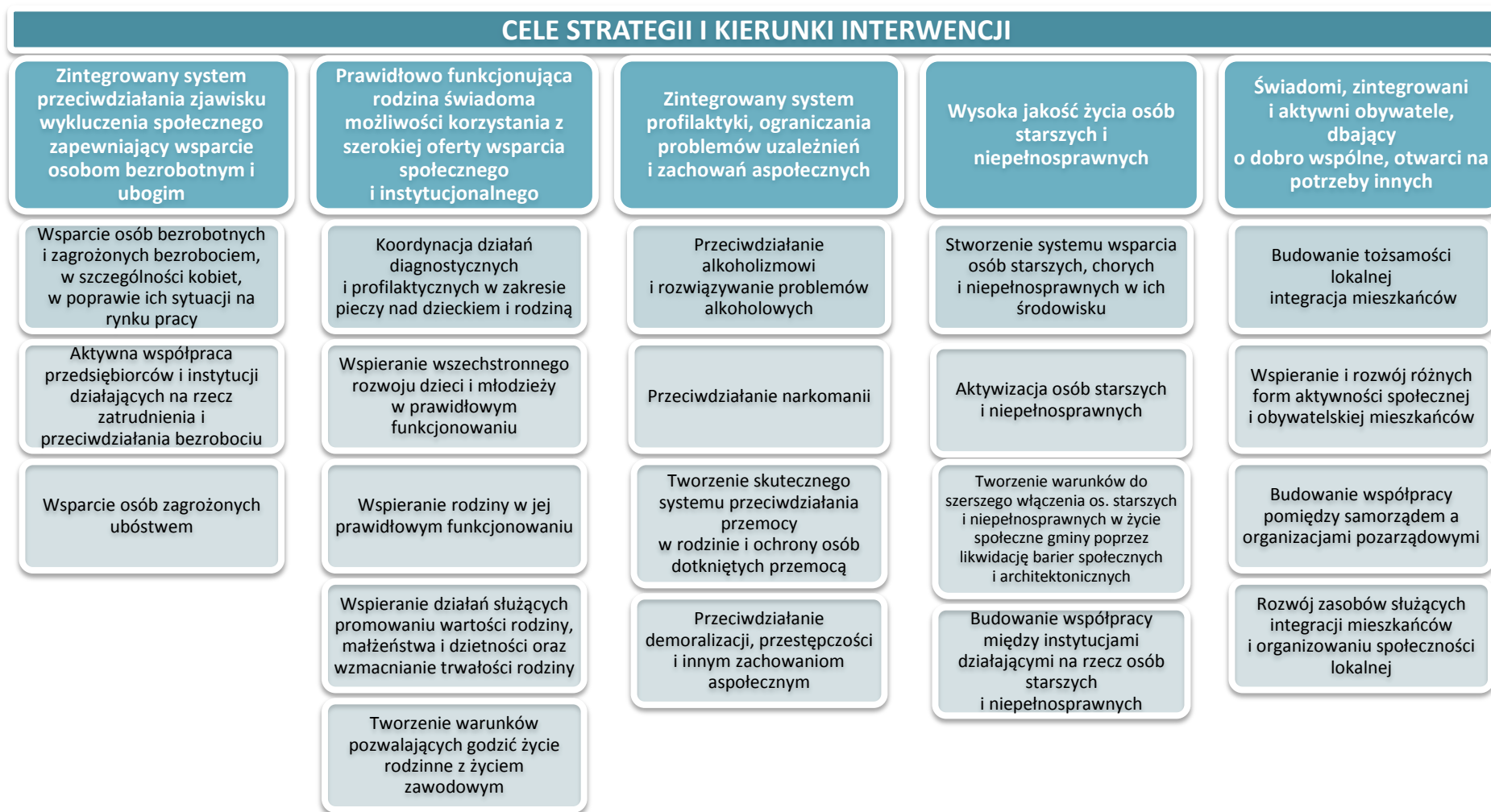
Gmina przyjazna dla mieszkańców, to gmina, w której nie tylko się mieszka, ale podejmuje inicjatywy zgodne z własnymi oczekiwaniami i oczekiwaniami innych mieszkańców. W mieście przyjaznym dla mieszkańców każdy może znaleźć swoje miejsce, czuć się potrzebnym i akceptowanym. Poprawa warunków życia społeczności lokalnej polegać ma nie tylko na pomocy materialnej, ale przede wszystkim w dużej mierze na zapewnieniu bezpieczeństwa i zaspokojeniu potrzeb wszystkich mieszkańców. Bezpieczna i przyjazna gmina przyczynia się do wzrostu poziomu jakości życia, a tym samym do zaangażowania w życie społeczne. Wspieranie zaangażowania

w każdym obszarze funkcjonowania społeczności gminy poprzez tworzenia sprzyjających uwarunkowań do organizowania imprez środowiskowych oraz kulturalnych powinny stanowić znakomitą szansę do rozwoju aktywności społecznej mieszkańców.

Podjęcie profesjonalnych i kompleksowych działań zmierzających do usamodzielniania osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem pozwoli zapobiegać trudnym sytuacjom życiowym, a także sprzyjać będzie harmonijnemu rozwojowi oraz budowaniu społeczeństwa obywatelskiego.

Diagnoza i analiza sytuacji gminy Libiąż wraz z przeprowadzonymi badaniami jakościowymi i ilościowymi oraz konsultacjami z mieszkańcami gminy pozwoliły na wyodrębnienie pięciu celów strategicznych i kierunków działań. Przedstawiono je zbiorczo na rysunku 17.

RYSUNEK 17.

CEL STRATEGICZNY 1: ZINTEGROWANY SYSTEM PRZECIWDZIAŁANIA ZJAWISKU WYKLUCZENIA SPOŁECZNEGO ZAPEWNIAJĄCY WSPARCIE OSOBOM BEZROBOTNYM I UBOGIM.

Kierunki i działania	Realizatorzy	Czas realizacji	Źródła finansowania	Wskaźniki
1.1. Wsparcie osób bezrobotnych i zagrożonych bezrobociem, w szczególności kobiet, w poprawie ich sytuacji na rynku pracy.				
1.1.1. Podnoszenie kwalifikacji i kompetencji osób bezrobotnych poprzez organizację szkoleń, kursów i staży zawodowych.	Ośrodek Pomocy Społecznej – Klub Integracji Społecznej, Powiatowy Urząd Pracy	Na bieżąco	Środki własne gminy, Środki własne współrealizatorów, środki zewnętrzne, w tym z EFS	Liczba zorganizowanych szkoleń Liczba zorganizowanych kursów Liczba zorganizowanych staży zawodowych Liczba uczestników Liczba osób, które podniosły kwalifikacje lub kompetencje
1.1.2. Reintegracja zawodowa osób bezrobotnych poprzez indywidualne poradnictwo zawodowe, warsztaty grupowe w KIS.	Ośrodek Pomocy Społecznej- Klub Integracji Społecznej	Na bieżąco	Środki własne gminy, środki własne współrealizatorów, środki zewnętrzne, w tym z EFS	Liczba indywidualnych porad zawodowych, Liczba warsztatów grupowych w KIS Liczba uczestników warsztatów Liczba osób, które podjęły pracę

<p>1.1.3. Reintegracja społeczna osób bezrobotnych, w szczególności długotrwale bezrobotnych, poprzez prowadzenie poradnictwa psychologicznego, terapeutycznego oraz grup wsparcia w Klubie Integracji Społecznej.</p>	<p>Ośrodek Pomocy Społecznej – Klub Integracji Społecznej</p>	<p>Na bieżąco</p>	<p>Środki własne gminy, środki własne współrealizatorów, środki zewnętrzne, w tym z EFS</p>	<p>Liczba porad psychologicznych, terapeutycznych, Liczba grup wsparcia, Liczba uczestników, Liczba osób (bezrobotnych, długotrwale bezrobotnych), które wzmocniły kompetencje psychospołeczne</p>
<p>1.1.4. Wprowadzanie nowych metod pracy przeznaczonych do reintegracji zawodowej osób bezrobotnych.</p>	<p>Ośrodek Pomocy Społecznej – Klub Integracji Społecznej, Powiatowy Urząd Pracy</p>	<p>Na bieżąco</p>	<p>Środki własne gminy, środki własne współrealizatorów, środki zewnętrzne, w tym z EFS</p>	<p>Liczb nowych metod pracy, Liczba osób uczestniczących</p>
<p>1.1.5. Wsparcie osób powracających na rynek pracy przez trenera zatrudnienia wspieranego.</p>	<p>Ośrodek Pomocy Społecznej – Klub Integracji Społecznej, Powiatowy Urząd Pracy</p>	<p>Na bieżąco</p>	<p>Środki własne gminy, środki własne współrealizatorów, środki zewnętrzne, w tym z EFS</p>	<p>Liczba osób korzystających ze wsparcia trenera zatrudnienia wspieranego, Liczba osób, które znalazły zatrudnienie</p>

<p>1.1.6. Współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy oraz innymi podmiotami działającymi na rzecz aktywizacji zawodowej w zakresie prowadzenia aktywizacji zawodowej</p>	<p>Ośrodek Pomocy Społecznej, Gmina Libiąż, jednostki organizacyjne Gminy Libiąż, Powiatowy Urząd Pracy</p>	<p>Na bieżąco</p>	<p>Środki własne gminy, środki własne współrealizatorów, środki zewnętrzne, w tym z EFS,</p>	<p>Liczba instytucji/organizacji, z którymi podjęto współpracę, Liczba wspólnych projektów/inicjatyw na rzecz aktywizacji zawodowej. Liczba osób zatrudnionych do prac społecznie użytecznych/ robót publicznych/ prac interwencyjnych</p>
<p>1.1.7. Organizowanie spotkań integracyjnych zapewniających wszechstronny rozwój dla osób bezrobotnych i ich rodzin.</p>	<p>Ośrodek Pomocy Społecznej, Miejska Biblioteka Publiczna, Powiatowy Urząd Pracy, organizacje pozarządowe.</p>	<p>Na bieżąco</p>	<p>Środki własne gminy, środki własne współrealizatorów, środki zewnętrzne, w tym z EFS, Program Rozwoju Bibliotek</p>	<p>Liczba spotkań integracyjnych</p>
<p>1.1.8. Poszerzenie działalności Klubu Integracji Społecznej w sołectwach</p>	<p>Ośrodek Pomocy Społecznej – Klub Integracji Społecznej</p>	<p>Na bieżąco</p>	<p>Środki własne gminy, środki własne współrealizatorów, środki zewnętrzne, w tym z EFS</p>	<p>Liczba działań na rzecz aktywizacji zawodowej w sołectwach</p>

1.2. Aktywna współpraca przedsiębiorców i instytucji działających na rzecz zatrudnienia i przeciwdziałania bezrobociu.				
1.2.1. Diagnozowanie potrzeb lokalnych pracodawców w zakresie zatrudniania pracowników.	Powiatowy Urząd Pracy, Ośrodek Pomocy Społecznej	Na bieżąco	Środki własne gminy, środki własne współrealizatorów, środki zewnętrzne, w tym z EFS	Liczba diagnoz potrzeb pracodawców z gminy
1.2.2. Informowanie pracodawców o działalności Klubu Integracji Społecznej i możliwościach zatrudnienia beneficjentów działań Klubu.	Ośrodek Pomocy Społecznej	Na bieżąco	Środki własne gminy, środki własne współrealizatorów, środki zewnętrzne, w tym z EFS	Liczba informacji przekazanych pracodawcom Liczba osób zatrudnionych przez pracodawców
1.2.3. Promowanie i wspieranie powstawania podmiotów ekonomii społecznej, m.in. spółdzielni socjalnych.	Ośrodek Pomocy Społecznej, organizacje pozarządowe	Na bieżąco	Środki własne gminy, środki własne współrealizatorów, środki zewnętrzne, w tym z EFS	Liczba działań promocyjno-informacyjnych Liczba konsultacji. Liczba szkoleń dla zainteresowanych
1.2.4. Promowanie zatrudnienia wspieranego z zaangażowaniem lokalnych przedsiębiorców.	Ośrodek Pomocy Społecznej, Powiatowy Urząd Pracy	Na bieżąco	Środki własne gminy	Liczba inicjatyw promujących zatrudnienie wspierane Liczba zorganizowanych form zatrudnienia wspieranego

1.2.5. Oddziaływanie na pracodawców w celu kształtowania postaw zatrudnienia przyjaznego pracownikom.	Gmina Libiąż	1 raz w roku	Środki własne gminy, środki własne współrealizatorów, środki zewnętrzne, w tym z EFS	Liczba inicjatyw wyróżniających pracodawców Liczba pracodawców biorących udział w inicjatywach
1.3. Wsparcie osób zagrożonych ubóstwem.				
1.3.1. Poprawa sytuacji bytowej osób zagrożonych ubóstwem poprzez objęcie ich pracą socjalną z wykorzystaniem różnych metod i technik, w tym kontraktów socjalnych.	Ośrodek Pomocy Społecznej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	Na bieżąco	Środki własne gminy, środki własne współrealizatorów, środki zewnętrzne, w tym z EFS	Liczba osób zagrożonych ubóstwem objętych pracą socjalną. Liczba kontraktów socjalnych.
1.3.2. Wsparcie osób zagrożonych ubóstwem pomocą finansową, rzeczową i poradnictwem specjalistycznym.	Ośrodek Pomocy Społecznej, organizacje pozarządowe, placówki oświatowe, zespoły charytatywne, Świetlica Środowiskowa	Na bieżąco	Środki własne gminy	Liczba osób zagrożonych ubóstwem korzystających z pomocy finansowej / rzeczowej / poradnictwa specjalistycznego. Liczba zorganizowanych akcji pomocowych.
1.3.3. Zapewnienie lokalu osobom i rodzinom zagrożonym bezdomnością poprzez zwiększenie zasobów mieszkań socjalnych gminy Libiąż.	Gmina Libiąż	Do 2020 roku na bieżąco	Środki własne gminy	Liczba mieszkań socjalnych.

<p>1.3.4. Współpraca z organizacjami pozarządowymi i instytucjami w zakresie pomocy osobom zagrożonym ubóstwem.</p>	<p>Ośrodek Pomocy Społecznej w Libiążu, placówki oświatowe, Świetlica Środowiskowe, organizacje pozarządowe, grupy nieformalne</p>	<p>Na bieżąco</p>	<p>Środki własne gminy, środki własne współrealizatorów, środki zewnętrzne, w tym z EFS</p>	<p>Liczba działań zrealizowanych we współpracy</p>
--	--	-------------------	---	--

CEL STRATEGICZNY 2: PRAWIDŁOWO FUNKCJONUJĄCA RODZINA ŚWIADOMA MOŻLIWOŚCI KORZYSTANIA Z SZEROKIEJ OFERTY WSPARCIA SPOŁECZNEGO I INSTYTUCJONALNEGO.

Kierunki i działania	Realizatorzy	Czas realizacji	Źródła finansowania	Wskaźnik
2.1. Koordynacja działań diagnostycznych i profilaktycznych w zakresie pieczy nad dzieckiem i rodziną.				
2.1.1. Diagnozowanie sytuacji dziecka i rodziny na terenie gminy Libiąż.	Ośrodek Pomocy Społecznej, Świetlica Środowiskowa, placówki oświatowe	Na bieżąco	Środki własne gminy, środki własne współrealizatorów, środki zewnętrzne, w tym z EFS	Liczba badań/analiz
2.1.2. Współpraca z instytucjami działającymi na rzecz rodzin w zakresie diagnozy zagrożeń opiekuńczo-wychowawczych oraz potrzeb udzielania wsparcia.	Ośrodek Pomocy Społecznej, Świetlica Środowiskowa, placówki oświatowe (pedagogzy), kuratorzy sądowi, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna	Na bieżąco	Środki własne gminy, środki własne współrealizatorów, środki zewnętrzne, w tym z EFS	Liczba rodzin, które zostały objęte działaniami w ramach współpracy.
2.1.3. Kontynuowanie i rozwój pracy asystenta rodziny w celu osiągnięcia przez rodzinę zagrożoną pozbawienia praw	Ośrodek Pomocy Społecznej, Powiatowe Centrum Pomocy	Na bieżąco	Środki własne gminy, środki własne współrealizatorów,	Liczba asystentów rodziny. Liczba rodzin objętych

rodzicielskich odpowiedniego poziomu stabilności życiowej, które umożliwi jej wychowanie dzieci.	Rodzinie, Powiatowy Ośrodek Wsparcia Dziecka i Rodziny, Placówki opiekuńczo-wychowawcze		środki zewnętrzne, w tym z EFS	wsparciem asystenta. Liczba rodzin usamodzielnionych. Liczba dzieci powracających do środowiska rodzinnego.
2.1.4. Opracowanie i wdrażanie 3-letnich Gminnych Programów Wspierania Rodziny.	Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Świetlica Środowiskowa	Co 3 lata	Środki własne gminy	Liczba opracowanych i wdrażanych programów Liczba działań podjętych w ramach programów.
2.2. Wspieranie wszechstronnego rozwoju dzieci i młodzieży w prawidłowym funkcjonowaniu.				
2.2.1. Wdrażanie zajęć i programów profilaktycznych, edukacyjnych i wychowawczych.	Świetlica Środowiskowa, placówki oświatowe, spółdzielnia mieszkaniowa	Na bieżąco	Środki własne gminy	Liczba zajęć i programów. Liczba dzieci uczestniczących w zajęciach i programach.
2.2.2. Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży poprzez zajęcia wyrównawcze, pozalekcyjne.	Świetlica Środowiskowa, placówki oświatowe, Ośrodek Pomocy Społecznej (Punkt Aktywności Obywatelskiej)	Na bieżąco	Środki własne gminy, środki zewnętrzne, w tym EFS	Liczba zajęć wyrównawczych, pozalekcyjnych. Liczba dzieci korzystających z zajęć wyrównawczych, pozalekcyjnych

<p>2.2.3. Zapewnienie bezpłatnego lub dofinansowanego uczestnictwa w koloniach i półkoloniach dzieciom z rodzin najuboższych.</p>	<p>Ośrodek Pomocy Społecznej, Świetlica Środowiskowa, Gmina Libiąż, organizacje pozarządowe, spółdzielnie mieszkaniowe, Kościoły i związki wyznaniowe</p>	<p>Na bieżąco</p>	<p>Środki własne gminy, środki zewnętrzne, w tym EFS</p>	<p>Liczba zorganizowanych kolonii i półkolonii. Liczba dzieci uczestniczących w koloniach i półkoloniach.</p>
<p>2.2.4. Zapewnienie dzieciom i młodzieży dostępu do pozalekcyjnej edukacji informatycznej i zasobów Internetu.</p>	<p>Świetlica Środowiskowa, Miejska Biblioteka Publiczna, Ośrodek Pomocy Społecznej - Punkt Aktywności Obywatelskiej, placówki oświatowe</p>	<p>Na bieżąco</p>	<p>Środki własne gminy, środki zewnętrzne, w tym EFS</p>	<p>Liczba osób korzystających z dostępu do komputera/Internetu Liczba zajęć pozalekcyjnych z zakresu edukacji informatycznej</p>
<p>2.2.5. Kształtowanie i rozwój umiejętności społecznych dzieci i młodzieży poprzez organizowanie warsztatów i działań.</p>	<p>Ośrodek Pomocy Społecznej- Klub Integracji Społecznej, Punkt Aktywności Obywatelskiej, Świetlica Środowiskowa</p>	<p>Na bieżąco</p>	<p>Środki własne gminy, środki zewnętrzne, w tym EFS</p>	<p>Liczba zorganizowanych warsztatów i działań Liczba dzieci i młodzieży uczestniczących w warsztatach i działaniach</p>
<p>2.2.6. Włączenie rodziców do współpracy z placówkami oświatowymi i wychowawczymi poprzez zwiększenie uczestnictwa rodziców w przedsięwzięciach poszczególnych placówek.</p>	<p>Świetlica Środowiskowa, Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe.</p>	<p>Na bieżąco</p>	<p>Środki własne gminy, środki zewnętrzne, w tym EFS</p>	<p>Liczba rodziców zaangażowanych w działania placówek.</p>

<p>2.2.7. Zwiększenie dostępności do istniejących placówek edukacyjnych, kulturalnych, obiektów sportowo-rekreacyjnych dla dzieci i młodzieży.</p>	<p>Gmina Libiąż, Miejska Biblioteka Publiczna, Libiąskie Centrum Kultury, placówki oświatowe, Kluby sportowe.</p>	<p>Na bieżąco</p>	<p>Środki własne gminy, środki zewnętrzne, w tym EFS</p>	<p>Liczba dzieci i młodzieży korzystających z oferty placówek edukacyjnych, kulturalnych, obiektów sportowo-rekreacyjnych.</p> <p>Liczba imprez zorganizowanych przez placówki.</p>
<p>2.3 Wspieranie rodziny w jej prawidłowym funkcjonowaniu.</p>				
<p>2.3.1. Edukowanie rodziców w prawidłowym pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.</p>	<p>Ośrodek pomocy Społecznej, Świetlica Środowiskowa, placówki oświatowe, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna.</p>	<p>Na bieżąco</p>	<p>Środki własne gminy, środki zewnętrzne, w tym EFS, środki własne współrealizatorów</p>	<p>Liczba działań edukacyjnych skierowanych do rodziców.</p> <p>Liczba rodziców uczestniczących w działaniach edukacyjnych.</p>
<p>2.3.2. Zapewnienie wsparcia specjalistycznego w tym, m.in. psychologicznego, pedagogicznego i prawnego dla rodzin poprzez utworzenie Punktu Wsparcia Dziecka i Rodziny w Gminie Libiąż.</p>	<p>Ośrodek Pomocy Społecznej, Świetlica Środowiskowa, Gmina Libiąż.</p>	<p>Do 2020 roku</p>	<p>Środki własne gminy, środki zewnętrzne, w tym EFS</p>	<p>Liczba porad psychologicznych, pedagogicznych, prawnych.</p> <p>Liczba rodzin korzystających z porad w Punkcie</p>

<p>2.3.3. Zapewnienie pomocy rodzinom znajdującym się w sytuacji kryzysowej poprzez prowadzenie pracy socjalnej, mediacji, terapii, poradnictwa i konsultacji.</p>	<p>Ośrodek Pomocy Społecznej, organizacje pozarządowe, Świetlica Środowiskowa, placówki oświatowe</p>	<p>Na bieżąco</p>	<p>Środki własne gminy, środki zewnętrzne, w tym EFS, środki własne współrealizatorów</p>	<p>Liczba rodzin objętych pracą socjalną.</p> <p>Liczba osób korzystających z terapii, poradnictwa i konsultacji.</p> <p>Liczba osób korzystających z mediacji.</p>
<p>2.3.4. Prowadzenie poradnictwa, grup wsparcia dla rodziców mających problemy opiekuńczo-wychowawcze w celu odbudowy więzi wewnątrzrodzinnych.</p>	<p>Ośrodek Pomocy Społecznej, Świetlica Środowiskowa, , placówki oświatowe, Powiatowy Ośrodek Wsparcia Dziecka i Rodziny, Powiatowy Ośrodek Interwencji Kryzysowej</p>	<p>Na bieżąco</p>	<p>Środki własne gminy, środki zewnętrzne, w tym EFS, środki własne współrealizatorów</p>	<p>Liczba grup wsparcia.</p> <p>Liczba osób uczestniczących w grupach wsparcia i korzystających z porad.</p>
<p>2.4 Wspieranie działań służących promowaniu wartości rodziny, małżeństwa i dzieciństwa oraz wzmacnianie trwałości rodziny.</p>				
<p>2.4.1. Promowanie pozytywnych wzorców i wartości rodzinnych.</p>	<p>Gmina Libiąż, Ośrodek Pomocy Społecznej, Świetlica Środowiskowa, organizacje pozarządowe</p>	<p>Na bieżąco</p>	<p>Środki własne gminy, środki zewnętrzne, w tym EFS</p>	<p>Liczba inicjatyw promujących pozytywne wzorce i wartości rodzinne</p>

<p>2.4.2. Edukacja społeczna na rzecz budowania pozytywnego wizerunku rodziny poprzez organizowanie konferencji, kampanii społecznych, warsztatów psychodeukacyjnych.</p>	<p>Ośrodek Pomocy Społecznej, organizacje pozarządowe, Świetlica Środowiskowa, placówki oświatowe, Kościoły i związki wyznaniowe, grupy parafialne</p>	<p>Na bieżąco</p>	<p>Środki własne gminy, środki zewnętrzne, w tym EFS</p>	<p>Liczba zorganizowanych konferencji, kampanii społecznych, warsztatów psychodeukacyjnych</p> <p>Liczba uczestników konferencji, kampanii społecznych, warsztatów psychodeukacyjnych</p>
<p>2.4.3. Inicjowanie i rozwój różnych form integracji rodzin ze społecznością lokalną poprzez organizowanie imprez i działań środowiskowych realizowanych w ramach Centrum Aktywności Lokalnej i Programu Aktywności Lokalnej.</p>	<p>Ośrodek Pomocy Społecznej, organizacje pozarządowe, grupy nieformalne, Libiąskie Centrum Kultury, Miejska Biblioteka Publiczna Biblioteka, Urząd Miejski, Starostwo Powiatowe, Policja</p>	<p>Na bieżąco</p>	<p>Środki własne gminy, środki zewnętrzne, w tym EFS</p>	<p>Liczba zorganizowanych imprez i działań Programu Aktywności Lokalnej</p> <p>Liczba organizacji i instytucji współpracujących w realizacji imprez i działań Centrum Aktywności Lokalnej/Programu Aktywności Lokalnej</p>
<p>2.4.3. Promowanie wspólnego, rodzinnego spędzania wolnego czasu poprzez organizowanie grup, spotkań dla rodziców np. działań w Punkcie Aktywności Obywatelskiej.</p>	<p>Ośrodek Pomocy Społecznej, Miejska Biblioteka Publiczna, Libiąskie Centrum Kultury, Świetlica Środowiskowa, organizacje pozarządowe</p>	<p>Na bieżąco</p>	<p>Środki własne gminy, środki zewnętrzne, w tym EFS</p>	<p>Liczba zorganizowanych grup / spotkań dla rodziców / działań w Punkcie Aktywności Obywatelskiej</p>

2.4.4. Zapewnienie wsparcia rodzinom wielodzietnym w dostępie do płatnej oferty, np. usługowej kulturalno- sportowej Gminy poprzez system zniżek np. „Karta Rodziny”	Gmina Libiąż, partnerzy biznesowi	Do roku 2020 na bieżąco	Środki własne gminy, środki zewnętrzne, w tym EFS, środki własne współrealizatorów	Liczba rodzin wielodzietnych korzystających ze wsparcia w postaci systemu zniżek
2.5. Tworzenie warunków pozwalających godzić życie rodzinne z życiem zawodowym.				
2.5.1. Lepszy dostęp do opieki nad dziećmi do lat 3 – utworzenie żłobka, klubów dziecięcych lub wsparcie opiekuna dziennego.	Gmina Libiąż	Do roku 2020 na bieżąco	Środki własne gminy, środki zewnętrzne, w tym EFS	Liczba miejsc w żłobkach i klubach dziecięcych Liczba opiekunów dziennych
2.5.2. Zwiększenie dostępności do opieki przedszkolnej poprzez np. zwiększenie liczby miejsc dla dzieci w przedszkolach, wydłużenie godzin działania przedszkoli,	Gmina Libiąż	Do roku 2020 na bieżąco	Środki własne gminy, środki zewnętrzne, w tym EFS	Liczba miejsc przedszkolach Odsetek dzieci objętych opieką przedszkolną
2.5.3. Organizowanie kursów i szkoleń podnoszących kwalifikacje kobiet pozostających bez pracy po urlopie macierzyńskim/ wychowawczym	Ośrodek Pomocy Społecznej, Powiatowy Urząd Pracy	Na bieżąco	Środki własne gminy, środki zewnętrzne, w tym EFS, środki własne współrealizatorów	Liczba kursów i szkoleń. Liczba kobiet, które ukończyły kursy i szkolenia
2.5.4. Poszerzenie oferty świetlic szkolnych i środowiskowych, w tym utworzenie filii Świetlicy Środowiskowej w sołectwach	Gmina Libiąż, placówki oświatowe, Świetlica Środowiskowa.	2014r.- 2016 r.	Środki własne gminy, środki zewnętrzne, w tym EFS	Liczba świetlic szkolnych Liczba świetlic środowiskowych Liczba miejsc w świetlicach

CEL STRATEGICZNY 3: ZINTEGROWANY SYSTEM PROFILAKTYKI, OGRANICZANIA PROBLEMÓW UZALEŻNIEŃ I ZACHOWAŃ ASPOŁECZNYCH.

Kierunki i działania	Realizatorzy	Czas realizacji	Źródła finansowania	Wskaźniki
3.1. Przeciwdziałanie alkoholizmowi i rozwiązywanie problemów alkoholowych				
3.1.1. Opracowanie i realizacja Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, w tym:	Placówki oświatowe, Świetlica Środowiskowa, Gmina Libiąż, Ośrodek Pomocy Społecznej, Libiąskie Centrum Kultury, Gminna komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.	Raz na rok	Środki własne gminy	
3.1.1.1. Informowanie i edukowanie nt. uzależnienia od alkoholu, narkomanii, problemów związanych z uzależnieniami oraz form pomocy dla osób zagrożonych uzależnieniem, uzależnionych i ich rodzin.	Gmina Libiąż, Świetlica Środowiskowa, Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe, organizacja AA, policja	Na bieżąco	Środki własne gminy, środki zewnętrzne, w tym EFS	Liczba kampanii informacyjnych. Liczba inicjatyw edukacyjnych.
3.1.1.2. Realizacja programów profilaktycznych oraz zajęć skierowanych do dzieci i młodzieży promujących zdrowy styl życia	Placówki oświatowe, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Świetlica	Na bieżąco	Środki własne gminy, środki zewnętrzne, w tym EFS	Liczba programów profilaktycznych. Liczba dzieci i młodzieży korzystających z

	Środowiskowa, Gmina Libiąż, organizacje pozarządowe, Miejska Biblioteka Publiczna, Libiąskie Centrum Kultury.			programów profilaktycznych. Liczba godzin zajęć promujących zdrowy tryb życia. Liczba uczestników zajęć.
3.1.1.3. Udzielanie pomocy terapeutycznej, rehabilitacyjnej i reintegracja osób uzależnionych od alkoholu	Gmina Libiąż, Ośrodek Pomocy Społecznej, Świetlica Środowiskowa, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, grupy AA, służba zdrowia, poradnia leczenia uzależnień	Na bieżąco	Środki własne gminy, środki zewnętrzne, w tym EFS	Liczba dostępnych form pomocy: terapeutycznej, rehabilitacyjnej i reintegracyjnej. Liczba osób korzystających z poszczególnych form pomocy.
3.1.1.4. Udzielanie pomocy prawnej, psychologicznej i socjalnej rodzinom z problemem alkoholowym, w tym pomocy służącej ochronie przed przemocą w rodzinie	Gmina Libiąż, Ośrodek Pomocy Społecznej, Świetlica Środowiskowa, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, organizacje AA.	Na bieżąco	Środki własne gminy, środki zewnętrzne, w tym EFS	Liczba konsultacji: prawnych, psychologicznych Liczba rodzin objętych pracą socjalną Liczba osób odwiezionych do izby wytrzeźwień

3.1.1.5. Wspieranie instytucji, organizacji i osób fizycznych w realizacji działań służących przeciwdziałaniu alkoholizmowi i rozwiązywaniu problemów alkoholowych	Gmina Libiąż	Na bieżąco	Środki własne gminy, środki zewnętrzne, w tym EFS	Liczba instytucji/ organizacji/ osób korzystających ze wsparcia w związku z przeciwdziałaniem alkoholizmowi i rozwiązywaniem problemów alkoholowych Liczba środków finansowych przeznaczonych
3.2. Przeciwdziałanie narkomanii				
3.2.1. Opracowanie i realizacja Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii, w tym:	Placówki oświatowe. Świetlica Środowiskowa, Gmina Libiąż, Ośrodek Pomocy Społecznej, Miejska Biblioteka Publiczna, Libiąskie Centrum Kultury	Raz na rok	Środki własne gminy,	
3.2.1.1. Informowanie i edukowanie mieszkańców gminy nt. uzależnienia od narkotyków oraz form pomocy dla osób zagrożonych uzależnieniem, uzależnionych i ich rodzin	Gmina Libiąż, Świetlica Środowiskowa, Ośrodek Pomocy Społecznej, Libiąskie Centrum Kultury, policja	Na bieżąco	Środki własne gminy,	Liczba kampanii informacyjnych. Liczba inicjatyw edukacyjnych.

<p>3.2.1.2.Realizowanie programów profilaktycznych i zajęć skierowanych do dzieci i młodzieży promujący zdrowy styl życia wolny od narkotyków</p>	<p>Placówki oświatowe, Świetlica Środowiskowa, Gmina Libiąż, Ośrodek pomocy Społecznej, Miejska Biblioteka Publiczna, Libiąskie Centrum Kultury</p>	<p>Na bieżąco</p>	<p>Środki własne gminy,</p>	<p>Liczba programów profilaktycznych. Liczba dzieci i młodzieży korzystających z programów profilaktycznych. Liczba godzin zajęć promujących zdrowy tryb życia. Liczba uczestników zajęć.</p>
<p>3.2.1.3. Udzielanie pomocy terapeutycznej, rehabilitacyjnej i reintegracja osób uzależnionych i zagrożonych uzależnieniem</p>	<p>Gmina Libiąż, Ośrodek Pomocy Społecznej, Świetlica Środowiskowa, placówki oświatowe, grupy AA, poradnia leczenia uzależnień</p>	<p>Na bieżąco</p>	<p>Środki własne gminy,</p>	<p>Liczba dostępnych form pomocy: terapeutycznej, rehabilitacyjnej i reintegracyjnej. Liczba osób korzystających z poszczególnych form pomocy.</p>
<p>3.2.1.4. Udzielanie pomocy prawnej, psychologicznej i socjalnej rodzinom z problemem uzależnienia od narkotyków</p>	<p>Gmina Libiąż, Ośrodek Pomocy Społecznej, Świetlica Środowiskowa, organizacje pozarządowe, policja</p>	<p>Na bieżąco</p>	<p>Środki własne gminy,</p>	<p>Liczba konsultacji: prawnych, psychologicznych. Liczba rodzin objętych pracą socjalną.</p>

3.2.1.5. Wspieranie instytucji, organizacji i osób fizycznych w realizacji działań służących przeciwdziałaniu narkomanii	Gmina Libiąż	Na bieżąco	Środki własne gminy,	Liczba instytucji/ organizacji/ osób korzystających ze wsparcia w związku z przeciwdziałaniem alkoholizmowi i rozwiązywaniem problemów alkoholowych. Liczba środków finansowych przeznaczonych.
3.3. Tworzenie skutecznego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony osób dotkniętych przemocą				
3.3.1. Opracowanie i realizacja Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Osób doznających Przemocy, w tym:	Placówki oświatowe, Świetlica Środowiskowa, Gmina Libiąż, Ośrodek Pomocy Społecznej, Służba Zdrowia	Co trzy lata	Środki własne gminy,	
3.3.1.1. Systematyczne diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie w środowisku lokalnym	Gmina Libiąż, Ośrodek Pomocy Społecznej	Na bieżąco	Środki własne gminy,	Liczba przeprowadzonych badań/analiz
3.3.1.2. Informowanie i edukowanie nt. problemu przemocy w rodzinie oraz form pomocy dla osób dotkniętych i zagrożonych przemocą	Placówki oświatowe, Świetlica Środowiskowa, Gmina Libiąż, Kuratorzy.	Na bieżąco	Środki własne gminy, środki własne realizatorów	Liczba kampanii informacyjnych. Liczba inicjatyw edukacyjnych.

3.3.1.3. Modelowanie prawidłowych relacji rodzinnych oraz opiekuńczych-wychowawczych funkcji rodziny poprzez programy i zajęcia skierowane do rodzin zagrożonych przemocą (mediacje rodzinne, warsztaty dla rodziców i opiekunów)	Placówki oświatowe, Świetlica Środowiskowa, Gmina Libiąż, Ośrodek Pomocy Społecznej	Na bieżąco	Środki własne gminy,	Liczba programów skierowanych do rodzin. Liczba rodzin korzystających z: warsztatów/ mediacji.
3.3.1.4. Realizacja programów i zajęć profilaktycznych skierowanych do dzieci i młodzieży m.in. z zakresu radzenia sobie ze złością i agresją oraz konstruktywnego rozwiązywania konfliktów	Placówki oświatowe, Świetlica Środowiskowa, Gmina Libiąż, Ośrodek Pomocy Społecznej, Miejska Biblioteka Publiczna	Na bieżąco	Środki własne gminy, środki zewnętrzne, w tym EFS	Liczba realizowanych programów profilaktycznych. Liczba godzin zajęć. Liczba dzieci i młodzieży korzystających.
3.3.1.5. Realizacja procedury Niebieskie Karty	Placówki oświatowe, Służba zdrowia, Ośrodek Pomocy Społecznej, Policja.	Na bieżąco	Środki własne gminy,	Liczba niebieskich kart. Liczba służb realizujących procedurę. Liczba spraw rozpatrywanych przez grupy robocze i zespół interdyscyplinarny.
3.3.1.6. Udzielanie pomocy prawnej, psychologicznej, pedagogicznej, socjalnej dla osób doznających przemocy oraz zagrożonych przemocą, w tym zapewnianie schronienia	Placówki oświatowe, Świetlica Środowiskowa, Ośrodek Pomocy Społecznej, Gmina Libiąż.	Na bieżąco	Środki własne gminy, środki zewnętrzne, w tym EFS	Liczba konsultacji prawnych/ psych/ pedagogicznych. Liczba rodzin objętych pracą socjalną.

				<p>Liczba osób umieszczonych w placówkach dla osób doznających przemocy w rodzinie.</p> <p>Liczba dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych.</p>
<p>3.3.1.7. Podejmowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie, służących powstrzymaniu przemocy w rodzinie, z wykorzystaniem dostępnych instrumentów prawnych</p>	<p>Ośrodek Pomocy Społecznej, Gmina Libiąż, Policja, Sąd.</p>	<p>Na bieżąco</p>	<p>Środki własne gminy, środki zewnętrzne, w tym EFS</p>	<p>Liczba osób skierowanych do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych.</p> <p>Liczba osób zobowiązanych do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych.</p> <p>Liczba wydanych zakazów zbliżania się do rodziny i nakazów opuszczenia rodziny.</p>
<p>3.3.1.8. Wzmacnianie współpracy na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie poprzez działanie w ramach zespołu interdyscyplinarnego oraz podnoszenie</p>	<p>Placówki oświatowe, Świetlica Środowiskowa, Gmina Libiąż, Ośrodek Pomocy Społecznej,</p>	<p>Na bieżąco</p>	<p>Środki własne gminy</p>	<p>Liczba spotkań Zespołu interdyscyplinarnego.</p> <p>Liczba szkoleń</p>

<p>kwalfikacji służb odpowiedzialnych za przeciwdziałanie przemocy w rodzinie</p>	<p>Policja, Sąd, Służba zdrowia</p>			<p>interdyscyplinarnych. Liczba szkoleń resortowych.</p>
<p>3.4. Przeciwdziałanie demoralizacji, przestępczości i innym zachowaniom aspołecznym</p>				
<p>3.4.1. Informowanie i edukowanie nt. potencjalnych zagrożeń, bezpiecznych zachowań i sposobów reagowania na wykroczenia w przestrzeni publicznej</p>	<p>Placówki oświatowe, Świetlica Środowiskowa, Gmina Libiąż, Miejska Biblioteka Publiczna, Ośrodek Pomocy Społecznej</p>	<p>Na bieżąco</p>	<p>Środki własne gminy,</p>	<p>Liczba kampanii. Liczba inicjatyw edukacyjnych.</p>
<p>3.4.2. Realizacja programów i zajęć profilaktycznych skierowanych do dzieci i młodzieży z zakresu bezpieczeństwa</p>	<p>Placówki oświatowe, Świetlica Środowiskowa, Gmina Libiąż, Miejska Biblioteka Publiczna, Policja , Libiąskie Centrum Kultury</p>	<p>Na bieżąco</p>	<p>Środki własne gminy,</p>	<p>Liczba programów skierowanych do rodzin. Liczba dzieci/młodzieży korzystających z: warsztatów/ mediacji.</p>
<p>3.4.3. Zapewnienie atrakcyjnej oferty umożliwiającej konstruktywne spędzanie czasu wolnego dla dzieci i młodzieży ze środowisk zagrożonych</p>	<p>Świetlica Środowiskowa, placówki oświatowe, Gmina Libiąż, Miejska Biblioteka Publiczna, Ośrodek Pomocy Społecznej – Punkt Aktywności Obywatelskiej, Libiąskie Centrum Kultury</p>	<p>Na bieżąco</p>	<p>Środki własne gminy, środki zewnętrzne, w tym EFS</p>	<p>Liczba form, Liczba ofert,</p>

<p>3.4.4. Wsparcie instytucji, organizacji działających na rzecz bezpieczeństwa w przestrzeni publicznej.</p>	<p>Gmina Libiąż</p>	<p>Na bieżąco</p>	<p>Środki własne gminy,</p>	<p>Liczba instytucji/ organizacji korzystających ze wsparcia w związku z Liczba środków finansowych przeznaczonych</p>
--	---------------------	-------------------	-----------------------------	--

CEL STRATEGICZNY 4: WYSOKA JAKOŚĆ ŻYCIA OSÓB STARSZYCH I NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Kierunki i działania	Realizatorzy	Czas realizacji	Źródła finansowania	Wskaźniki
4.1. Stworzenie systemu wsparcia osób starszych, chorych i niepełnosprawnych w ich środowisku.				
4.1.1 Stworzenie i aktualizowanie bazy informacyjnej na temat uprawnień oraz form wsparcia dla osób starszych i niepełnosprawnych w zakresie pomocy usługowej, pielęgniarstwa, rehabilitacyjnej, finansowej.	Ośrodek Pomocy Społecznej, Stowarzyszenia i Fundacje, Związki Emerytów i Rencistów	Na bieżąco	Środki własne gminy, środki własne współorganizatorów	Liczba aktualizacji bazy
4.1.2. Informowanie osób starszych i niepełnosprawnych o uprawnieniach, ulgach związanych z wiekiem lub niepełnosprawnością.	Ośrodek Pomocy Społecznej, Stowarzyszenia i Fundacje, Związki Emerytów i Rencistów	Na bieżąco	Środki własne gminy, środki zewnętrzne, w tym EFS, środki własne współorganizatorów	Liczba informacji zamieszczonych w mediach lokalnych. Liczba rozdyskrebowanych ulotek/informatorów Liczba spotkań informacyjnych.
4.1.3. Promocja i rozwój środowiskowych form opieki: opiekunki domowe, grupy samopomocowe, rodzinne domy pomocy, mieszkania chronione.	Ośrodek Pomocy Społecznej	Na bieżąco	Środki własne gminy, środki własne współorganizatorów	Liczba funkcjonujących środowiskowych form opieki: <ul style="list-style-type: none"> • opiekunki domowe, • grupy samopomocowe,

				<ul style="list-style-type: none"> rodzinne domy pomocy, mieszkania chronione. <p>Liczba osób korzystających:</p> <ul style="list-style-type: none"> z pomocy opiekunek domowych, grup samopomocowych, rodzinnych domów pomocy mieszkań chronionych.
4.1.4. Stworzenie na terenie gminy Centrum Usług Socjalnych (Dom Dziennego Pobytu, usługi opiekuńcze, wypożyczalnia sprzętu rehabilitacyjnego, bar mleczny)	Gmina Libiąż, Ośrodek Pomocy Społecznej, organizacje pozarządowe	Do roku 2020 na bieżąco	Środki własne gminy, środki zewnętrzne, w tym EFS, PEFRON	Liczba osób korzystających z Centrum Usług Socjalnych.
4.1.5. Zwiększenie środków na umieszczanie osób starszych, niepełnosprawnych w Domach Pomocy Społecznej	Gmina Libiąż	Na bieżąco	Środki własne gminy,	<p>Kwota środków finansowych przeznaczonych na umieszczanie osób starszych, niepełnosprawnych w Domach Pomocy Społecznej.</p> <p>Liczba osób starszych /</p>

				niepełnosprawnych umieszczonych w DPS.
4.1.6. Zapewnienie wsparcia w formie finansowej i rzeczowej zgodnie z systematycznie diagnozowanymi potrzebami	Ośrodek Pomocy Społecznej, organizacje pozarządowe, zespoły charytatywne	Na bieżąco	Środki własne gminy,	Liczba osób starszych / niepełnosprawnych otrzymujących: <ul style="list-style-type: none"> • wsparcie finansowe • wsparcie rzeczowe
4.1.7. Zapewnienie wsparcia i pomocy dla osób opiekujących się osobami chorymi i niepełnosprawnymi poprzez: tworzenie grup wsparcia/samopomocowych, porady psychologiczne, organizowanie szkoleń/warsztatów, przyznawanie świadczeń pielęgnacyjnych	Ośrodek Pomocy Społecznej, organizacje pozarządowe	Na bieżąco	Środki własne gminy, środki zewnętrzne, w tym EFS	Liczba form wsparcia opiekunów osób zależnych (w podziale) Liczba opiekunów osób zależnych korzystających ze wsparcia: <ul style="list-style-type: none"> • Grup wsparcia/samopomocowych, • porad psychologicznych • szkoleń/warsztatów, • świadczeń pielęgnacyjnych
4.2. Aktywizacja osób starszych i niepełnosprawnych.				
4.2.1. Realizowanie szkoleń i kursów dla osób niepełnosprawnych i osób powyżej 50 r.ż. chcących podnieść swoje kompetencje zawodowe lub przekwalifikować się zawodowo	Ośrodek Pomocy Społecznej – Klub Integracji Społecznej, Powiatowy Urząd Pracy.	Na bieżąco	Środki zewnętrzne, w tym EFS	Liczba szkoleń i kursów zawodowych. Liczba uczestniczących w kursach.

4.2.2. Promowanie wśród pracodawców zatrudniania osób niepełnosprawnych i osób powyżej 50 r.ż.	Powiatowy Urząd Pracy,	Na bieżąco	Budżet Państwa, Powiatu	Liczba informacji przekazanych pracodawcom. Liczba programów wspierających zatrudnianie osób niepełnosprawnych i osób powyżej 50 r.ż.
4.2.3. Wspieranie pracodawców w tworzeniu miejsc pracy dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych	Powiatowy Urząd Pracy	Na bieżąco	PEFRON	Liczba programów skierowanych do pracodawców.
4.2.4. Tworzenie indywidualnych planów rozwoju zawodowego dla osób niepełnosprawnych	Warsztat Terapii Zajęciowej przy Fundacji im. Brata Alberta w Libiążu.	Na bieżąco	Środki własne współorganizatorów	Liczba indywidualnych planów rozwoju zawodowego.
4.2.5. Zapewnienie wsparcia specjalistycznego dla osób niepełnosprawnych oraz powyżej 50 r.ż. podejmujących pracę (psycholog, trener zatrudnienia wspieranego, asystent osoby niepełnosprawnej)	Ośrodek Pomocy Społecznej,	Na bieżąco	Środki własne gminy, środki własne współorganizatorów	Liczba osób korzystających ze wsparcia specjalistycznego.
4.2.6. Korzystanie z zasobów intelektualnych i twórczych osób starszych poprzez rozwój wolontariatu osób starszych	Organizacja pozarządowe, grupy nieformalne, Ośrodek Pomocy Społecznej.	Na bieżąco	Środki własne gminy, środki własne współorganizatorów	Liczba osób starszych będących wolontariuszami w organizacjach, instytucjach.

4.2.7. Promowanie i rozwój różnych form aktywności społecznej wśród seniorów poprzez tworzenie klubów seniora, grup samopomocowych	Miejska Biblioteka Publiczna, Libiąskie Centrum Kultury, Ośrodek Pomocy Społecznej, organizacje pozarządowe, grupy nieformalne	Na bieżąco	Środki własne gminy, środki własne współorganizatorów	Liczba klubów seniora / grup samopomocowych. Liczba osób uczestniczących w spotkaniach.
4.2.8. Utworzenie filii Uniwersytetu III wieku w gminie Libiąż	Gmina Libiąż	Na bieżąco	Środki własne gminy	Liczba osób uczestniczących w zajęciach Uniwersytetu Trzeciego Wieku.
4.3. Tworzenie warunków do szerszego włączenia osób starszych i niepełnosprawnych w życie społeczne gminy poprzez likwidację barier społecznych i architektonicznych.				
4.3.1. Dostosowanie przestrzeni publicznej i mieszkań do potrzeb osób niepełnosprawnych.	Gmina Libiąż, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	Na bieżąco	Środki własne gminy, środki zewnętrzne, w tym EFS, środki	Liczba zrealizowanych projektów dot. likwidacji barier architektonicznych. Liczba uzyskanych dofinansowań na likwidację barier architektonicznych.
4.3.2. Zapewnienie transportu osób niepełnosprawnych	Gmina Libiąż, organizacje pozarządowe	Na bieżąco	Środki własne gminy,	Liczba dzieci niepełnosprawnych dowożonych do placówek oświatowych, rehabilitacyjnych.

				Liczba osób niepełnosprawnych dowożonych na warsztaty terapeutyczne i zajęcia rehabilitacyjne.
4.3.3. Działania mające na celu łączenie pokoleń, wzmacnianie akceptacji i tolerancji skierowane do osób starszych i niepełnosprawnych oraz młodzieży	Placówki oświatowe, Świetlica Środowiskowa, Ośrodek Pomocy Społecznej, Libiąskie Centrum Kultury, organizacje pozarządowe, Miejska Biblioteka Publiczna	Na bieżąco	Środki własne gminy,	Liczba działań/ inicjatyw.
4.3.4. Promowanie „aktywnego starzenia się”, „aktywnej starości” oraz pozytywnego wizerunku osób starszych	Oświata, Świetlica Środowiskowa, Gmina Libiąż, Powiat, Związek Emerytów i Rencistów, Libiąskie Centrum Kultury, Ośrodek Pomocy Społecznej.	Na bieżąco	Środki własne gminy,	Liczba działań promujących pozytywny wizerunek osób starszych.
4.3.5. Zwiększenie wiedzy mieszkańców gminy na temat niepełnosprawności oraz promowanie pozytywnego wizerunku osób niepełnosprawnych.	Placówki Oświatowe, Świetlica Środowiskowa, Stowarzyszenia, Ośrodek Pomocy Społecznej	Na bieżąco	Środki własne gminy,	Liczba działań edukacyjnych. Liczba działań promujących pozytywny wizerunek.

4.3.6. Promowanie i rozwój wolontariatu na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych.	Ośrodek Pomocy Społecznej,	Na bieżąco	Środki własne gminy,	Liczba osób działających jako wolontariusze na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych. Liczba akcji promujących wolontariat na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych.
4.4. Budowanie współpracy między instytucjami działającymi na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych				
4.4.1. Wspieranie działań organizacji pozarządowych i ośrodków działających na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych	Gmina Libiąż, Powiat	Na bieżąco	Środki własne gminy, środki własne współorganizatorów	Liczba partnerstw. Liczba wspólnych działań. Liczba udzielonych dotacji .
4.4.2. Stworzenie mechanizmów umożliwiających wymianę informacji i doświadczeń między instytucjami i organizacjami działającymi na rzecz os. starszych lub niepełnosprawnych (np. cykliczne spotkania, forum)	Gmina Libiąż (Wydział Spraw Obywatelskich), Powiat	Na bieżąco	Środki własne gminy, środki własne współorganizatorów	Liczba spotkań umożliwiających wymianę informacji

**CEL STRATEGICZNY 5: ŚWIADOMI, ZINTEGROWANI I AKTYWNI OBYWATELE, DBAJĄCY O DOBRO WSPÓLNE,
OTWARCI NA POTRZEBY INNYCH.**

Kierunki i działania	Realizatorzy	Czas realizacji	Źródła finansowania	Wskaźniki
5.1. Budowanie tożsamości lokalnej i integracja mieszkańców				
5.1.1. Podtrzymywanie lokalnych tradycji oraz pielęgnowanie lokalnego dobra kulturowego.	Libiąskie Centrum Kultury, Ośrodek Pomocy Społecznej – Punkt Aktywności Obywatelskiej, placówki oświatowe, Świetlica Środowiskowa, Urząd Miejski, Miejska Biblioteka Publiczna, organizacje pozarządowe	Na bieżąco	Środki własne gminy, środki zewnętrzne: np. EFS, ministerialne, LGD – małe projekty.	Liczba działań edukacyjnych. Liczba imprez środowiskowych służących kultywowaniu lokalnych tradycji. Liczba książek/ folderów propagujących tradycje lokalne.
5.1.2. Rozwój i promocja kompleksowej oferty spędzania czasu wolnego na terenie gminy	Libiąskie Centrum Kultury, Ośrodek Pomocy Społecznej- Punkt Aktywności Obywatelskiej, Świetlica Środowiskowa, Urząd Miejski, Miejska Biblioteka Publiczna, organizacje pozarządowe	Na bieżąco	Środki własne gminy, środki zewnętrzne: np. EFS, środki ministerialne , LGD – małe projekty.	Liczba dostępnych form spędzania czasu wolnego. Liczba nowych typów zajęć wprowadzonych w gminie. Liczba artykułów/ogłoszeń promujących ofertę.

5.1.3. Pobudzanie mieszkańców do uczestnictwa w życiu społecznym poprzez tworzenie i realizację Programów Aktywności Lokalnej w sołectwach i dzielnicach Libiąża	Ośrodek Pomocy Społecznej – Klub Integracji Społecznej – Punkt Aktywności Obywatelskiej, Miejska Biblioteka Publiczna, Libiąskie Centrum Kultury, placówki oświatowe,	Na bieżąco	Środki własne gminy, środki zewnętrzne, w tym EFS	Liczba Programów Aktywności Lokalnej. Liczba środowisk objętych Programem Aktywności Lokalnej. Liczba imprez środowiskowych.
5.2. Wspieranie i rozwój różnych form aktywności społecznej i obywatelskiej mieszkańców				
5.2.1. Diagnozowanie lokalnych problemów potrzeb i zasobów w zakresie rozwiązywanie problemów społecznych	Ośrodek Pomocy Społecznej, Urząd Miejski, organizacje pozarządowe	Na bieżąco	Środki własne gminy, środki zewnętrzne, w tym EFS	Liczba lokalnych diagnoz.
5.2.2. Promowanie samoorganizacji i podejmowania wspólnych inicjatyw i przedsięwzięć przez mieszkańców w zakresie aktywizacji społ.,	Ośrodek Pomocy Społecznej – Klub Integracji Społecznej – Punkt Aktywności Obywatelskiej Organizacje pozarządowe, grupy nieformalne	Na bieżąco	Środki własne gminy, środki zewnętrzne, w tym EFS	Liczba akcji promocyjnych. Liczba podjętych inicjatyw.
5.2.3. Włączanie mieszkańców w rozwiązywanie problemów społecznych poprzez organizowanie grup obywatelskich, grup samopomocy, grup wsparcia oraz	Ośrodek Pomocy Społecznej – Klub Integracji Społecznej – Punkt Aktywności	Na bieżąco	Środki własne gminy, środki zewnętrzne, w tym EFS	Liczba grup obywatelskich, grup samopomocy, grup wsparcia.

realizację mechanizmu inicjatywy lokalnej	Obywatelskiej Organizacje pozarządowe,			Liczba działań zorganizowanych przy współudziale mieszkańców.
5.2.3. Promocja i rozwój wolontariatu	Ośrodek Pomocy Społecznej– Punkt Aktywności Obywatelskiej, organizacje pozarządowe, placówki oświatowe	Na bieżąco	Środki własne gminy, środki zewnętrzne, w tym EFS	Liczba wolontariuszy. Liczba szkoleń dla wolontariuszy. Liczba ogłoszeń/ artykułów/spotkań promujących wolontariat. Liczba godzin przepracowanych przez wolontariuszy.
5.3. Budowanie współpracy pomiędzy samorządem a Organizacjami Pozarządowymi				
5.3.1. Diagnozowanie potencjału organizacji pozarządowych z gminy Libiąż	Urząd Miejski, organizacje pozarządowe	Raz na 3 lata	Środki własne gminy, środki zewnętrzne, w tym EFS	Liczba diagnoz potencjału organizacji. Informator o organizacjach pozarządowych.
5.3.2. Udzielanie mieszkańcom wsparcia w zakresie tworzenia i funkcjonowania organizacji pozarządowych	Urząd Miejski, OPS, Libiąskie Centrum Kultury, organizacje pozarządowe	Na bieżąco	Środki własne gminy, środki zewnętrzne, w tym EFS	Liczba informacji / konsultacji udzielonych mieszkańcom / organizacjom

				<p>pozarządowych.</p> <p>Liczba szkoleń dla organizacji pozarządowych.</p> <p>Liczba nowopowstałych organizacji.</p>
5.3.3. Integrowanie środowiska organizacji pozarządowych i tworzenie możliwości wymiany doświadczeń	Libiąskie Centrum Kultury, Gmina Libiąż	Na bieżąco	Środki własne gminy, środki zewnętrzne, w tym EFS	Liczba działań służących integracji organizacji pozarządowych.
5.3.4. Organizacja wspólnych inicjatyw przez gminę i organizacje pozarządowe	Organizacje pozarządowe, Ośrodek Pomocy Społecznej, Gmina Libiąż, Libiąskie Centrum Kultury	Na bieżąco		<p>Liczba wspólnych inicjatyw.</p> <p>Liczba zawiązanych partnerstw.</p>
5.4. Rozwój zasobów służących integracji mieszkańców i organizowaniu społeczności lokalnej				
5.4.1. Utworzenie strefy aktywności i integracji społecznej, w tym zapewnienie nowoczesnych, odpowiednio wyposażonych zasobów lokalowych na potrzeby PAO, KIS, Klubu Wolontariusza oraz Centrum NGO	Gmina Libiąż, Ośrodek Pomocy Społecznej	Do 2020 r	Środki własne gminy, środki zewnętrzne, w tym EFS	<p>Liczba powstałych stref.</p> <p>Liczba lokali przeznaczonych na potrzeby integracji i organizowania społeczności lokalnej.</p>

5.4.2. Rozbudowa i poprawa stanu istniejącej infrastruktury rekreacyjno-sportowo-kulturalnej w gminie, w szczególności przeznaczonej dla dzieci i młodzieży.	Gmina Libiąż, Libiąskie Centrum Kultury	Do 2020 r	Środki własne gminy, środki zewnętrzne, w tym EFS	Liczba podjętych inwestycji.
5.4.3. Rozwój zasobów ludzkich niezbędnych do realizacji zadań z zakresu integracji i organizowania społeczności lokalnej	Gmina Libiąż	Na bieżąco	Środki własne gminy, środki zewnętrzne, w tym EFS	Liczba działań służących podnoszeniu kwalifikacji kadry. Liczba zatrudnionych specjalistów.
5.4.4. Rozwijanie form współpracy finansowej i niefinansowej pomiędzy samorządem a organizacjami pozarządowymi.	Gmina Libiąż	Na bieżąco	Środki własne gminy	Liczba przedsięwzięć organizacji pozarządowych, które otrzymały dofinansowanie z Gminy Libiąż. Kwota środków przekazanych NGO w konkursach ofert na realizację zadań własnych gminy. Liczba organizacji podejmujących współpracę niefinansową z samorządem.

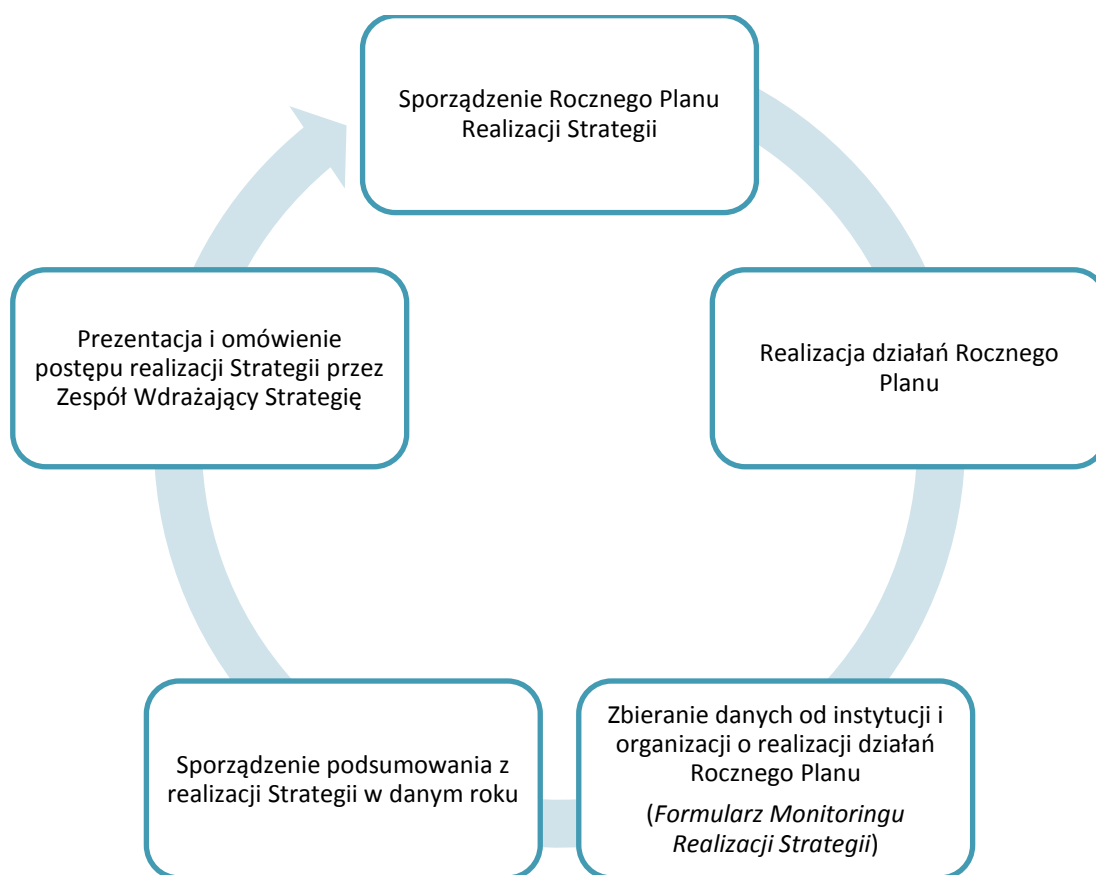
3.2. WDRAŻANIE, MONITORING I EWALUACJA STRATEGII INTEGRACJI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE LIBIĄŻ NA LATA 2014-2020

Celem ewaluacji jest systematyczna ocena działań realizowanych w ramach strategii pod kątem następujących kryteriów:

- skuteczność – ocena w jakim stopniu realizowane są cele założone w strategii
- użyteczność – ocena w jakim stopniu zrealizowane działania odpowiadają potrzebom odbiorców.

Dane do ewaluacji zbierane będą corocznie w ramach zaplanowanego systemu monitoringu i posłużą ocenie stopnia realizacji założeń strategii. Schemat monitoringu i ewaluacji przedstawiono poniżej.

RYSUNEK 18.

Realizacja strategii zakłada wdrażanie Rocznych Planów Realizacji Strategii, które będą przygotowywane przez specjalnie powołany ku temu Zespół Wdrażający Strategię. Mogą w nim uczestniczyć np.: Zastępca Burmistrza, Dyrektor Ośrodka Pomocy Społecznej, Pełnomocnik Burmistrza ds. Profilaktyki i Przeciwdziałania Uzależnieniom, radni, przedstawiciele organizacji

pozarządowych i instytucji publicznych. Roczne Plany zawierać będą działania zaplanowane w strategii, które instytucje i organizacje zamierzają realizować w kolejnym roku w ramach swojej działalności. Pod koniec roku każda organizacja i instytucja realizująca działania strategii zostanie poproszona o uzupełnienie Formularza Monitoringu Realizacji Strategii, który zawiera wskaźniki realizacji poszczególnych celów strategii wskazane w rozdziale 3. Na podstawie danych uzyskanych od realizatorów Ośrodek Pomocy Społecznej przygotowuje podsumowanie z realizacji strategii w danym roku, które zostanie zaprezentowane podczas spotkania Zespołu Wdrażającego Strategię. Wnioski płynące z monitoringu i ewaluacji mają posłużyć zmodyfikowaniu realizowanych działań oraz zaplanowaniu działań priorytetowych w kolejnym roku.

ZAŁĄCZNIKI

ZAŁĄCZNIK 1. SKŁAD GRUPY ROBOCZEJ DS. STRATEGII INTEGRACJI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE LIBIĄŻ NA LATA 2014-2020

1. Józefa Skalniak	Ośrodek Pomocy Społecznej w Libiążu
2. Mariusz Podlipski	Ośrodek Pomocy Społecznej w Libiążu
3. Dominika Osadzińska	Ośrodek Pomocy Społecznej w Libiążu
4. Sylwia Paleczny	Ośrodek Pomocy Społecznej w Libiążu
5. Ewa Jagoda	Ośrodek Pomocy Społecznej w Libiążu
6. Ewelina Turakiewicz	Ośrodek Pomocy Społecznej w Libiążu
7. Katarzyna Put	Ośrodek Pomocy Społecznej w Libiążu
8. Piotr Świsłak	Fundacja im. Brata Alberta w Libiążu
9. Artur Linczowski	Świetlica Środowiskowa w Libiążu
10. Lucjan Dworniczek	Rada Miejska w Libiążu
11. Bogumiła Latko	Rada Miejska w Libiążu
12. Halina Łabuzek	Klub 50 +
13. Wiesława Szefer	Towarzystwo Przyjaciół Libiąża
14. Izabella Gucik	Świetlica Środowiskowa w Libiążu
15. Markiza Duda	Urząd Miejski w Libiążu
16. Renata Tomczyk	Zespół Szkolno-Gimnazjalny z Oddziałami Integracyjnymi w Libiążu
17. Bożena Kikła	Libiąskie Centrum Kultury